

**ACTUARIËLE EN
BEDRIJFSTECHNISCHE NOTA**

van

**STICHTING PENSIOENFONDS
FLEXSECURITY**

DECEMBER 2024

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	pag. 5
2.	Inleiding	pag. 6
2.1	Kenmerken van het fonds	
2.2	Doel van deze nota	
2.3	Nagestreefde mate van detaillering	
2.4	Algemene beleidsuitgangspunten	
2.5	Intern beheersingssysteem	
2.6	Deskundigheid en integriteit	
2.7	Uitbesteding van werkzaamheden	
2.8	Administratieve processen en procedures	
2.9	Bescherming van persoonsgegevens	
2.10	IT-beleid	
2.11	Rapportages	
2.12	Klachten en geschillen	
3.	Beleidsuitgangspunten en algemene overwegingen	pag. 24
3.1	Missie, visie en strategie	
3.2	Risicohouding	
3.3	Opdrachtaanvaarding	
3.4	Continuïteit van de aangesloten werkgevers	
3.5	Omvang van het deelnemersbestand	
3.6	Verwachte salarisontwikkeling	
4.	Inhoud van de pensioenregelingen	pag. 33
5.	Beleggingsrendementen en toeslagverlening	pag. 40
6.	Berekening van de voorziening pensioenverplichtingen	pag. 42
7.	Beleggingsbeleid	pag. 45
7.1	Proces van totstandkoming van het beleggingsbeleid	
7.2	Beleggingsovertuigingen en invulling prudent-personprincipe	
7.3	Strategisch beleggingsbeleid	
7.4	Risicokaders voor het beleggingsbeleid	
7.5	Samenstelling van deelportefeuilles voor risico deelnemers	
7.6	Beleggingsbeleid voor risico deelnemers	
7.7	Beleggingsbeleid voor risico fonds	
7.8	Herbalanceren	
7.9	Strategisch allocatiebeleid	
7.10	Risicobeheersing	
7.11	Benchmarking	
7.12	Evaluatie van resultaten	
7.13	Maatschappelijk verantwoord beleggen	

8.	Premiebeleid	pag. 71
8.1	Algemeen beleid	
8.2	Premiehoogte Basispensioen	
8.3	Premiehoogte Pluspensioen	
8.4	Premiehoogte Payrollpensioen	
8.5	Ex-post bepaling kostendekkende premie	
9.	Waarderingsgrondslagen van de balans	pag. 75
9.1	Balanswaardering van de beleggingen	
9.2	Voorziening pensioenverplichtingen	
9.3	Algemene reserve	
10.	Weerstandsvermogen en sturingsmiddelen	pag. 78
10.1	Vaststelling Minimaal Vereist Eigen Vermogen	
10.2	Vaststelling Vereist Eigen Vermogen	
10.3	Inzet van sturingsmiddelen	
11.	Risicomanagement	pag. 81
11.1	Uitgangspunten van integraal risicomanagement	
11.2	Taken en bevoegdheden	
11.3	Risicobereidheid	
11.4	Beschrijving van risico's	
11.5	Risicobeoordeling	
11.6	Kritieke risico indicatoren (KRI's)	
11.7	Rapportage, monitoring en evaluatie	
11.8	Eigen Risico Beoordeling (ERB)	
12.	Administratieve organisatie en interne controle	pag. 97
12.1	Uitgangspunten uitbestedingsbeleid	
12.2	Doel en reikwijdte van het uitbestedingsbeleid	
12.3	Werkzaamheden die niet mogen worden uitbesteed	
12.4	Beschrijving uitbestedingsbeleid	
12.5	Selectieproces leveranciers	
12.6	Eisen aan leveranciers en aanbod van diensten	
12.7	Continuïteit van uitbesteding	
12.8	Beoordeling van uitbesteding	
13.	Noodprocedure voor crisissituaties	pag. 103
13.1	Algemeen	
13.2	Vaststelling van een crisissituatie	
13.3	Monitoring van marktontwikkelingen	
13.4	Inzet van de noodprocedure	
13.5	Inzetten van vervolgacties	
13.6	Beperkingen aan de vervolgacties	
13.7	Processtappen	
13.8	Samenstelling crisisteam	
13.9	Communicatie met belanghebbenden	

14. Communicatie

pag. 109

15. Slotopmerkingen

pag. 116

Bijlage 1:	Lijst van aangesloten ondernemingen	pag. 117
Bijlage 2:	Actuariële grondslagen en veronderstellingen	pag. 118
Bijlage 3:	Revalideringskansen bij arbeidsongeschiktheid	pag. 119

1. Voorwoord

Dit is de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van de Stichting Pensioenfonds Flexsecurity. Ten minste bij aanvang van ieder kalenderjaar vindt een actualisatie van deze nota plaats, alsmede in geval van tussentijdse wijzigingen in het beleid van het fonds. Wijzigingen in deze nota zullen zo spoedig als mogelijk door het bestuur worden vastgesteld, waarna de toezichthouder DNB hiervan in kennis zal worden gesteld.

2. Inleiding

2.1 Kenmerken van het fonds

Stichting Pensioenfonds Flexsecurity (hierna te noemen: 'Flexsecurity' of 'het fonds') is een ondernemingspensioenfonds. Flexsecurity is opgericht op 16 februari 1999 en is statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 34111370.

Flexsecurity treedt op als pensioenuitvoerder van de pensioenregelingen van de onder Randstad Groep Nederland bv ressorterende bedrijven die werknemers (flexwerkers) ter beschikking stellen van opdrachtgevers om onder leiding en toezicht van deze opdrachtgevers werkzaamheden te verrichten. Het pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit zoals die in de ABU cao voor Uitzendkrachten van toepassing zijn verklaard op alle flexwerkers die werkzaam zijn onder deze cao. Krachtens de ABU cao voor Uitzendkrachten is er een bedrijfstakpensioenfonds ingesteld, te weten Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten ('StiPP') dat is aangewezen om deze pensioenovereenkomst uit te voeren. Randstad Groep Nederland bv en haar dochterondernemingen die vallen onder de werkingssfeer van genoemde cao zijn door StiPP op vrijwillige basis vrijgesteld van de verplicht gestelde deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds. Deze ondernemingen zijn in staat gesteld de pensioenregelingen door middel van Flexsecurity uit te voeren. Naast de pensioenregelingen op grond van de ABU cao voor uitzendkrachten voert Flexsecurity een pensioenregeling voor payrollwerknemers uit, ten behoeve van de payrollondernemingen binnen Randstad Groep Nederland bv. Flexsecurity heeft de verplichtingen die voortvloeien uit de risicoverzekeringen voor overlijden volledig verzekerd bij elipsLife AG ('elipsLife') te Amstelveen.

2.2 Doel van deze nota

Het doel van deze nota is om het bestuursbeleid te omschrijven dat wordt gevoerd om de pensioenovereenkomsten, zoals gesloten door de aangesloten werkgevers van Flexsecurity, te kunnen nakomen.

2.3 Nagestreefde mate van detaillering

In deze actuariële en bedrijfstechnische nota wordt een beschrijving gegeven van de verplichtingen, de risico's, de financiële opzet, de sturingsmiddelen en de organisatie van het fonds. Het beleid wordt zoveel mogelijk in strategische zin omschreven. Alleen indien het bestuur meent dat het strategische beleid bijstelling behoeft, zal deze nota dienovereenkomstig aangepast worden. De nota zal bijvoorbeeld niet gewijzigd worden bij wijzigingen van de beleggingsmix op grond van economische omstandigheden en verwachtingen. Hierbij geldt als voorwaarde dat de wijzigingen binnen de in deze nota omschreven grenzen blijven.

Bij aanvang van ieder kalenderjaar vindt een actualisatie van de ABTN plaats. In geval van beleidswijzigingen van importantie zal tussentijdse aanpassing van de ABTN door het bestuur plaatsvinden. Wijzigingen van de ABTN worden binnen twee weken na besluitvorming ter kennis van de toezichthouder gebracht.

2.4 Algemene beleidsuitgangspunten

Het algemene uitgangspunt van het door Flexsecurity te voeren beleid is om de pensioenovereenkomsten zoals gesloten door werkgevers en werknemers na te komen en wel tegen zo laag mogelijke, maar stabiele premies en uitvoeringskosten.

De pensioenovereenkomsten, zoals vastgelegd in de cao voor Uitzendkrachten, de verplichtstelling en de regelgeving inzake pensioen voor payrollwerknemers, zijn vastgelegd in drie pensioenregelingen op basis van beschikbare premie, te weten de Basispensioenregeling, de Pluspensioenregeling en de Payrollpensioenregeling. Gedurende de periode van deelname worden in alle genoemde regelingen de beschikbaar gestelde pensioenpremies belegd in een individueel pensioenkapitaal ten behoeve van de deelnemer. Beleggingsrendementen die worden behaald, worden bijgeschreven bij dan wel afgeschreven van het pensioenkapitaal van de deelnemer. Na eventuele beëindiging van de deelneming vindt de toerekening van beleggingsrendementen op identieke wijze plaats als gedurende de actieve periode van deelname. Er wordt geen onderscheid gemaakt inzake de toerekening van beleggingsrendementen tussen actieve en inactieve deelnemers. De kosten verbonden aan het vermogensbeheer worden volledig ten laste van het gerealiseerde beleggingsrendement gebracht.

Flexsecurity verzekert geen ingegane pensioenen. Op de pensioeningangsdatum wordt het opgebouwde pensioenkapitaal, mits de daaruit aan te kopen aanspraak boven de dan geldende wettelijk vastgestelde afkoopgrens ligt, beschikbaar gesteld voor waardeoverdracht aan een pensioenuitvoerder. De deelnemer wordt, binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders en de mogelijkheden in de markt, in staat gesteld om een pensioen aan te kopen bij een pensioenuitvoerder naar keuze. Flexsecurity stelt de deelnemer voorafgaand aan de pensioendatum in staat om door middel van een website een adequaat overzicht van de actuele marktaanbiedingen te verkrijgen en draagt deels de kosten van de inzet van een tussenpersoon die de aankoop van de uitkering begeleidt. Flexsecurity geeft nadrukkelijk geen advies ten aanzien van de aankoop van de pensioenuitkering. Ook in geval van ingaande partnerpensioenen en wezenpensioenen wordt dezelfde systematiek gehanteerd. Het opgebouwde kapitaal wordt overgedragen aan een te kiezen pensioenuitvoerder, er vindt derhalve geen levenslange uitkering vanuit het fonds plaats.

De deelnemer of de nabestaande heeft de mogelijkheid om op de pensioendatum het pensioenkapitaal aan te wenden voor de aankoop van een vaste of een variabele pensioenuitkering. Flexsecurity verstrekt in algemene termen informatie over de voor- en nadelen van de aankoop van een variabele uitkering ten opzichte van een vaste uitkering en voorziet de geïnteresseerde deelnemers door middel van de eerder genoemde website en ondersteuning door een tussenpersoon van informatie over de te maken afweging tussen een vaste of een variabele pensioenuitkering en de hiermee gemoeide risico's.

Als gevolg van de kenmerken van de zuivere beschikbare premieregeling en het feit dat het fonds geen ingegane pensioenen kent, liggen het beleggingsrisico, het renterisico en het langlevensrisico gedurende de gehele duur van deelneming bij de (gewezen) deelnemers. Risico's voortvloeiende uit de risicoverzekeringen in verband met overlijden zijn volledig verzekerd bij verzekeraar elipsLife. De verzekeraar keert periodieke uitkeringen uit hoofde van partner- en wezenpensioen rechtstreeks uit aan de rechthebbenden. Het fonds draagt het risico van arbeidsongeschiktheid (hetgeen kan leiden tot een recht op premievrije voortzetting van pensioenopbouw) volledig in eigen beheer en houdt hiervoor een adequate voorziening aan.

Flexsecurity draagt als pensioenuitvoerder slechts beperkte verzekeringstechnische risico's. Als gevolg van het zuivere beschikbare premie karakter van de pensioenregelingen gedurende de opbouwfase, de risico-overdracht naar de verzekeraar ten aanzien van het overlijdensrisico en het feit dat er door het fonds geen ingegane pensioenen worden verzekerd, zijn verzekeringstechnische risico's ten laste van het pensioenfonds beperkt. Uitsluitend de dekking van het risico van premievrije voortzetting van pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers in eigen beheer leidt tot een verzekeringstechnisch risico voor het fonds. Dit risico heeft met name betrekking op de door het fonds gehanteerde revalideringskansen en overlijdenskansen bij de vaststelling van de hiervoor aangehouden voorziening.

Gelet op de bovenstaande kenmerken van de uitgevoerde pensioenregelingen en van het pensioenfonds kan geconcludeerd worden dat de 'regelruimte' binnen Flexsecurity beperkt is. Vanwege de door cao-partijen, het bedrijfstakpensioenfonds en de wetgever bepaalde inhoud van de pensioenregelingen is de ruimte voor het voeren van een eigen pensioenbeleid beperkt. Gegeven de aard van de pensioenregelingen (zuiver beschikbare premie) is de ruimte voor het voeren van een premiebeleid evenzeer beperkt en is er geen sprake van een indexatiebeleid. Vanwege de volledige verzekering van het risico van overlijden en de aard van de pensioenregelingen is er slechts sprake van beperkte risico's voor het pensioenfonds zelf. De beleidsterreinen waarop Flexsecurity wel nadrukkelijk een eigen beleid kan voeren, zijn:

- Beleggingsbeleid;
- Pensioenadministratie;
- Communicatie.

De bestuurlijke inspanningen van Flexsecurity richten zich met name op deze activiteiten, waarbij een kostenefficiënte uitvoering van de werkzaamheden voorop staat. Dit uitgangspunt komt nader tot uiting in de missie, visie en strategie die Flexsecurity hanteert.

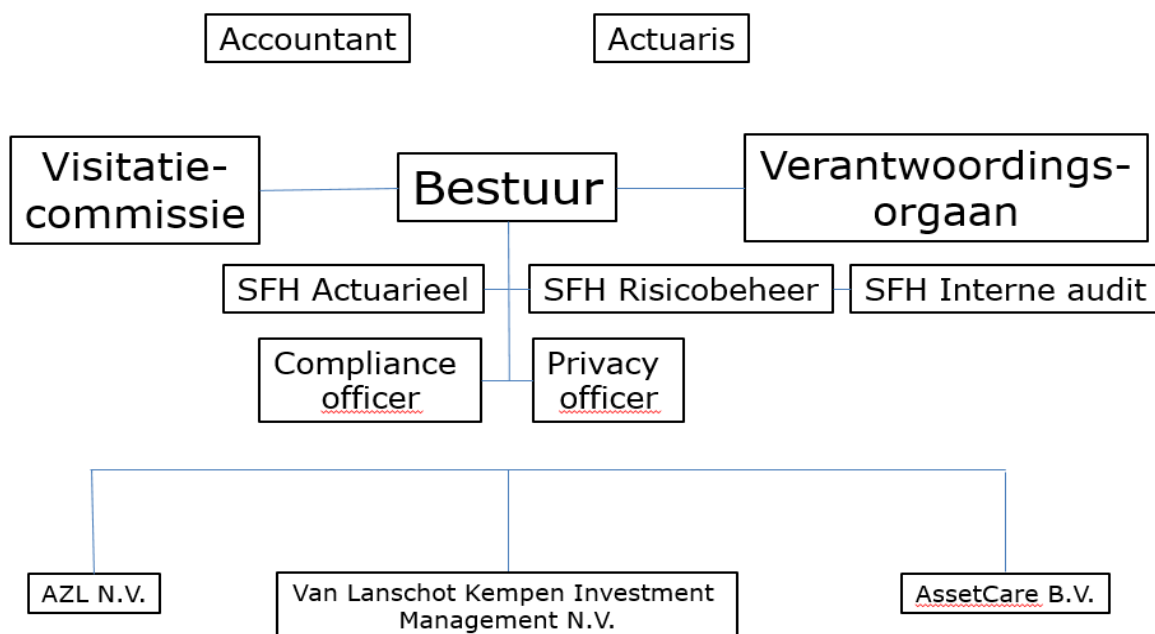
2.5 Intern beheersingssysteem

Het statutaire doel van Flexsecurity is om ten bate van de deelnemers en hun na te laten betrekkingen pensioenen te verzekeren alsmede alle handelingen te verrichten die daartoe bevorderlijk zijn. Flexsecurity heeft, om dat doel te kunnen bereiken, een organisatie opgezet waarbinnen de uitvoering van de pensioenregelingen en het beheer van het vermogen op een adequate en gecontroleerde manier kunnen plaatsvinden.

Het interne beheersingssysteem berust op de verantwoordelijkheden, de bevoegdheden en de onderlinge verhoudingen van de volgende bij het fonds betrokken organen en instellingen:

- Bestuur;
- Verantwoordingsorgaan;
- Sleutelfunctiehouders;
- Visitatiecommissie;
- Compliance officer;
- Privacy officer;
- Aangesloten ondernemingen;
- Administrateur AZL N.V.;
- Fiduciaire vermogensbeheerder Van Lanschot Kempenn Investment Management N.V.;
- Administrateur AssetCare B.V.;
- Custodian CACEIS;
- Verzekeraar elipsLife;
- Accountant KPMG;
- Adviserend actuaire AZL N.V. en Mercer Nederland B.V.;
- Certificerend actuaire Willis Towers Watson.

In onderstaand organogram zijn de structuur van het fonds en de relaties met de diverse betrokken partijen weergegeven. Deze worden daarna nader toegelicht.

Bestuur

Binnen de stichting is het bestuur verantwoordelijk voor het bepalen van het beleid en het verrichten van bestuurshandelingen ten behoeve van het fonds. Het bestuur is volgens het paritaire model samengesteld uit twee werkgeversvertegenwoordigers en twee deelnemersvertegenwoordigers. Bestuursleden worden voor een periode van vier jaar benoemd op voordracht van de werkgever en de deelnemers, ieder voor wat betreft hun eigen vertegenwoordigers. De bestuursleden namens de deelnemers worden voorgedragen door de Ondernemingsraad Flex van Randstad Groep Nederland bv. De bestuursleden namens de werkgever worden voorgedragen door de werkgever Randstad Groep Nederland bv. Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds in en buiten rechte en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling en het daarbij behorende pensioen- en beleggingsbeleid. Besluitvorming vereist dat een meerderheid van de bestuursleden haar stem uitbrengt en dat de meerderheid van de uitgebrachte stemmen instemt. Bestuursbesluiten kunnen ook buiten vergadering worden genomen en bestuursvergaderingen en besluitvorming kunnen plaatsvinden door middel van videovergaderingen.

De samenstelling van het bestuur is onderstaand weergegeven, waarbij vermeld wordt dat het bestuur een rooster van aftreden heeft vastgesteld waarmee een gelijktijdig vertrek van meerdere bestuursleden zoveel als mogelijk wordt vermeden.

Benoemd namens de werkgever:

	Functie in bestuur	Datum toetreden	Datum aftreden
Raimond Schikhof	Voorzitter	01-01-2015	01-07-2026
Marianne Hamerslag	Plaatsvervangend voorzitter	01-07-2019	01-07-2025

Benoemd namens de deelnemers:

	Functie in bestuur	Datum toetreden	Datum aftreden
Suzanne van de Bor	Plaatsvervangend secretaris	01-04-2022	01-01-2027
Gerjon Dol	Secretaris	12-04-2024	12-04-2028

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden zoals vastgelegd in de statuten en reglementen van het fonds. Flexsecurity heeft gekozen voor een beperkte samenstelling van het bestuur en heeft bewust afgezien van het instellen van bestuurlijke commissies. Dat betekent dat de uitvoering van de bestuurlijke taken relatief intensief is en dat het bestuur zeer frequent vergadert en naast de beleidsbepaling tevens gericht is op de uitvoering. Daarbij spelen met name de drie beleidsterreinen die voor Flexsecurity de grootste relevantie hebben (beleggingen, pensioenadministratie en communicatie) een belangrijke rol.

Verantwoordingsorgaan

Flexsecurity kent een verantwoordingsorgaan dat bipartiet is samengesteld uit afgevaardigden namens enerzijds deelnemers en anderzijds de werkgevers. Er zijn geen leden namens de pensioengerechtigden aangezien het fonds geen pensioengerechtigden kent. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit vier leden en opereert op basis van het Reglement Verantwoordingsorgaan en het bepaalde in de statuten.

Leden van het verantwoordingsorgaan namens de werkgevers worden voorgedragen door de directie van Randstad Groep Nederland. Leden namens de deelnemers worden voorgedragen op basis van het resultaat van een verkiezing onder de deelnemers, waarvoor iedere actieve deelnemer zich kandidaat kan stellen. Ook aftredende leden van het verantwoordingsorgaan, ongeacht of zij wel of geen actief deelnemer zijn, kunnen zich kandidaat stellen voor de verkiezing, mits als gevolg van een eventuele verkiezing de maximale zittingstermijn niet overschreden wordt. De procedures rondom de kandidaatstelling en verkiezing van leden namens de deelnemers zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingorgaan en het per verkiezing vast te stellen Verkiezingsreglement. De uiteindelijke benoeming van de leden van het verantwoordingsorgaan vindt plaats door het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan van Flexsecurity heeft op basis van de statuten en het Reglement Verantwoordingorgaan naast de wettelijke verantwoordings- en advies taken een aantal extra taken en bevoegdheden. Dit betreft extra adviesrechten alsmede een aantal goedkeuringsrechten ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- Het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- Het strategische beleggingsbeleid;
- De vaststelling van de premie;
- Uitbesteding van fiduciair vermogensbeheer;
- Uitbesteding van de pensioenadministratie;
- Wijzigingen in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Ook heeft het verantwoordingsorgaan bevoegdheden ten aanzien van de voordracht voor benoeming en ontslag van leden van de visitatiecommissie. Vanwege de toekenning van de genoemde goedkeuringsrechten zijn de leden van het verantwoordingsorgaan te kwalificeren als medebeleidsbepalers. Om die reden dient er te worden voldaan aan geschiktheidseisen en wordt een voorgenomen benoeming van een lid van het verantwoordingsorgaan ter toetsing voorgelegd aan De Nederlandsche Bank. Indien de toezichthouder van mening is dat er geen bezwaren zijn tegen de voorgenomen benoeming, is deze daarmee een feit.

Getracht wordt om in het verantwoordingsorgaan een goede afspiegeling te realiseren van de deelnemerspopulatie. Hierbij wordt, conform de normen van de Code Pensioenfondsen, vooral gekeken naar de participatie van jongeren en van vrouwen.

Het verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:

Naam	Functie in VO	Namens	Datum benoeming	Datum aftreden
Hans van Slooten	Voorzitter	Werkgevers	01-01-2019	01-01-2026
Vacature	Lid	Deelnemers		01-07-2027
Esther Raaijmakers	Lid	Werkgever	26-08-2024	01-01-2027
Bruce van Haasen	Lid	Deelnemers	01-01-2022	01-01-2026
Peter Heere	Aspirant-lid	Werkgevers		
Peter Diepenhorst	Aspirant-lid	Deelnemers		

Visitatiecommissie

Flexsecurity heeft voor de uitvoering van het intern toezicht gekozen voor de instelling van een visitatiecommissie die jaarlijks haar werkzaamheden uitvoert. De visitatiecommissie wordt ad hoc samengesteld met behulp van externe aanbieders van dergelijke dienstverlening. Per visitatie wordt hiertoe een gerichte opdracht met de betreffende aanbieder afgesloten, waarbij het bestuur aangeeft welke onderwerpen in het kader van de uit te voeren visitatie in ieder geval aan de orde dienen te komen. Hierover vindt afstemming plaats tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Flexsecurity kent een reglement voor de visitatiecommissie en heeft een profielschets opgesteld voor de leden van de visitatiecommissie.

De bevindingen van de visitatiecommissie worden besproken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan en kunnen aanleiding vormen voor het aanpassen van beleid, procedures en het agenderen van actiepunten. Op basis van de gedane aanbevelingen wordt een aanbevelingenregister opgesteld dat periodiek wordt behandeld in het bestuur. Halfjaarlijks vindt een tussentijdse bespreking plaats tussen het bestuur en de voorzitter van de visitatiecommissie waarin de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen wordt besproken.

De visitatiecommissie is als volgt samengesteld:

Naam	Functie
De heer drs. H.J.W.M. Peters	Voorzitter
De heer J. van Besouw	Lid
De heer mr. A.W.J. van Coberen	Lid

Sleutelfuncties

Flexsecurity kent met inachtneming van het bepaalde in artikel 143a Pensioenwet de volgende sleutelfuncties:

- de risicobeheerfunctie;
- de interne auditfunctie;
- de actuariële functie.

Voor de inrichting van de sleutelfuncties heeft Flexsecurity gekozen voor een efficiënte inrichting binnen de wettelijke kaders waarbij de sleutelfunctiehouders onafhankelijk van elkaar, van de uitvoering en van het bestuur kunnen functioneren. Op basis van deze inrichtingsprincipes heeft het bestuur de volgende keuzes gemaakt:

- De rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer is belegd bij een specifiek daartoe benoemde persoon (insourcing’);
- De rol van sleutelfunctiehouder actuariaat is belegd bij de certificerend actuaris van het pensioenfonds;
- De rol van sleutelfunctiehouder interne audit is belegd bij een specifiek daartoe benoemde persoon (insourcing’).

De volgende personen zijn benoemd als sleutelfunctiehouders:

Naam	Aandachtsgebied
De heer drs. H. Zaghdoudi AAG	Actuariel
De heer drs. R.H.H. Ganzeboom RC	Risicobeheer
De heer drs. H. Sieraad RA	Interne audit

De sleutelfunctiehouders zijn, met inachtneming van de profielschets, benoemd door het bestuur. DNB is over de benoeming geïnformeerd. Het bestuur is tevens bevoegd tot ontslag van de sleutelfunctiehouder. Een melding als bedoeld in artikel 143a lid 3 Pw lid die te goeder trouw en naar behoren door de sleutelfunctiehouder is gedaan, kan voor het bestuur nimmer aanleiding geven tot ontslag van de sleutelfunctiehouder.

Slechts natuurlijke personen kunnen worden aangesteld als sleutelfunctiehouder. Zij dienen geschikt en betrouwbaar te zijn zoals bedoeld in artikel 106 Pensioenwet. Flexsecurity heeft een geschiktheids- en opleidingsplan waarin ook de sleutelfunctiehouders aan de orde komen. Het bestuur stelt de sleutelfunctiehouders in staat om de sleutelfunctie op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier te vervullen. De sleutelfunctiehouder heeft een directe rapportagelijn naar en een individuele overlegbevoegdheid met het bestuur.

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de sleutelfunctiehouders vloeien voort uit de Pensioenwet en zijn uitgewerkt in het Reglement Sleutelfuncties en een Interne Audit Charter. De invulling van de sleutelfuncties en het functioneren van de sleutelfunctiehouders worden ten minste één maal per twee jaar geëvalueerd door het bestuur.

Compliance officer

Het fonds heeft een externe compliance officer benoemd. De compliance officer is verantwoordelijk voor de inhoud, de uitvoering en het onderhoud van de compliancewerkzaamheden. De rol van compliance officer wordt ingevuld door Partner in Compliance in de persoon van de heer D. Smit.

Privacy officer

Flexsecurity heeft een externe privacy officer aangesteld. De privacy officer ziet toe op het gebruik en de verwerking van persoonsgegevens door het fonds en door de ingeschakelde uitbestedingspartijen. De rol van privacy officer wordt ingevuld door Partner in Compliance in de persoon van de heer J. Jansen.

Aangesloten werkgevers Randstad Groep Nederland bv

De groep van aangesloten ondernemingen bestaat uit werkgevers die onderdeel uitmaken van Randstad Groep Nederland bv die zich bezighouden met het ter beschikking stellen van arbeidskrachten en op wie de verplichtstelling van de pensioenregeling van StiPP van toepassing is. De actuele lijst van aangesloten ondernemingen is opgenomen in Bijlage 1 van deze ABTN. Voorts is het mogelijk dat ondernemingen die onderdeel uitmaken van Randstad Groep Nederland bv op wie de verplichtstelling van StiPP niet van toepassing is, zich op basis van een vrijwillige aansluiting onder voorwaarden als aangesloten werkgever kunnen aansluiten. Voor het verkrijgen van een vrijwillige aansluiting is de voorafgaande goedkeuring van het bestuur en een positief advies van het verantwoordingsorgaan vereist. De payrollondernemingen van Randstad Groep Nederland vallen niet onder de werking van de verplichtstelling en zijn op vrijwillige basis aangesloten bij het fonds ten behoeve van de uitvoering van de payrollpensioenregeling.

Door middel van een uitvoeringsovereenkomst met Randstad Groep Nederland bv zijn de wederzijdse afspraken tussen Flexsecurity en de betreffende werkgevers vastgelegd. Deze uitvoeringsovereenkomst is gesloten voor de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024. Eventuele wijzigingen in en aanvullingen op deze overeenkomst worden jaarlijks vastgelegd in een addendum. Randstad Groep Nederland bv en Flexsecurity hebben eind 2024 een nieuwe uitvoeringsovereenkomst gesloten voor de periode van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025. De uitvoering van de administratieve processen van de aangesloten werkgevers vindt plaats binnen het bedrijfsonderdeel Business Services van Randstad Groep Nederland.

Accountant

Ten behoeve van de vaststelling van de jaarrekening en de staten ten behoeve van de toezichthouder maakt Flexsecurity jaarlijks gebruik van de diensten van een accountant die per verslagjaar hiertoe wordt ingehuurd. Dit betreft voor het verslagjaar 2024 KPMG te Utrecht. De heer D. Van Walraven is de certificerend accountant namens KPMG.

Adviserend actuaris

Ten behoeve van de actuariële ondersteuning maakt Flexsecurity gebruik van de adviesdiensten van het actuaariaat van AZL N.V. en van de diensten van Sprenkels.

Certificerend actuaris

Ten behoeve van de vaststelling van de jaarrekening en de staten ten behoeve van de toezichthouder maakt Flexsecurity jaarlijks gebruik van de diensten van een certificerend actuaris die hiertoe wordt ingehuurd. Dit betreft Willis Towers Watson te Amstelveen. De heer H. Zaghdoudi is de certificerend actuaris namens Willis Towers Watson en vervult tevens de rol van sleutelfunctiehouder actuariael.

AZL N.V.

De pensioenadministratie van Flexsecurity, inclusief alle bijkomende taken zoals de communicatie, wordt verzorgd door AZL N.V. te Heerlen. AZL is een professionele pensioenuitvoeringsorganisatie. AZL is verantwoordelijk voor het voeren van de pensioenadministratie, het onderhouden van de contacten met (gewezen) deelnemers en het uitvoeren van de administratieve jaarwerkprocessen. Tevens verleent AZL diensten op het gebied van communicatie en actuariële dienstverlening. De afspraken tussen Flexsecurity en AZL zijn vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst. Voorts zijn de praktische werkafspraken en dienstverleningsafspraken met AZL vastgelegd in een Service Level Agreement en in een zogenaamde vierpartijen-SLA waarin de werkafspraken met de fiduciaire vermogensbeheerder Van Lanschot Kempen en de administrateur AssetCare door Flexsecurity zijn vastgelegd. De huidige uitbestedingsovereenkomst tussen AZL en Flexsecurity eindigt per 31 december 2025.

Verzekeraar elipsLife AG

ElipsLife treedt op als verzekeraar van de overlijdensrisicodekking die binnen de Pluspensioenregeling van Flexsecurity wordt aangeboden. Gegeven de aard van de pensioenregelingen beperkt het verzekeringsaspect zich tot de risicoverzekering voor overlijden die door het pensioenfonds in de Pluspensioenregeling en de Payrollpensioenregeling wordt aangeboden. De afspraken tussen Flexsecurity en elipsLife zijn vastgelegd in een verzekeringsovereenkomst die eindigt per 31 december 2025.

Van Lanschot Kempen Investment Management N.V.

Ten behoeve van de uitvoering van het vermogensbeheer maakt Flexsecurity gebruik van de dienstverlening van Van Lanschot Kempen Investment Management (hierna: VLK). VLK voert het beheer over alle beleggingen van het fonds. De afspraken tussen Flexsecurity en VLK zijn vastgelegd in een overeenkomst van uitbesteding die voor onbepaalde duur is aangegaan. De praktische werkafspraken zijn vastgelegd in een aparte SLA tussen Flexsecurity en VLK. Daarnaast is er de 'vierpartijen-SLA' inzake de administratieve uitvoering van de regeling. Deze vierpartijen-SLA is ondertekend door VLK, AssetCare, AZL en Flexsecurity. De uitgangspunten en beleidsmatige keuzes voor het door VLK te voeren beleggingsbeleid worden vastgelegd in het driejarige strategische beleggingsbeleid, een jaarlijks te actualiseren Beleggingsplan en bijbehorende Beleggingsrichtlijnen. Deze Beleggingsrichtlijnen gelden als het formele mandaat van de vermogensbeheerder.

CACEIS

De bewaarneming van de effecten van het fonds is ondergebracht bij CACEIS te Amsterdam. De afspraken tussen het fonds en CACEIS zijn vastgelegd in een bewaarovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan. Aangezien CACEIS ten behoeve van Flexsecurity uitsluitend de bewaarneming van effecten uitvoert, wordt CACEIS niet beschouwd als een partij aan wie het fonds activiteiten heeft uitbesteed.

AssetCare B.V.

AssetCare B.V. wordt door Flexsecurity ingeschakeld als administrateur van de beleggingen van het fonds. AssetCare is verantwoordelijk voor het voeren van de beleggingsadministratie, het maandelijks administreren en vaststellen van de waarden van de beleggingsportefeuilles, de participatiewaarden van de verschillende leeftijdsgroepen binnen de pensioenregelingen en het monitoren van de beleggingsperformance van VLK. De afspraken tussen het fonds en AssetCare zijn

vastgelegd in een overeenkomst van uitbesteding die een looptijd kent tot 31 december 2025. De praktische werkafspraken tussen beide partijen zijn vastgelegd in een SLA. Daarnaast is AssetCare één van de ondertekenaars van de 'vierpartijen-SLA' die is gesloten inzake de administratieve werkprocessen rond de bepaling van participatiewaarden en verwerking van mutaties.

2.6 Deskundigheid en integriteit

Het fonds beschikt met betrekking tot het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de sleutelfunctiehouders over een geschiktheidsplan in de zin van de Beleidsregels beleidsbepaling en toetsing pensioenfondsen. Continue ontwikkeling van kennis is een belangrijk aandachtspunt. Dit wordt mede ondervangen door gezamenlijke kennissessies van bestuur, sleutelfunctiehouders en verantwoordingsorgaan.

Daarnaast is er voor de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders en alle overige bij het pensioenfonds betrokken personen een gedragscode opgesteld ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie. Jaarlijks ondertekenen de personen die onder de werking van deze gedragscode vallen voor de naleving van de hierin vervatte regels. Het fonds kent geen 'insiders' doch uitsluitend zogenaamde 'verbonden personen'. Binnen Flexsecurity is geen sprake van insiders aangezien geen van de verbonden personen invloed kan uitoefenen op dan wel (voor)kennis kan hebben van de door het pensioenfonds uit te voeren beleggingstransacties. De uitbesteding van het operationele beleggingsbeleid aan de fiduciaire vermogensbeheerder en de inrichting van het beleggingsproces met veelal passieve beleggingsfondsen maken het onmogelijk voor de verbonden personen om op enigerlei wijze te beschikken over of gebruik te maken van enige voorkennis. Daarnaast acht het bestuur de toepassing van maatregelen die van toepassing zijn op insiders in het geval van Flexsecurity disproportioneel ten opzichte van de kans dat er sprake zou kunnen zijn van enige voorkennis. De gedragscode is voor het laatst aangepast in juni 2021.

Het fonds beschikt over een integriteitsbeleid dat eens per twee jaar geactualiseerd wordt en ziet toe op een correcte naleving ervan. Alle nevenfuncties van de leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan zijn in kaart gebracht en worden jaarlijks vastgelegd in het jaarverslag van het fonds. Mogelijke aspecten van belangenverstrengeling vormen een onderwerp van gesprek bij de jaarlijkse bespreking van de systematische integriteitsrisicoanalyse, bij de visitatie en bij de zelfevaluatie door het bestuur.

De zelfevaluatie door het bestuur vindt jaarlijks plaats, waarbij het bestuur eens per drie jaar wordt begeleid door een externe partij. De resultaten van de zelfevaluatie vormen mede het uitgangspunt voor de beleidsvoornemens in de daaropvolgende periode.

Om de melding van mogelijke misstanden en incidenten op een adequate manier mogelijk te maken heeft het fonds een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling vastgesteld. De klokkenluidersregeling richt zich met name op de mogelijkheid voor betrokkenen om misstanden binnen het fonds (anoniem) te kunnen melden. De incidentenregeling heeft betrekking op de wijze waarop het fonds omgaat met incidenten die zich voordoen en die een gevaar kunnen vormen voor de integere

bedrijfsuitoefening van Flexsecurity. Daarbij kan gedacht worden aan gebeurtenissen waarbij directe of indirecte financiële schade kan ontstaan door ontoereikende of falende interne processen of zaken als fraude en diefstal. Deze incidenten kunnen zowel aan de orde zijn bij de verbonden personen binnen het fonds als bij de partijen aan wie het fonds werkzaamheden heeft uitbesteed. Flexsecurity heeft een vertrouwenspersoon aangesteld bij wie verbonden personen en andere betrokkenen (geanonimiseerde) meldingen met behulp van een specifieke portal kunnen doen in het kader van de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling. De klokkenluidersregeling is voor het laatst vastgesteld in augustus 2023 en wordt periodiek beoordeeld en indien nodig herzien. De incidentenregeling is voor het laatst vastgesteld in oktober 2024.

Partijen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed zijn gehouden om eventuele incidenten direct te rapporteren, waarna het bestuur in samenspraak met de betreffende uitvoerder de gepaste maatregelen kan treffen. Incidenten worden, indien van toepassing, gemeld aan de toezichthouder. Ook wordt in het kader van de uitbestedingsrelaties door het fonds vastgesteld in hoeverre de partijen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed beschikken over toereikende procedures in het kader van integriteit, zoals klokkenluidersregelingen en incidentenregelingen.

Mogelijke integriteitsrisico's worden door het bestuur jaarlijks beoordeeld aan de hand van een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA). De risico's ten aanzien van witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving worden besproken met de partijen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed. Het bestuur ziet toe op de hantering van toereikende procedures door de betreffende uitvoerders en vraagt desgewenst bewijsvoering van deze procedures aan de uitvoerders.

Flexsecurity heeft een externe compliance officer benoemd. De compliance officer is verantwoordelijk voor de inhoud, de uitvoering en het onderhoud van de compliancewerkzaamheden. Het fonds heeft de doelstelling van compliance gedefinieerd als het bevorderen van de naleving van de interne en externe regelgeving die dient ter waarborging van de integriteit van de leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, medewerkers en andere verbonden personen van het fonds. De compliance officer oefent direct toezicht uit op de naleving van de hiervoor bepaalde gedragscode en brengt jaarlijks verslag uit van zijn bevindingen.

Flexsecurity heeft een eigen beloningsbeleid vastgesteld dat jaarlijks wordt geëvalueerd waarin de uitgangspunten zijn vastgelegd die gelden zowel ten aanzien van de beloning van de direct betrokkenen bij het pensioenfonds als van de beloning van uitbestedingspartijen.

2.7 Uitbesteding van werkzaamheden

Het fonds beschikt over een Beleidsplan Uitbesteding waarin het beleid inzake uitbesteding van taken en activiteiten is weergegeven. Uitbesteed aan externe partijen zijn de volgende taken, met daarachter de betreffende partij:

- Pensioenadministratie (AZL)
- Vermogensbeheer (Van Lanschot Kempen Investment Management)
- Beleggingsadministratie, vaststelling van beleggingswaarden, unit- en participatiewaarden en performancerapportage (AssetCare)

De bewaarneming van effecten zoals uitgevoerd door CACEIS valt niet onder de definitie van uitbesteding. Het gevoerde beleid inzake uitbesteding is nader toegelicht in hoofdstuk 12 van deze ABTN.

2.8 Administratieve processen en procedures

De pensioenadministratie wordt door AZL N.V. uitgevoerd met behulp van geautomatiseerde systemen. De processen die leiden tot de input in de systemen en de processen die de verwerking van de output en de informatieverstrekking behandelen, zijn vastgelegd in procesbeschrijvingen. In deze procesbeschrijvingen zijn alle deelprocessen beschreven, waaronder de periodieke controleprocedures die een correcte en tijdige verwerking dienen te waarborgen. De basis van de interne controlemaatregelen in deze processen wordt gevormd door de essentiële functiescheidingen tussen uitvoerende en controlerende functionarissen binnen AZL.

De definitie en de opvolging van de administratieve procedures worden – voor zover van belang voor de jaarrekening – gecontroleerd door de accountant van het pensioenfonds. De correcte werking van de gehanteerde systemen wordt op systeemniveau vastgesteld. Jaarlijks rapporteert AZL over de werking van de geautomatiseerde systemen en processen aan de hand van een ISAE 3402 type II verklaring. Daarnaast kent AZL ten behoeve van de werkprocessen die samenhangen met het operationele risicomanagementsysteem een toetsing van opzet, bestaan en werking aan de hand van een ISAE 3000-rapportage.

Bij de bewaking van de administratieve processen geldt de beveiliging van de informatie en systemen als een belangrijk aandachtspunt. Beveiliging omvat de fysieke en logische toegangsbeveiliging, het veilig stellen en beschikbaar hebben van informatie (back-up, recovery) en het beschikbaar hebben van het administratiesysteem in geval van calamiteiten. De bescherming van persoonsgegevens en het beperken van de toegang hiertoe tot een zo beperkt mogelijke kring van personen vormen een belangrijk aandachtspunt bij de deelnemersadministratie. Hiertoe zijn door met AZL nadere afspraken gemaakt en vastgelegd. De informatieverwerkende systemen zijn gedocumenteerd en worden door de accountant in het kader van de jaarwerkcontrole periodiek gecontroleerd.

2.9 Bescherming van persoonsgegevens

In het kader van de wettelijke eisen inzake de bescherming van persoonsgegevens, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming, heeft Flexsecurity beleid vastgesteld en maatregelen getroffen die ertoe moeten leiden dat de kans op oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens en het mogelijk 'leken' van gevoelige gegevens geminimaliseerd wordt. In het vastgestelde privacybeleid heeft het fonds de uitgangspunten vastgelegd voor het te voeren beleid. Voor de uitvoering van dit beleid is Flexsecurity mede afhankelijk van de uitbestedingsrelaties die persoonsgevoelige gegevens behandelen. Dit betreft in de praktijk hoofdzakelijk AZL N.V. als administrateur van de pensioenregelingen.

Het uitgangspunt van het beleid is dat Flexsecurity alle belanghebbenden duidelijk informeert over welke gegevens door Flexsecurity op welke wijze worden verkregen en verwerkt. Flexsecurity verwerkt, bewaart en verstrekt uitsluitend die gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de pensioenen. Vanwege de lange termijnen die bij pensioen aan de orde zijn, zijn door Flexsecurity bewaartermijnen vastgesteld die passen bij de kenmerken van pensioenopbouw. Deelnemers hebben recht op inzage van gegevens, kunnen rectificatie eisen en kunnen onder bepaalde voorwaarden eisen om 'vergeten' te worden. Flexsecurity bewaart uitsluitend die gegevens die noodzakelijk zijn om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen gedurende de termijnen die daartoe zijn vastgesteld.

Persoonsgegevens worden uitsluitend verstrekt aan derden indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de pensioenregeling of als daar een wettelijke basis of noodzaak voor bestaat.

Flexsecurity heeft met alle partijen die structureel of incidenteel persoonsgegevens van deelnemers verwerken zogenaamde verwerkersovereenkomsten gesloten. Hierin zijn de voorwaarden vastgelegd waaronder deze partijen de gegevens mogen verwerken. Er wordt toegezien dat het door Flexsecurity vastgestelde beleid inzake bescherming van persoonsgegevens wordt nageleefd door deze partijen. De partijen die in opdracht van Flexsecurity persoonsgegevens verwerken (met name administrateur AZL), hebben 'verwerkingenregisters' opgesteld waarin is vastgelegd welke handelingen er met welke persoonsgegevens worden verricht. Daarnaast heeft Flexsecurity ook een eigen verwerkingenregister opgesteld.

De beveiliging van de persoonsgegevens en IT-systemen van deze partijen vormt een belangrijk aandachtspunt en onderdeel van het selectie- en toetsingstraject van uitbestedingsrelaties. Een onderzoek naar de wijze waarop persoonsgegevens beschermd worden kan onderdeel zijn van een selectieprocedure. Als er sprake is van een zogenaamd 'datalek', dan is de betreffende partij verplicht om dit binnen 48 uur aan Flexsecurity te melden, waarna melding aan de Autoriteit Persoonsgegevens zal plaatsvinden. In de verwerkersovereenkomst met AZL is vastgelegd dat AZL in geval van het optreden van een datalek zelf binnen de wettelijk gestelde termijnen melding doet aan de Autoriteit Persoonsgegevens, indien dat noodzakelijk wordt geacht.

Ter borging van het beleid inzake de bescherming van persoonsgegevens heeft Flexsecurity een privacy officer benoemd die toezicht houdt op de verwerking van persoonsgegevens binnen het fonds en bij de uitbestedingspartijen die namens Flexsecurity persoonsgegevens verwerken.

Het volledige beleid inzake bescherming van persoonsgegevens en een meer beknopte privacyverklaring zijn terug te vinden op de website van Flexsecurity. Daar wordt ook duidelijk gemaakt hoe belanghebbenden gebruik kunnen maken van hun rechten op grond van de AVG.

2.10 IT-beleid

Flexsecurity heeft een IT-beleid vastgesteld waarin is bepaald aan welke eisen de IT-ondersteuning dient te voldoen waar het fonds direct (binnen het eigen fonds) of indirect (bij de uitbestedingspartijen en eventuele andere derden) gebruik van maakt.

Het IT-beleid heeft betrekking op de procedures en maatregelen die zorgdragen voor de noodzakelijke beschikbaarheid, de verwachte integriteit en de vereiste vertrouwelijkheid van (digitale) informatie tegen ongeautoriseerd gebruik en/of verlies van informatie. Het bestuur stelt vast of het IT-beleid van de eigen organisatie en de relevante derde partijen voldoet aan de normen binnen het eigen beleid en aan algemeen geaccepteerde standaarden, en heeft overeenkomsten, SLA's en andere beheersmaatregelen getroffen (bijv. ISAE 3402 type II-rapportages en niet-financiële risicorapportages) om te borgen dat aan het vereiste serviceniveau wordt voldaan en er sturing kan worden gegeven aan de uitbestedingen.

Het IT-beleid steunt op vijf beleidscomponenten die relevant zijn voor de toepassing van het beleid, te weten:

- **Awareness** (Bewustzijn): het begrijpen van het belang van IT-beheersing door alle betrokkenen, en het naleven van IT- en informatiebeveiligingsrichtlijnen door alle betrokkenen;
- **Availability** (Beschikbaarheid): het draaiend houden van bestaande processen en het herstellen van verstoringen, waarbij de negatieve gevolgen van incidenten zoals uitval en beveiligingslekken worden beperkt;
- **Access** (Toegang): waarborgen dat de juiste mensen toegang hebben tot de juiste informatie en anderen niet;
- **Accuracy** (Betrouwbaarheid): opleveren van juiste, volledige en tijdige informatie aan alle relevante belanghebbenden;
- **Agility** (Aanpasbaarheid): ondersteunen van veranderingen in de bedrijfsvoering tegen acceptabele kosten en binnen acceptabele tijd.

Per beleidscomponent is bepaald welke beleidsnormen er gehanteerd worden en hoe deze concreet worden vertaald naar de werkprocessen en de eisen die aan de eigen organisatie en uitbestedingspartijen worden gesteld.

Ten aanzien van de data die door Flexsecurity worden verwerkt is in het IT-beleid per datacategorie bepaald aan welke eisen er moet worden voldaan op het gebied van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid. Per informatiegroep is bepaald of er sprake is van openbare, interne, vertrouwelijke of geheime informatie en hoe deze informatie minimaal beveiligd dient te worden.

Tot slot bevat het IT-beleid een omschrijving van de monitoring en verantwoording die het bestuur toepast bij het IT-beleid. Gezien de snel voortschrijdende eisen aan IT-beveiliging wordt het IT-beleid jaarlijks herijkt en indien nodig aangepast.

Een specifiek element van het IT-beleid betreft de datakwaliteit. Flexsecurity heeft een datakwaliteitsbeleid vastgesteld. Dit datakwaliteitsbeleid richt zich primair op het realiseren van het gewenste niveau van datakwaliteit. Het beleid vertaalt de visie en strategie van Flexsecurity naar specifieke doelstellingen op gebied van datakwaliteit en stelt de kaders voor de wijze waarop de uitbestedingsrelaties van Flexsecurity invulling geven aan datakwaliteit. Als basis voor het datakwaliteitsbeleid hanteert Flexsecurity het raamwerk voor datakwaliteitsmanagement, zoals gehanteerd door DNB in de handreiking Good Practice Robuuste Pensioenadministratie.

Ook hanteert Flexsecurity een risicoframework voor de beheersing van de risico's op het gebied van informatiebeveiliging van het eigen fonds. Het risicoframework heeft tot doel het tot stand brengen van een blijvende beheersing van IT- en IB risico's met betrekking tot de systemen die het bestuur gebruikt. Tevens heeft het tot doel dat er een permanente verbetercyclus wordt ingezet rondom de beheersing van IT- en IB risico's binnen het eigen fonds. Het risicoframework heeft betrekking op de bestuurlijke processen en de systemen die worden gebruikt ter facilitering van deze processen. Dit betreft bestuurs- en monitoringsprocessen waarbij geen persoonlijke informatie van deelnemers wordt uitgewisseld. Onderdeel van dit framework zijn een specifieke risico-inventarisatie, een gedragscode e-mailgebruik en een matrix waarin autorisaties en toegangsbeheer worden geregeld.

2.11 Rapportages

Maandelijks ontvangt het bestuur van de fiduciaire vermogensbeheerder VLK een uitgebreide beleggings- en risicorapportage, die per kwartaal wordt uitgebreid met aanvullende detailinformatie. Hierin worden de uitvoering van het beleggingsbeleid, de samenstelling van de beleggingsportefeuilles en de gerealiseerde resultaten toegelicht. Daarnaast levert VLK eens per kwartaal een SLA-rapportage, een rapportage met betrekking tot de niet-financiële risico's en stelt via VLK via een portal informatie met betrekking tot de onderliggende vermogensbeheerders beschikbaar.

AssetCare rapporteert binnen drie werkdagen na maandeinde door middel van een gestandaardiseerde rapportage inzake de vaststelling van de participatiewaarden en het verloop en de verdeling van het belegd vermogen over de diverse leeftijdsgroepen en portefeuilles. Binnen 30 werkdagen na einde van ieder kwartaal verstrekt AssetCare een onafhankelijke rapportage inzake de performance van VLK. Hierin wordt de door VLK gerapporteerde performance op de diverse portefeuilles vergeleken met de relevante benchmarkcijfers.

Uitvoeringsorganisatie AZL rapporteert binnen 30 werkdagen na einde van het kwartaal aan het bestuur over de voortgang van de administratieve uitvoering, statistische gegevens die samenhangen met de uitvoering en over bijzonderheden, klachten, geschillen en eventuele incidenten. Dit geschiedt in de vorm van een zogenoemde kwartaalrapportage. In deze rapportage zijn tevens alle relevante gegevens opgenomen inzake het beroep op de risicoverzekeringen, afkopen, pensioneringen en overdrachten. Daarnaast levert AZL eens per kwartaal een rapportage met betrekking tot de niet-financiële risico's.

Het bestuur van Flexsecurity rapporteert ter gelegenheid van iedere bestuursvergadering over de statistische ontwikkelingen binnen de door de werkgevers aangeleverde premiebestanden. Hierin wordt een analyse gegeven van de samenstelling van het deelnemersbestand, de verhouding tussen premie en kostenafslagen en vindt controle plaats van de aan het begin van het kalenderjaar gedefinieerde uitgangspunten inzake de samenstelling van de geheven premie en de mate van kostendekkendheid van deze premie.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer rapporteert eens per kwartaal aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan door middel van een risicodashboard over de actuele inschatting van de risico's die het fonds loopt. In dit dashboard is ook een rapportage van de door de sleutelfunctiehouder verrichte activiteiten opgenomen.

De (financiële) jaarverslaglegging van het fonds wordt, met ondersteuning van de accountant en de actuaris, voorbereid door beleggingsadministrateur AssetCare en uitvoeringsorganisatie AZL. De door AZL en AssetCare aan te leveren gegevens vormen de basis voor de door het bestuur te vervaardigen verslaglegging. De gegevens die in dit kader ter beschikking worden gesteld, zijn onderhevig aan zowel interne als externe controles alvorens deze beschikbaar worden gesteld voor verwerking door Flexsecurity.

Periodiek controleert het bestuur aan de hand van de genoemde rapportages de tijdigheid, juistheid en volledigheid van de pensioen- en beleggingsadministratie, inclusief de verrekening van premies met de aangesloten werkgevers en de uitvoerder.

2.12 Klachten en geschillen

Flexsecurity hanteert een klachtenbeleid en een klachtenregeling die gebaseerd zijn op de 'Gedragslijn Goed omgaan met Klachten' van de Pensioenfederatie. Flexsecurity staat open voor klachten en klantsignalen die kunnen leiden tot een continue verbetering van tevredenheid van onze deelnemers. De processen voor het indienen van klachten, de afhandeling van klachten en de communicatie hierover zijn eenvoudig en efficiënt ingericht.

Onder een klacht verstaat Flexsecurity iedere uiting van ontevredenheid die een belanghebbende richt aan ons pensioenfonds. Klachten worden zo spoedig mogelijk behandeld en afgewikkeld. Het bestuur evalueert en analyseert doorlopend de klachten en de signalen die hieruit afgeleid kunnen worden. De bestuursleden worden indien nodig betrokken bij de afhandeling van klachten. Bestuursleden kunnen persoonlijk contact opnemen met de klager om een klacht of bezwaar te bespreken.

Als een deelnemer niet tevreden is over de afhandeling van zijn klacht, dan kan hij hiertegen een bezwaar indienen. Het bestuur zal in dat geval de klacht in behandeling nemen en beoordelen. Als de klager zich niet kan vinden in de besluitvorming van het bestuur, dan is er sprake van een geschil. De klager heeft in dat geval de mogelijkheid om het geschil voor te leggen aan de Geschillen Instantie Pensioenfonds (GIP) of de bevoegde rechter.

Flexsecurity stemt bij geschillen met financieel belang tot € 250.000 op voorhand in met het bindende karakter van een uitspraak van de Geschillen Instantie Pensioenfonds. Bij geschillen met een financieel belang van € 250.000 of meer behoudt Flexsecurity zich het recht voor om het geschil voor te leggen aan de burgerlijke rechter.

Het bestuur bespreekt minimaal ieder half jaar de klachtenbehandeling met de uitvoeringsorganisatie. Jaarlijks stelt Flexsecurity een klachtenrapportage op. Deze wordt verwerkt in het jaarverslag. Vanuit de analyse van de resultaten van de klachtenbehandeling stelt het bestuur, waar nodig, het beleid bij om tot een volwassen niveau van klachtbehandeling te komen. De uitkomsten kunnen leiden tot aanpassing van het klachtenbeleid, dat minimaal eens per drie jaar wordt geëvalueerd en aangepast waar nodig.

Het klachtenreglement en een duidelijke schets van de klachtenprocedure zijn eenvoudig te vinden op de website. Ook voor interne klachten wordt de klachtenprocedure zoals hierboven omschreven gebruikt, waarbij, indien er geen sprake is van een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling, de klacht direct rechtstreeks aan het bestuur kan worden gericht.

3. Beleidsuitgangspunten en algemene overwegingen

Bij het vaststellen van het te voeren beleid laat het bestuur zich leiden door de volgende uitgangspunten en verwachtingen ten aanzien van de aangesloten ondernemingen, het deelnemersbestand en de algemene economische omstandigheden.

3.1 Missie, visie en strategie

Flexsecurity hanteert voor de bepaling van het te voeren beleid een missie, visie en strategie. Hierin is vastgelegd wat onze kernwaarden zijn, welke speerpunten we hanteren en op welke wijze we onze dienstverlening aan deelnemers en werkgevers optimaal willen vormgeven. Onderstaand vatten we onze missie, visie en strategie samen.

Kernwaarden

Wij hebben kernwaarden gedefinieerd als basis voor onze missie, visie en strategie. Deze kernwaarden geven aan wat wij belangrijk vinden in de dienstverlening aan onze deelnemers en werkgevers.

Flexibel

Door eenvoud en duidelijkheid in onze regelingen, procedures en communicatie kunnen we snel aanpassen en meebewegen met nieuwe ontwikkelingen.

Klantgericht

We zijn betrokken bij wat er speelt binnen de onderneming, de sector en bij onze deelnemers. We leveren de kwaliteit die onze deelnemers en werkgevers van ons verwachten.

Efficiënt

We voeren onze pensioenregelingen kostenbewust en daadkrachtig uit. Dankzij een hoge mate van deskundigheid maken we de juiste keuzes en zorgen we voor een doelmatige dienstverlening.

Missie

Onze missie luidt als volgt:

Flexsecurity wil voor deelnemers en werkgevers een onzekere financiële toekomst ontzorgen, door continu aan te passen aan een veranderende omgeving en behoeften. Wij regelen een pensioen dat past bij jouw loopbaan.

Flexsecurity is betrokken bij de wensen en keuzes van deelnemers en werkgevers. We spelen hierop daadkrachtig en deskundig in, waarbij we geen concessies doen aan de kwaliteit van onze dienstverlening. Eenvoud en duidelijkheid vormen de kern van onze pensioenregelingen, waardoor we flexibel en kostenbewust opereren.

Visie

Flexsecurity voert op een onderscheidende manier pensioenregelingen uit voor werkgevers en deelnemers met flexibele arbeidsrelaties. Met onze pensioenregelingen en dienstverlening spelen we proactief in op de doorlopend veranderende behoeften en ontwikkelingen van onze belanghebbenden. We vullen deze belofte in door in te zetten op de onderscheidende kwaliteiten van het fonds, waarmee we het verschil met andere uitvoerders kunnen maken. Die kwaliteiten zijn:

- Met gebruik van beschikbare data betere keuzes mogelijk maken;
- Gericht innoveren;
- Grenzen verleggen, doorlopend op zoek naar verbetering;
- Slagvaardig handelen.

Strategie

Flexsecurity hanteert drie strategische speerpunten waarmee we ons de komende jaren onderscheidend willen profileren. Deze strategische speerpunten sluiten aan bij onze kernwaarden en kwaliteiten en worden ondersteund door concrete doelstellingen.

Innovatief gebruik maken van onze data

- 1) Flexsecurity werkt **datagedreven** en richt (monitoring van) prioriteiten in met behulp van toetsbare inzichten;
- 2) **Datakwaliteit** wordt proactief hoog gehouden ten dienste van verbetering van de dienstverlening;
- 3) Vanuit **rolvastheid** en een duidelijk **databeleid** faciliteert Flexsecurity werkgevers en deelnemers effectief en efficiënt.

Betere keuzes mogelijk maken

- 1) Flexsecurity scoort een hogere waardering onder deelnemers en werkgevers;
- 2) **Voorkeuren** van werkgevers en deelnemers worden getoetst binnen het door Flexsecurity geregisseerde aanbod;
- 3) Flexsecurity levert **communicatie op maat**, bijdragend aan de doelstellingen van het fonds en de belanghebbenden.

Versterken van ons verandervermogen

- 1) Flexsecurity ontwikkelen tot een duidelijk '**merk**' met een eigen gezicht dat de sterktes van het fonds benadrukt;
- 2) Proactief samenwerking zoeken met geschikte **strategische partners** en '**gelijkgestemden**' in de pensioenwereld;
- 3) Een planmatige en gerichte aanpak van **innovatie** implementeren in samenwerking met de uitbestedingspartners.

De missie, visie en strategie van Flexsecurity zijn vastgelegd in een document en vormen het uitgangspunt voor het te voeren beleid. In beleidsdocumenten wordt nadrukkelijk de link gelegd tussen de missie, visie en strategie en het gevoerde beleid.

3.2 Risicohouding

Vanwege het feit dat Flexsecurity uitsluitend de opbouwfase verzorgt in de vorm van zuivere beschikbare premieregelingen, laat de vertaling van de 'risicohouding' zich niet weergeven zoals bij 'traditionele' pensioenfondsen. Allereerst is er, anders dan pensioenfondsen die een uitkeringsovereenkomst verzorgen, binnen de beschikbare premieregelingen van Flexsecurity geen noodzaak aanwezig om te komen tot een uniforme risicohouding ten aanzien van het beleggingsbeleid. Er is per afgebakende leeftijdsgroep een risicohouding gedefinieerd die afhankelijk is van de kenmerken van de verschillende doelgroepen. Ten tweede zijn de gebruikelijke wijzen waarop de risicohouding wordt geconcretiseerd bij Flexsecurity niet van toepassing. Het fonds kent geen dekkingsgraad die als indicator voor de financiële positie fungeert, over het pensioenresultaat worden geen toezeggingen gedaan en van toeslagverlening of kortingen is geen sprake. De hoogte van de premies is in zeer beperkte mate afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Het Vereist Eigen Vermogen van het pensioenfonds is uitsluitend gekoppeld aan de gelopen beleggingsrisico's ten aanzien van de voorzieningen voor risico fonds en vormt daarmee geen sturingsvariabele.

Kwalitatieve omschrijving risicohouding

In de Pensioenwet (artikel 102a) en in het Financieel Toetsingskader (artikel 1a) is vastgelegd dat het bestuur van een pensioenfonds in overleg met de overige organen van het pensioenfonds zorg draagt voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het pensioenfonds.

De risicohouding vormt de basis voor:

- De aanvaarding van de opdracht van de sociale partners door het pensioenfonds;
- Het vaststellen van het beleid door het bestuur;
- De verantwoording achteraf van het bestuur over het gevoerde beleid.

De risicohouding van het pensioenfonds is gebaseerd op de doelstellingen die behoren bij de door Flexsecurity uitgevoerde opbouwfase van de premie-overeenkomst. De doelstelling van het beleggingsbeleid is om de beleggingsresultaten van het fonds in de lifecycles te optimaliseren met een acceptabele mate van risico. Daarbij zijn de volgende overwegingen van belang:

- Het bestuur ziet een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement als noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie;
- Voor het realiseren van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije markttrente;
- Het bestuur acht het uitlegbaar dat in geval van slechte economische omstandigheden negatieve beleggingsresultaten worden gerealiseerd.

Periodiek beoordeelt het bestuur of de ambities van het fonds haalbaar zijn. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld (het 'basisscenario'), maar worden ook scenario's in ogenschouw genomen die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald dan wel de mate van afwijking van de ambitie dient acceptabel te zijn.

Voor de vaststelling van de risicohouding wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- De doelstelling van het beleggingsbeleid voor jonge (gewezen) deelnemers is het behalen van een maximaal reëel lange termijn rendement tegen een aanvaardbaar risico;
- De populatie van Flexsecurity is (zo blijkt uit uitgevoerd onderzoek) overwegend meer risicomijdend dan de gemiddelde deelnemer aan een pensioenregeling;
- Jongere deelnemers zijn bereid om meer risico te nemen dan oudere deelnemers;
- Voor de vaststelling van een lifecycle voor variabele uitkeringen wordt het risico afgebouwd naar een beleggingsmix die als het gemiddelde van de pensioenmarkt voor variabele uitkeringsproducten gekenmerkt zou kunnen worden, omdat op de markt een variabele uitkering ingekocht zal moeten worden. Op deze wijze wordt het inkooprisico gemitigeerd.

Uitgaande van een terughoudende risicobereidheid voor de gemiddelde deelnemer leidt de vertaling van de genoemde uitgangspunten naar beleid tot een significante, maar lager dan gemiddelde allocatie naar zakelijke waarden voor jongere deelnemers dan gemiddeld in de markt voor beschikbare premieregelingen wordt waargenomen. Omdat oudere deelnemers meer risicomijdend zijn dan jongeren wordt ruim vóór de pensioendatum begonnen met de stapsgewijze afbouw van het beleggingsrisico.

Kwantitatieve risicohouding

Op basis van de methode zoals voorgeschreven in het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen heeft het bestuur voor zowel de lifecycle die uitgaat van de inkoop van een vast pensioen op de pensioendatum als de lifecycle die betrekking heeft op de inkoop van een variabele uitkering de relatieve afwijking van het pensioenresultaat vastgesteld. Deze relatieve afwijking wordt vastgesteld door middel van de URM-berekening (doorrekening van 2.000 verschillende economische scenario's) en geeft het relatieve verschil in de pensioenuitkering weer in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediaan), op de pensioendatum. Doordat de uitkomsten van de berekeningen grote verschillen vertonen tussen de leeftijdsgroepen, is de risicohouding vastgesteld per leeftijdsgroep.

Onderstaand is de maximale relatieve afwijking per leeftijd voor zowel een vaste als een variabele pensioenuitkering weergegeven:

Resultaten toets risicohouding vast pensioen

Leeftijd	18	25	30	35	40	45	50	55	60	65
Life-cycle	62%	60%	58%	54%	50%	45%	39%	30%	21%	9%
Norm	80%	77%	73%	69%	62%	54%	45%	37%	26%	16%

Resultaten toets risicohouding variabel pensioen

Leeftijd	18	25	30	35	40	45	50	55	60	65
Life-cycle	63%	61%	59%	56%	52%	48%	42%	35%	26%	14%
Norm	80%	79%	74%	70%	64%	58%	51%	43%	34%	20%

De risicohouding is in overleg met het verantwoordingsorgaan vastgesteld, mede op basis van de vaststelling van de risicohouding door het bedrijfstakpensioenfonds StiPP. Deze afstemming met het bedrijfstakpensioenfonds heeft plaatsgevonden omdat de pensioenovereenkomst die door Flexsecurity wordt uitgevoerd is overeengekomen tussen de sociale partners bij de ABU cao voor uitzendkrachten. De bovenvermelde maximale relatieve afwijkingen per leeftijdsgroepen vallen binnen de door de sociale partners en StiPP vastgelegde begrenzingsen.

Indien de relatieve afwijkingen van de lifecycles in enig jaar beneden de gestelde ondergrenzen komen, zal het bestuur van Flexsecurity in overleg treden met het verantwoordingsorgaan over de te nemen maatregelen.

De risicohouding in het beleggingsbeleid is, gegeven de uitkomsten van het uitgevoerde deelnemersonderzoek en de wettelijke bepalingen bepaald op de afbouw naar een vaste pensioenuitkering. Dat betekent dat er in de gehanteerde lifecycle stapsgewijs wordt afgebouwd naar een minimaal risico. De risicohouding in de diverse groepen binnen het fonds is naar de mening van het bestuur overeenkomstig de uitgangspunten die hiervoor in de markt worden gehanteerd en voldoet naar de mening van het bestuur aan de maatstaven van het 'prudent personprincipe'. De risicohouding is getoetst bij het verantwoordingsorgaan van Flexsecurity, dat in deze als vertegenwoordiger van de betrokken belanghebbenden wordt beschouwd. Het verantwoordingsorgaan heeft zich akkoord verklaard met de risicohouding en de daarmee samenhangende uitwerking in het beleggingsbeleid van Flexsecurity.

Voor (gewezen) deelnemers die de voorkeur hebben voor de aankoop van een variabele pensioenuitkering op de pensioendatum wordt de mogelijkheid geboden om een actieve keuze te maken voor een risicovoller beleggingsbeleid dat gericht is op het aankopen van een variabele pensioenuitkering op pensioendatum. De mogelijkheid om te kiezen voor een variabele pensioenuitkering stelt deelnemers aan premieregelingen in staat om ook na de pensioendatum nog te kunnen profiteren van aandelenrendementen en mogelijke rentestijgingen. De variabele uitkering beweegt dus in de loop van de uitkeringsduur mee met de gerealiseerde rendementen, hetgeen ook tot een verlaging van de uitkering kan leiden.

Bij de vaststelling van het afwijkende beleggingsbeleid voor deze doelgroep is bewust rekening gehouden met de kenmerken van de deelnemers en van het fonds. Het fonds biedt de keuze voor dit 'beleggingsalternatief' aan alle actieve deelnemers van 57 jaar en ouder en aan alle gewezen deelnemers van 57 jaar en ouder die een pensioenkapitaal hebben dat op de pensioendatum mogelijk boven de wettelijke afkoopgrens zal liggen.

Omdat Flexsecurity zelf geen pensioenuitkeringen uitvoert zal een (gewezen) deelnemer die wil kiezen voor een variabele pensioenuitkering deze uitkering op de pensioendatum moeten aankopen bij een commerciële aanbieder (verzekeraar). Voor de vaststelling van het gewenste niveau van risico binnen het beleggingsalternatief heeft het fonds de kenmerken van de beschikbare variabele uitkeringsproducten onderzocht die in de markt verkrijgbaar zijn. Dat betreft een beperkt aantal aanbieders die onderling verschillende producten aanbieden. Aangezien voor Flexsecurity op voorhand niet kenbaar is voor welk variabel uitkeringsproduct een deelnemer op de pensioendatum gaat kiezen, is gekozen voor een gemiddelde allocatie naar zakelijke waarden die aansluit bij de kenmerken van de diverse variabele uitkeringen. Het fonds heeft vastgesteld dat voor de deelnemers die kiezen voor het beleggingsalternatief een allocatie tussen de 30% en 35% naar zakelijke waarden het beste aansluit bij de variabele uitkeringsproducten van verschillende marktpartijen.

Op grond hiervan heeft het fonds besloten om de deelnemers die gebruik maken van het beleggingsalternatief vanaf het moment van het maken van de keuze tot de pensioendatum in leeftijdsgroep 5 (55 – 57 jaar) te plaatsen. Deze leeftijdsgroep kent een allocatie van 37% naar zakelijke waarden, hetgeen goed overeenstemt met de kenmerken van de beschikbare variabele uitkeringsproducten. De mate van afdekking van renterisico verschilt sterk tussen de diverse variabele uitkeringsproducten. Gezien de uiteenlopende wijze van afdekking is het niet mogelijk om deze mismatch in alle situaties op te heffen. De maximale neerwaartse afwijking van dit beleggingsbeleid in een 'slechtweerscenario' wordt door het bestuur echter acceptabel geacht voor de deelnemers die bewust kiezen voor dit risicovollere beleggingsalternatief.

Het bestuur volgt de ontwikkelingen rond het gebruik van het beleggingsalternatief en monitort tevens welke ontwikkelingen zich voordoen in het aanbod van variabele uitkeringsproducten, teneinde met het beleggingsalternatief hierop goed aan te kunnen sluiten.

Omdat Flexsecurity geen levenslange pensioenuitkeringen verzorgt, heeft het fonds geen haalbaarheidstoets uit te voeren waarmee de haalbaarheid van de risicohouding kan worden geconcretiseerd. Door middel van periodieke ALM-studies onderzoekt het bestuur in hoeverre de verwachte resultaten van het beleggingsbeleid aansluiten bij de uitgangspunten van de risicohouding. De meest recente ALM-studie heeft plaatsgevonden in 2022 en heeft als basis gediend voor het strategische beleggingsbeleid voor de periode van april 2023 tot en met maart 2026.

3.3 Opdrachtaanvaarding

Ingevolge artikel 102a van de Pensioenwet zijn pensioenfondsen verplicht om een opdracht ten aanzien van de pensioenuitvoering door sociale partners vast te leggen. Voor Flexsecurity - dat de pensioenregelingen uitvoert ten behoeve van vrijgestelde werkgevers in de uitzendsector - is de opdrachtverlening formeel gezien aan de cao-partijen in de uitzendsector. Het bedrijfstakpensioenfonds StiPP heeft in samenspraak met cao-partijen in juni 2015 een opdrachtaanvaarding opgesteld. Flexsecurity beschouwt deze opdracht ook als haar opdracht en heeft het beleid zodanig ingericht dat deze opdracht conform de uitgangspunten en doelstellingen van cao-partijen wordt uitgevoerd. De specifieke uitwerking van de opdrachtaanvaarding en de daarbij behorende risicohouding binnen het fonds zijn vastgesteld in overleg met het verantwoordingsorgaan van Flexsecurity, waarin werkgevers en werknemers zijn vertegenwoordigd.

Naast de uitvoering van de opdracht die samenhangt met de verplicht gestelde pensioenregeling van sociale partners voert Flexsecurity ten behoeve van de aangesloten ondernemingen ook de Payrollpensioenregeling en een aanvullende verzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid in het Pluspensioen uit. De door Flexsecurity aangeboden verzekering is uitgebreider dan de dekking die voortvloeit uit de verplicht gestelde pensioenregeling, aangezien Flexsecurity ook het zogenaamde 'uitlooprisko' dekt dat ontstaat voor werknemers die gedurende de wachttermijn van 104 weken ziek uit dienst gaan.

De dekking van het uitlooprisko wijkt positief af ten opzichte van de dekking die in de verplicht gestelde pensioenregeling verzekerd is. Flexsecurity beschouwt de werkgevers binnen Randstad Groep Nederland bv en hun medezeggenschapsorgaan dan wel – organen als de opdrachtgever voor de Payrollpensioenregeling en voor de uitgebreide dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico.

3.4 Continuïteit van de aangesloten werkgevers

Gezien de historie van de onderneming - waaronder het geheel van aangesloten ondernemingen wordt verstaan - en de ontwikkeling van de markten waarin deze opereert, is de continuïteitsverwachting hoog. De activiteiten op het gebied van ter beschikking stellen van arbeidskrachten vormen een belangrijk onderdeel van de flexibele werking van de Nederlandse arbeidsmarkt. Uitzendarbeid vormt als meest gereguleerde vorm van flexibele arbeid reeds jarenlang een structureel deel van de Nederlandse arbeidsinzet. Wel kunnen als gevolg van verschuivingen binnen de vraag naar flexibel personeel de bedrijfsactiviteiten van de aangesloten werkgevers op termijn gaan verschuiven naar andere terreinen. Door zorgvuldige monitoring van de relevante kenmerken van het deelnemersbestand worden deze trends door het bestuur gevolgd. Incidentele ontwikkelingen zoals de Coronacrisis kunnen daarnaast op korte termijn leiden tot schoksgewijze veranderingen in de omvang en samenstelling van het actieve deelnemersbestand.

Een relevante omstandigheid ten aanzien van de werkgevers betreft het voortbestaan van de verplichtstelling van het bedrijfstakpensioenfonds StiPP. Indien, om welke reden ook, de verplichtstelling niet langer van kracht zou zijn, zou dit voor de aangesloten werkgevers kunnen leiden tot een heroverweging ten aanzien van het aanbieden van de pensioenregeling aan de werknemers. Een dergelijke situatie zou ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor Flexsecurity, dat dan mogelijk in de situatie van een 'gesloten pensioenfonds' zou kunnen komen te verkeren. Ook een mogelijke beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst tussen Randstad Groep Nederland en Flexsecurity kan tot een vergelijkbaar effect voor het pensioenfonds leiden. In het risicobeleid van Flexsecurity wordt nadrukkelijk rekening gehouden met dit mogelijke scenario en de gevolgen hiervan. De afwikkeling van de bestaande verplichtingen (en de daartoe benodigde financiering) vormt hierbij een belangrijk aandachtspunt.

3.5 Omvang van het deelnemersbestand

De omvang van het deelnemersbestand is deels afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Afhankelijk van de conjunctuercyclus kan sprake zijn van sterke toe- of afname van het aantal personeelsleden van de aangesloten ondernemingen. In 2020 heeft deze ontwikkeling zich gemanifesteerd als gevolg van de Coronacrisis. Mede gelet op het feit dat de pensioenregeling destijds een relatief lange wachttijd kende, zijn deze effecten destijds echter van beperkte invloed geweest op de deelnemersbestanden van Flexsecurity. Bij de vaststelling van de karakteristieken van de regelingen en het beleid van het fonds wordt rekening gehouden met zowel toe- als aflopende scenario's betreffende de omvang van het deelnemersbestand.

Als gevolg van de Wet toekomst pensioenen is de wachtermijn voor deelname aan pensioenregelingen afgeschaft en is de leeftijdsgrens voor deelname per 1 januari 2024 verlaagd van 21 jaar naar 18 jaar. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een groei van het deelnemersbestand, met name in het Basispensioen. Als gevolg van deze wijzigingen zijn het aantal deelnemers en de ontvangen premie toegenomen. De nieuwe cao-afspraken over de inhoud van de pensioenregeling die vanaf 2026 zal gaan gelden zullen naar verwachting vanaf dat moment leiden tot een verdere verbreding van het financiële draagvlak voor het pensioenfonds. Daar staat tegenover dat veel deelnemers slechts korte tijd deelnemen aan de pensioenregeling, waardoor er nog altijd sprake zal zijn van opbouw van veel kleine pensioenkapitalen.

Ten gevolge van demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing en ontgroening zal er naar verwachting sprake zijn van een geleidelijke veroudering van het deelnemersbestand, met name onder de gewezen deelnemers. Het bestuur houdt deze ontwikkeling nadrukkelijk in onderzoek bij de maandelijkse analyse van de premiebestanden. Indien nodig kan gedurende het kalenderjaar een aanpassing van de geheven premie plaatsvinden om de financiële effecten van veranderingen in het deelnemersbestand te ondervangen. Het bestuur tracht zoveel als mogelijk te anticiperen op dergelijke ontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor de bedrijfsvoering van het fonds tijdig in kaart te brengen.

3.6 Verwachte salarisontwikkeling

Het gemiddelde loonniveau zal naar verwachting meegroeien met de algemene loonontwikkeling in Nederland. Anders dan gebruikelijk is er binnen het fonds geen sprake van gebruikelijke carrièrepatronen. Dit wordt veroorzaakt door de relatief korte verblijfsduur van het overgrote deel van de deelnemers en de beperkte invloed die de werkgevers hebben op de vaststelling van de salarissen van de medewerkers die zij ter beschikking stellen aan opdrachtgevers. Op het overgrote deel van de deelnemers zijn namelijk de salarisschalen van toepassing die bij de betreffende opdrachtgever worden gehanteerd.

4. Inhoud van de pensioenregelingen

De pensioenbepaling in de ABU CAO voor Uitzendkrachten kent twee verschillende pensioenregelingen: één voor het zogeheten Basispensioen en één voor het zogeheten Pluspensioen. Daarnaast voert Flexsecurity sinds 1 januari 2021 het Payrollpensioen uit, een pensioenregeling die is gebaseerd op de wettelijke eisen die gesteld worden aan de adequate pensioenregeling voor payrollwerknemers. De belangrijkste kenmerken van de regelingen zijn onderstaand nader toegelicht.

Basispensioenregeling

Toetreding

Het Basispensioen is van toepassing voor alle flexwerkers van 18 jaar en ouder die niet meer dan 52 weken werkzaam zijn. Iedere werknemer van 18 jaar en ouder wordt deelnemer aan het Basispensioen. De verblijfsduur in de Basispensioenregeling is maximaal 52 gewerkte weken.

Aard van de pensioenregeling

Het Basispensioen is een pensioenregeling op basis van beschikbare premie. De beschikbare leeftijdsonafhankelijke premie wordt na aftrek van kosten ter beschikking gesteld voor de vorming van een pensioenkapitaal ten behoeve van de deelnemer. De pensioenleeftijd is gesteld op 67 jaar.

Beschikbare premie en pensioengrondslag

De pensioengrondslag in het Basispensioen wordt per kalenderweek vastgesteld en wordt bepaald door op het pensioengevend salaris een uurfranchise van € 8,45 (2024) per uur in mindering te brengen. De totale pensioenpremie bedraagt 8,0% van de pensioengrondslag. Aan de totale pensioenpremie worden alle kosten onttrokken die benodigd zijn voor de uitvoering van de Basispensioenregeling. De totale premie voor het Basispensioen wordt betaald door de werkgever. De werknemer is geen eigen bijdrage verschuldigd.

Ongeacht de leeftijd van de deelnemer wordt een netto premie van 7,4% van de pensioengrondslag aan het pensioenkapitaal toegevoegd.

Maximaal pensioengevend uurloon

Het basispensioen kent een maximaal pensioengevend uurloon van € 38,26 per uur (2024). Dit maximum is afgeleid van het maximaal SV-loon op basis van een 36-urige werkweek. Bij overschrijding van dit uurloon wordt over het meerdere geen pensioenpremie betaald en vindt geen netto inleg plaats. Voor de berekening van het maximaal pensioengevend uurloon wordt gedurende het kalenderjaar de systematiek van voortschrijdend cumulatief rekenen gehanteerd.

Waarde van het pensioenkapitaal

De waarde van het pensioenkapitaal van de deelnemer wordt bepaald door de ingeleigde premies en de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. De beschikbare middelen worden belegd en alle beleggingsrendementen worden, na aftrek van de kosten van de beleggingen, toegevoegd aan het pensioenkapitaal. Het pensioenkapitaal van de deelnemer bestaat uit een aantal participaties in het Flexsecurity beleggingsdepot, waarbij een onderverdeling in tien verschillende leeftijdsgroepen van

toepassing is. Bij iedere premiestorting wordt de premie op basis van de op dat moment geldende participatiewaarde omgezet in een aantal participaties in de betreffende leeftijdsgroep (in fracties, tot vier cijfers achter de komma).

Ouderdomspensioen

De deelnemer wordt geacht om op de pensioendatum met behulp van het pensioenkapitaal een combinatie van een levenslang ouderdomspensioen en partnerpensioen aan te kopen bij een pensioenuitvoerder naar keuze. Flexsecurity verzekert geen ingegane pensioenen, wel wordt de deelnemer door middel van een vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*) ondersteund bij het maken van een keuze voor een pensioenuitvoerder. Daarbij kan gekozen worden voor een nominale uitkering, maar ook voor een variabele uitkering. De rekenmodule die via de website wordt aangeboden, biedt inzicht in het aanbod van vaste uitkeringen van verschillende pensioenuitvoerders en de kenmerken van variabele uitkeringen in diverse scenario's.

Voor alle kleine pensioenen waarvan de opbouw is beëindigd, tracht Flexsecurity om door middel van automatische waardeoverdracht een overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder te realiseren.

Nabestaandenpensioen

Bij vooroverlijden van de (gewezen) deelnemer komt het opgebouwde pensioenkapitaal beschikbaar voor de nabestaanden ten behoeve van de aankoop van een levenslange pensioenuitkering bij een pensioenuitvoerder naar keuze. De nabestaande wordt hierbij door het fonds ondersteund door de inzet van de vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*). Indien de omgerekende waarde van het pensioenkapitaal zich op de ingangsdatum van het nabestaandenpensioen onder de wettelijk vastgestelde grens voor afkoop bevindt, zal Flexsecurity het pensioenkapitaal eenmalig afkopen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Het Basispensioen kent geen regeling inzake voortzetting van pensioenopbouw met premievrijstelling in geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Inkomensaanvullingen bij arbeidsongeschiktheid

Het Basispensioen kent geen regeling inzake aanvullingen van het inkomen in geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Risico's voor de deelnemer

Gedurende de fase van de vorming van het pensioenkapitaal draagt de deelnemer alle risico's die verbonden zijn aan de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. Bij de aankoop van het pensioen draagt de deelnemer dan wel diens nabestaande het risico van de rentestand en het risico van de inschatting van de overlevingskansen.

Pluspensioenregeling

Toetreding

Het Pluspensioen is van toepassing op alle flexwerkers van 18 jaar en ouder die gedurende 52 weken in het Basispensioen actief zijn geweest dan wel 52 weken of langer werkzaam zijn. Gebruikelijk zullen deze werknemers voorafgaand aan deelname aan het Pluspensioen de deelname van 52 weken aan het Basispensioen hebben doorlopen. Indien gewenst kunnen aangesloten ondernemingen toestaan dat werknemers eerder dan reglementair voorzien toetreden tot het Pluspensioen, mits de leeftijd van de deelnemer ten minste 18 jaar bedraagt.

Aard van de pensioenregeling

Het Pluspensioen is een pensioenregeling op basis van beschikbare premie. Per leeftijdsgroep wordt een netto beschikbare premie ter beschikking gesteld voor de vorming van een pensioenkapitaal ten behoeve van de deelnemer. De pensioenleeftijd is gesteld op 67 jaar.

Pensioengrondslag en beschikbare premie

De pensioengrondslag in het Pluspensioen wordt per kalenderweek vastgesteld en wordt bepaald door op het pensioengevend salaris een uurfranchise van € 8,45 (2024) per uur in mindering te brengen. Per leeftijdsgroep is bepaald hoeveel de beschikbare netto premie dient te bedragen die aan het pensioenkapitaal wordt toegevoegd. Deze premies zijn vastgesteld conform de uitgangspunten van de daartoe vastgestelde fiscale staffels op basis van een rekenrente van 4% als percentage van de pensioengrondslag en zijn in 2024 als volgt bepaald:

Leeftijd	Beschikbare premie als percentage van de pensioengrondslag
18 tot en met 24 jaar	4,30%
25 tot en met 29 jaar	5,20%
30 tot en met 34 jaar	6,40%
35 tot en met 39 jaar	7,70%
40 tot en met 44 jaar	9,40%
45 tot en met 49 jaar	11,50%
50 tot en met 54 jaar	14,10%
55 tot en met 59 jaar	17,40%
60 tot en met 64 jaar	21,50%
65 en 66 jaar	25,80%

Maximaal pensioengevend uurloon

Het Pluspensioen kent een maximaal pensioengevend uurloon van € 38,26 per uur (2024). Dit maximum is afgeleid van het maximaal SV-loon op basis van een 36-urige werkweek. Bij overschrijding van dit uurloon wordt over het meerdere geen pensioenpremie betaald en vindt geen netto inleg plaats. Ook de risicoverzekeringen in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid zijn gemaximeerd op het maximale pensioengevende uurloon. Voor de berekening van het maximaal pensioengevend uurloon wordt gedurende het kalenderjaar de systematiek van voortschrijdend cumulatief rekenen gehanteerd.

Waarde van het pensioenkapitaal

De waarde van het pensioenkapitaal van de deelnemer wordt bepaald door de ingelegde premies en de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. De beschikbare middelen worden belegd en alle beleggingsrendementen worden, na aftrek van de kosten van de beleggingen, toegevoegd aan het pensioenkapitaal. Het pensioenkapitaal bestaat uit een aantal participaties in het Flexsecurity beleggingsdepot, waarbij een onderverdeling in tien verschillende leeftijdsgroepen van toepassing is. Bij iedere premiestorting wordt de premie op basis van de op dat moment geldende participatiewaarde omgezet in een aantal participaties in de betreffende leeftijdsgroep (in fracties tot vier cijfers achter de komma).

Ouderdomspensioen

De deelnemer wordt geacht om op de pensioendatum met behulp van het pensioenkapitaal een combinatie van een levenslang ouderdomspensioen en partnerpensioen aan te kopen bij een pensioenuitvoerder naar keuze. Flexsecurity verzekert geen ingegane pensioenen, wel wordt de deelnemer door middel van een vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*) ondersteund bij het maken van een keuze voor een pensioenuitvoerder. Daarbij kan gekozen worden voor een nominale uitkering, maar ook voor een variabele uitkering. De rekenmodule die via de website wordt aangeboden, biedt inzicht in het aanbod van vaste uitkeringen van verschillende pensioenuitvoerders en de kenmerken van variabele uitkeringen in diverse scenario's.

Voor alle kleine pensioenen waarvan de opbouw is beëindigd, tracht Flexsecurity om door middel van automatische waardeoverdracht een overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder te realiseren.

Nabestaandenpensioen

Bij vooroverlijden van de (gewezen) deelnemer komt het opgebouwde pensioenkapitaal beschikbaar voor de nabestaanden ten behoeve van de aankoop van een levenslange pensioenuitkering bij een pensioenuitvoerder naar keuze. De nabestaande wordt hierbij, indien gewenst, door het fonds ondersteund door de inzet van de vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*). Indien de omgerekende waarde van het pensioenkapitaal zich op de ingangsdatum van het nabestaandenpensioen onder de wettelijk vastgestelde grens voor afkoop bevindt, zal Flexsecurity het pensioenkapitaal eenmalig afkopen.

Daarenboven geldt voor actieve deelnemers in aanvulling hierop een risicoverzekering voor de eventuele partner over de toekomstige diensttijd ter hoogte van 1,252% van de pensioengrondslag per toekomstig dienstjaar, alsmede een verzekering ten behoeve van wezen ter hoogte van 20% van het partnerpensioen per kind. Uitkeringen uit hoofde van deze risicoverzekering worden door de verzekeraar elipsLife rechtstreeks aan de nabestaande(n) gedaan. Dit geschiedt in de vorm van een periodieke uitkering dan wel als een eenmalige uitkering van de contante waarde van een periodieke uitkering indien deze zich onder de wettelijke afkoopgrens bevindt.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

In geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt voor de actieve deelnemer de pensioenopbouw premievrij voortgezet op basis van de op dat moment geldende pensioengrondslag volgens het niveau van premie-inleg van het moment van aanvang arbeidsongeschiktheid. Daarbij voert de door Flexsecurity aangeboden verzekering verder dan de dekking die voortvloeit uit de verplicht gestelde pensioenregeling, aangezien Flexsecurity ook het zogenaamde 'uitlooprisico' dekt dat ontstaat voor werknemers die gedurende de wachttermijn van 104 weken ziek uit dienst gaan.

Dit wijkt positief af ten opzichte van de dekking die in de verplicht gestelde pensioenregeling verzekerd is.

Inkomensaanvullingen bij arbeidsongeschiktheid

Het Pluspensioen kent geen regeling inzake aanvullingen van het inkomen in geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Risico's voor de deelnemer

Gedurende de fase van de vorming van het pensioenkapitaal draagt de deelnemer alle risico's die verbonden zijn aan de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. Bij de aankoop van het pensioen draagt de deelnemer dan wel diens nabestaande het risico van de rentestand en het risico van de inschatting van de overlevingskansen.

Payrollpensioenregeling

Toetreding

Het Payrollpensioen is van toepassing op alle payrollwerknemers van 18 jaar en ouder, er is geen wachttijd van toepassing in deze regeling.

Aard van de pensioenregeling

Het Payrollpensioen is een pensioenregeling op basis van beschikbare premie. De beschikbare leeftijdsonafhankelijke premie wordt ter beschikking gesteld voor de vorming van een pensioenkapitaal ten behoeve van de deelnemer. De pensioenleeftijd is gesteld op 67 jaar.

Pensioengrondslag en beschikbare premie

De pensioengrondslag in het Payrollpensioen wordt per kalenderweek dan wel per maand vastgesteld en wordt bepaald door op het pensioengevend jaarsalaris een jaarfranchise van € 17.545 (2024) in mindering te brengen. Ongeacht de leeftijd van de deelnemer wordt een netto premie van 13,8% van de pensioengrondslag aan het pensioenkapitaal van de deelnemer toegevoegd.

Maximaal pensioengevend uurloon

Het Payrollpensioen kent een maximaal pensioengevend jaarloon van € 137.800, zijnde het maximale loon waarover een bruto pensioen mag worden opgebouwd. Bij overschrijding van dit jaarloon wordt over het meerdere geen pensioenpremie betaald en vindt geen netto inleg plaats. Ook de risicoverzekeringen in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid zijn gemaximeerd op het maximale pensioengevende jaarloon. Voor de berekening van het maximaal pensioengevend jaarloon wordt gedurende het kalenderjaar de systematiek van voortschrijdend cumulatief rekenen gehanteerd.

Waarde van het pensioenkapitaal

De waarde van het pensioenkapitaal van de deelnemer wordt bepaald door de ingelegde premies en de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. De beschikbare middelen worden belegd en alle beleggingsrendementen worden, na aftrek van de kosten van de beleggingen, toegevoegd aan het pensioenkapitaal. Het pensioenkapitaal bestaat uit een aantal participaties in het Flexsecurity beleggingsdepot, waarbij een onderverdeling in tien verschillende leeftijdsgroepen van toepassing is. Bij iedere premiestorting wordt de premie op basis van de op dat moment geldende participatiewaarde omgezet in een aantal participaties in de betreffende leeftijdsgroep (in fracties tot vier cijfers achter de komma).

Ouderdomspensioen

De deelnemer wordt geacht om op de pensioendatum met behulp van het pensioenkapitaal een combinatie van een levenslang ouderdomspensioen en partnerpensioen aan te kopen bij een pensioenuitvoerder naar keuze. Flexsecurity verzekert geen ingegane pensioenen, wel wordt de deelnemer door middel van een vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*) ondersteund bij het maken van een keuze voor een pensioenuitvoerder. Daarbij kan gekozen worden voor een nominale uitkering, maar ook voor een variabele uitkering. De rekenmodule die via de website wordt aangeboden, biedt inzicht in het aanbod van vaste uitkeringen van verschillende pensioenuitvoerders en de kenmerken van variabele uitkeringen in diverse scenario's.

Voor alle kleine pensioenen waarvan de opbouw is beëindigd, tracht Flexsecurity om door middel van automatische waardeoverdracht een overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder te realiseren.

Nabestaandenpensioen

Bij vooroverlijden van de (gewezen) deelnemer komt het opgebouwde pensioenkapitaal beschikbaar voor de nabestaanden ten behoeve van de aankoop van een levenslange pensioenuitkering bij een pensioenuitvoerder naar keuze. De nabestaande wordt hierbij, indien gewenst, door het fonds ondersteund door de inzet van de vergelijkingswebsite en een aanbod tot advisering door een onafhankelijke tussenpersoon (*Apple Tree*). Indien de omgerekende waarde van het pensioenkapitaal zich op de ingangsdatum van het nabestaandenpensioen onder de wettelijk vastgestelde grens voor afkoop bevindt, zal Flexsecurity het pensioenkapitaal eenmalig afkopen.

Daarenboven geldt voor actieve deelnemers in aanvulling hierop een risicoverzekering voor de eventuele partner over de toekomstige diensttijd ter hoogte van 1,252% van de pensioengrondslag per toekomstig dienstjaar, alsmede een verzekering ten behoeve van wezen ter hoogte van 20% van het partnerpensioen per kind. Uitkeringen uit hoofde van deze risicoverzekering worden door de verzekeraar elipsLife rechtstreeks aan de nabestaande(n) gedaan. Dit geschiedt in de vorm van een periodieke uitkering dan wel als een eenmalige uitkering van de contante waarde van een periodieke uitkering indien deze zich onder de wettelijke afkoopgrens bevindt.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

In geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt voor de actieve deelnemer de pensioenopbouw premievrij voortgezet op basis van 70% van de op dat moment geldende pensioengrondslag volgens het niveau van premie-inleg van het moment van aanvang arbeidsongeschiktheid.

Inkomensaanvullingen bij arbeidsongeschiktheid

Het Payrollpensioen kent geen regeling inzake aanvullingen van het inkomen in geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

Risico's voor de deelnemer

Gedurende de fase van de vorming van het pensioenkapitaal draagt de deelnemer alle risico's die verbonden zijn aan de waardeontwikkeling van het pensioenkapitaal. Bij de aankoop van het pensioen draagt de deelnemer dan wel diens nabestaande het risico van de rentestand en het risico van de inschatting van de overlevingskansen.

Automatische waardeoverdracht en afkoop van kleine pensioenen

Een groot deel van de pensioenkapitalen die toebehoren aan de (gewezen) deelnemers, bevindt zich (na omrekening naar het niveau van een levenslange uitkering) onder de wettelijk vastgestelde grenzen voor afkoop van kleine pensioenen dan wel automatische waardeoverdracht. In het verleden heeft Flexsecurity grootschalig gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de Pensioenwet tot 2019 bood om kleine pensioenen eenzijdig 'af te kopen' na twee jaar na einde deelneming. Jaarlijks wordt door het bestuur op basis van de wettelijke afkoopgrens, de door De Nederlandsche Bank vastgestelde rentetermijnstructuur per 31 december van het voorgaande kalenderjaar en de actuariële grondslagen van het fonds, de hoogte van de 'afkoopkapitalen' per leeftijd vastgesteld. Deze 'afkoopkapitalen' zijn vastgelegd in een jaarlijks aan te passen bijlage bij de pensioenreglementen. Indien het pensioenkapitaal van de pensioengerechtigde op de pensioendatum lager is dan de afkoopgrens, dan zal het pensioenkapitaal op de pensioendatum (met instemming van de pensioengerechtigde) eenmalig worden afgekocht.

Vanwege de introductie van de Wet waardeoverdracht klein pensioen is vanaf 2019 de mogelijkheid van het tussentijds eenzijdig afkopen van kleine pensioenen komen te vervallen voor alle pensioenen waarvan de opbouw vanaf 2018 is beëindigd. Voor alle kleine pensioenen waarvan de opbouw is beëindigd, tracht Flexsecurity door middel van het instrument van de automatische waardeoverdracht een overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder te realiseren.

Voor alle deelnemers met een klein pensioen van wie de deelname vanaf 2018 is beëindigd, probeert Flexsecurity jaarlijks om een automatische waardeoverdracht te realiseren. Indien dat na vijf pogingen niet gelukt is, bestaat de mogelijkheid om de kleine pensioenen alsnog af te kopen, waarvoor instemming van de gewezen deelnemer vereist is. In 2021 heeft Flexsecurity alle kleine pensioen waarvan de opbouw voor 2018 beëindigd was, aangeboden voor overdracht aan het Pensioenregister. Dit heeft geleid tot de overdracht van circa 45.000 van deze 'oude' kleine pensioenen aan andere pensioenuitvoerders. Voor de circa 55.000 kleine pensioenen waarvoor een automatische overdracht op dat moment niet mogelijk bleek, zal Flexsecurity blijven zoeken naar mogelijkheden om deze met instemming van de deelnemer af te kopen dan wel alsnog over te dragen.

5. Beleggingsrendementen en toeslagverlening

Op grond van de kenmerken van de pensioenregelingen is sprake van beschikbare premieregelingen waarin er geen sprake is van toeslagverlening. Gerealiseerde beleggingsrendementen op de beleggingen voor risico deelnemers worden, na aftrek van de kosten die verbonden zijn aan de beleggingen, toegevoegd aan dan wel in mindering gebracht op de pensioenkapitalen van de (gewezen) deelnemers. Indien het fonds niet langer beschikt over het Minimaal Vereist Eigen Vermogen kan een korting van de opgebouwde pensioenkapitalen noodzakelijk zijn om het Minimaal Vereist Eigen Vermogen te realiseren.

Flexsecurity onderscheidt in totaal dertien verschillende vormen van beleggingsaanpak. Elf van de dertien betreffen de wijze waarop de beleggingen voor risico deelnemers worden beheerd. Voor de beleggingen voor risico deelnemers wordt een lifecycle met tien verschillende leeftijdsgroepen gehanteerd. Per leeftijdsgroep wordt een verschillend risicoprofiel gehanteerd. Het risico van de zakelijke waarden en het renterisico worden afgebouwd naarmate de pensioendatum nadert. Hierbij wordt de volgende verdeling over leeftijdsgroepen aangehouden:

18 – 39 jaar
40 – 44 jaar
45 – 49 jaar
50 – 54 jaar
55 – 57 jaar
58 – 59 jaar
60 – 61 jaar
62 – 63 jaar
64 – 65 jaar
66 – eind

Daarnaast is er het beleggingsalternatief, gericht op de aankoop van een variabele pensioenuitkering. Deze keuzemogelijkheid staat uitsluitend open voor (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder.

Tot slot zijn er twee vormen van beleggingsaanpak die betrekking hebben op de beleggingen voor risico van het pensioenfonds. Ten behoeve van de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico beheert Flexsecurity een separaat depot waarin volledig vastrentende beleggingen zoveel als mogelijk worden gematcht met de verplichtingen van het fonds (de uitkeringsstromen van de vrijgestelde premies). Tot slot is er het eigen vermogen van het pensioenfonds dat separaat wordt beheerd. De doelstelling van deze portefeuille is om met een relatief eenvoudige portefeuille een soortgelijke waardeontwikkeling te realiseren als de ontwikkeling van de totale waarde van de portefeuilles voor risico van de deelnemers.

De administratie van de pensioenkapitalen vindt in alle door Flexsecurity uitgevoerde pensioenregelingen plaats aan de hand van het aantal participaties dat de (gewezen) deelnemer bezit. De enige keuzemogelijkheid ten aanzien van de beleggingen wordt geboden in de vorm van een actieve keuze voor de (gewezen) deelnemer van 57 jaar en ouder voor het 'beleggingsalternatief'. Dit is de afwijkende, meer risicovolle beleggingsmix waarmee belegd wordt voor de deelnemers die voornemens zijn om een variabele pensioenuitkering aan te kopen op pensioendatum. Voor de (gewezen) deelnemers onder de 57 jaar kent Flexsecurity geen keuzemogelijkheden binnen de beleggingen.

De waarde van de beleggingen wordt vertaald naar een waarde per participatie. Deze participatiewaarde wordt ieder maandeinde vastgesteld. De waarde van het pensioenkapitaal van de (gewezen) deelnemer wordt vastgesteld door vermenigvuldiging van het aantal verworven participaties met de op dat moment geldende participatiewaarde.

Aan het einde van iedere kalendermaand worden per leeftijdsgroep de geldende participatiewaarden vastgesteld. Deze participatiewaarden zijn bepalend voor alle transacties die gedurende de daarop volgende maand worden uitgevoerd, zoals afkopen en waardeoverdrachten. De actuele participatiewaarden worden vermeld op de website van het fonds.

In beginsel zal een deelnemer slechts aan één van de drie regelingen deelnemen. Het is echter technisch mogelijk dat deelnemers gedurende kortere tijd gelijktijdig aan meerdere regelingen deelnemen of na deelname aan de Pluspensioenregeling of Payrollpensioenregeling gaan deelnemen aan de Basispensioenregeling. Flexsecurity voegt de pensioenkapitalen die zijn opgebouwd in verschillende regelingen bij elkaar door middel van een interne waardeoverdracht. Een deelnemer kan een dergelijke standaard overdracht ongedaan maken door hiertegen schriftelijk bezwaar aan te tekenen. In alle regelingen wordt het pensioenkapitaal op identieke wijze belegd.

Aangezien Flexsecurity geen ingegane pensioenen uitkeert, is er ook geen sprake van toeslagverlening op ingegane pensioenen. De (gewezen) deelnemer of diens nabestaande is op het moment van aankoop van een levenslange uitkering op de pensioeningangsdatum zelf verantwoordelijk om te bepalen of en op welke wijze er sprake zal zijn van toeslagverlening. In de meeste gevallen vindt aankoop van een nominale pensioenuitkering plaats, mede omdat dit het gebruikelijke aanbod van verzekeraars is. In de regel kiest zo'n 95% van de deelnemers op de pensioendatum voor een nominale pensioenuitkering.

Het beleggingsbeleid van Flexsecurity is daarom in de laatste leeftijdsgroepen standaard afgestemd op de aankoop van een nominaal pensioen bij een verzekeraar. Daarnaast biedt het fonds in de vorm van het 'beleggingsalternatief' de mogelijkheid voor (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder om in de laatste tien jaar voor pensionering risicovoller te beleggen, gericht op de aankoop van een variabele pensioenuitkering. Meer informatie over het 'beleggingsalternatief' is te vinden in hoofdstuk 3 van deze ABTN.

6. Berekening van de voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de totaalstelling van de volgende onderdelen:

- De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers, zijnde de totaalsom van de pensioenkapitalen van alle deelnemers en gewezen deelnemers;
- De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds die betrekking heeft op het premievrijstellingsrisico uit hoofde van de risicoverzekeringen;
- De voorziening toekomstige uitvoeringskosten.

De vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers vindt plaats op basis van de vastgestelde marktwaarde van de binnen het fonds aanwezige pensioenkapitalen. Voor de vaststelling van dit deel van de Technische Voorziening voor risico van de deelnemers vindt geen berekening van contante waarden plaats.

De vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds vindt plaats op basis van de contante waarde van de per de balansdatum vrijgestelde premies, vermeerderd met een opslag voor de vrijgestelde overlijdensrisicopremies. Voor zieke deelnemers houdt het fonds een voorziening aan ter hoogte van twee jaar de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid. Deze risicopremie wordt geschat op basis van de schadelast van het fonds in de voorgaande vijf kalenderjaren.

De contante waarde van de toekomstige premies is gewaardeerd tegen marktwaarde op basis van de door DNB vast te stellen rentetermijnstructuur. Bij de vaststelling van de voorziening premievrijstellingsrisico houdt het fonds rekening met revalideringskansen. Deze revalideringskansen zijn opgenomen in [bijlage 3](#) van deze ABTN. De revalideringskansen worden jaarlijks getoetst aan de hand van de werkelijke revalideringen die in het voorgaande jaar zijn opgetreden.

De berekening van de voorziening premievrijstellingsrisico wordt uitgevoerd op basis van de actuariële fondsgrondslagen zoals vastgelegd in [bijlage 2](#) van deze ABTN. Aanpassing van de actuariële grondslagen vindt in principe iedere twee jaar plaats, direct nadat nieuwe overlevingstafels van het Actuarieel Genootschap beschikbaar zijn gekomen, dan wel indien de ontwikkelingen bij het fonds daar aanleiding toe geven. De meest recente aanpassing heeft plaatsgevonden per 30 september 2024. Jaarlijks wordt door de adviserende actuaris aan het bestuur een advies ter zake verstrekt. In aanvulling op de overlevingstafels worden door het fonds leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op de levensverwachting gehanteerd. Deze correctiefactoren zijn ontleend aan de waargenomen sterfte in de portefeuilles van collectieve pensioenverzekeraars. Gezien de brede samenstelling van het deelnemersbestand van Flexsecurity en gezien het gebrek aan statistisch relevante informatie omtrent overlevingskansen binnen de deelnemerspopulatie, wordt deze correctie door het bestuur als adequaat beschouwd.

Bij de vaststelling van de voorziening premievrijstellingsrisico wordt rekening gehouden met het feit dat de toekenning van de vrijgestelde premies niet staffelvolgend plaatsvindt. Tevens wordt rekening gehouden met een opslag voor de verzekering van het nabestaandenpensioen op risicobasis, die voor deze deelnemers van toepassing is. De hoogte van deze opslag voor de verzekering van het nabestaandenpensioen bedraagt 11,29% op grond van de specifieke overlevingskansen in de betreffende groepen.

Indien het fonds in een situatie zou komen te verkeren waarin de bestaande verplichtingen moeten worden afgewikkeld terwijl de premie-inkomsten geheel of grotendeels zijn verdwenen, heeft het fonds een "Voorziening toekomstige uitvoeringskosten" ingesteld. De omvang van deze voorziening is gesteld op 2,5% van de totale Technische Voorzieningen.

Voor het vaststellen van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten wordt uitgegaan van de situatie waarin na een eventuele beëindiging van de premiestroom het pensioenfonds de verplichtingen zal overdragen aan een andere pensioenuitvoerder. Het bestuur heeft besloten dat, vanaf het moment dat het fonds slapend wordt, de pensioenuitvoering nog maximaal twee jaar bij de huidige uitvoeringsorganisatie blijft. In het geval dat bij het staken van de premiestroom de verplichtingen worden overgedragen aan een andere pensioenuitvoerder is aangenomen dat het pensioenfonds met de volgende kosten geconfronteerd wordt:

- De kosten voor het onderbrengen van de pensioenverplichtingen bij een andere pensioenuitvoerder. Hierbij wordt uitgegaan van de kostenstructuur van pensioenfonds in gelijke of aanverwante sectoren, pensioenuitvoerders die bereid zijn de pensioenverplichtingen over te nemen. Indien deze partijen niet of onvoldoende beschikbaar zijn, wordt uitgegaan van ervaringscijfers voor vergelijkbare pensioenfonds (bijvoorbeeld qua omvang, gemiddelde aanspraak, samenstelling, pensioenregelingen);
- De eenmalige kosten voor het onderbrengen van de pensioenverplichtingen bij een andere pensioenuitvoerder. Hierbij wordt uitgegaan van € 1,0 miljoen aan liquidatiekosten;
- De reguliere en aanvullende kosten die het pensioenfonds gedurende maximaal twee jaar zal maken, die nodig zijn om de pensioenaanspraken elders onder te brengen. Hierbij wordt uitgegaan van € 2,0 miljoen per jaar.

Flexsecurity voert driejaarlijks een onderzoek uit naar de hoogte van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten. Het meest recente onderzoek is uitgevoerd naar de situatie per 31 december 2023.

Indien het fonds in een dergelijk 'afwikkelscenario' zou belanden heeft deze voorziening de functie van financiële buffer voor het voldoen van de lopende uitvoeringskosten en het kunnen overdragen van de pensioenverplichtingen naar een andere uitvoerder.

Indien onverhoopt mocht blijken dat de vastgestelde Voorziening toekomstige uitvoeringskosten ontoereikend zou blijken in de situatie waarin het fonds geen premie-inkomsten meer heeft, dan staan het fonds nog diverse andere middelen ten dienste om de toekomstige uitvoeringskosten te financieren. Onderstaand worden deze middelen nader toegelicht:

1. Verdisconteren van toekomstige vrijval uit overlijden

De eerste aanvullende methode om een tekort in de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten te financieren wordt gevormd door de aanwending van de vrijvallende pensioenkapitalen van deelnemers die voor de pensioendatum komen te overlijden en bij wie geen partner aanwezig is die in aanmerking komt voor uitkering van partnerpensioen. Deze kapitalen leiden bij de huidige omvang van het fonds tot een jaarlijkse bate van ongeveer € 800.000. Deze vrijval zal ook optreden als het fonds 'gesloten' is en kan in dat geval aangewend worden voor de financiering van de op dat moment te maken uitvoerings- en afwikkelkosten.

2. Aanspreken van beschikbaar eigen vermogen van het fonds

Naast de Voorziening toekomstige uitvoeringskosten beschikt het fonds in beginsel over een vrij eigen vermogen, dat in de situatie waarin het fonds geen premie-inkomsten meer heeft, kan worden aangesproken om de uitvoeringskosten te financieren. Met inachtneming van de eisen die gesteld worden aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen, kan het beschikbare deel van het eigen vermogen worden aangewend om de uitvoeringskosten te financieren.

3. Berekenen van opslag voor beheerkosten over pensioenkapitalen

Als derde methode kan het fonds ervoor kiezen om een deel van de uitvoeringskosten te financieren door middel van het hanteren van een opslag voor beheerkosten, te berekenen over de opgebouwde pensioenkapitalen. Op deze wijze kan (binnen de wettelijke kaders) ook in de situatie van een gesloten fonds worden voorzien in de financiering van (een deel van) de uitvoeringskosten.

4. Korten van pensioenkapitalen

Als laatste redmiddel voor het fonds ter voldoening van de toekomstige uitvoeringskosten kan op basis van de reglementen een korting van de opgebouwde pensioenkapitalen worden toegepast. Deze maatregel wordt door het bestuur in beginsel als onwenselijk beschouwd, maar zal in een noodsituatie voor dit doel kunnen worden toegepast.

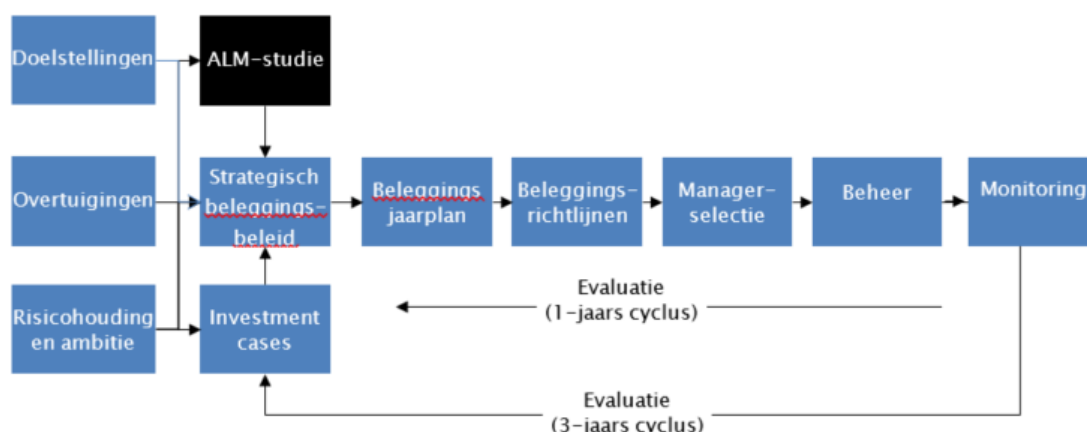
Het bestuur is van mening dat met de successievelijke inzet van genoemde maatregelen de toekomstige uitvoeringskosten van het fonds op adequate en evenwichtige wijze kunnen worden gefinancierd.

De actuariële grondslagen op basis waarvan de voorzieningen worden vastgesteld worden in beginsel eens per twee jaar onderzocht en indien nodig aangepast. In bijlage 2 van deze ABTN waarin de actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn vastgelegd, is per grondslag vermeld wanneer deze voor het laatst zijn onderzocht en vastgesteld.

7. Beleggingsbeleid

7.1 Proces van totstandkoming van het beleggingsbeleid

De beschikbare gelden van het pensioenfonds dienen op een solide wijze te worden belegd. De belangrijkste doelstelling voor het fonds is om met inzet van beheerste en aanvaardbare risico's voor de verschillende deelnemersgroepen binnen het fonds te komen tot een optimaal beleggingsresultaat. Bij het beleggen van de beschikbare premies vormen zowel het inkooprisico van een uiteindelijk aan te kopen pensioenuitkering op de lange termijn als het vermogensrisico van het pensioenkapitaal op de korte termijn relevante criteria. Met behulp van de risicohouding van het fonds worden grenzen aan de te nemen risico's gesteld, die gekwantificeerd zijn door middel van vastlegging van risicobudgetten per leeftijdsgroep. Het beleggingsbeleid van het fonds is vormgegeven aan de hand van het onderstaand beschreven proces.

1. Bepalen doelstelling en risicohouding

Anders dan bij een traditioneel pensioenfonds zijn in een beschikbare premieregeling de pensioenverplichtingen geen gegeven, maar vormen zij juist de uitkomst van het beleggingsproces. De verplichtingen bestaan grotendeels uit pensioenkapitalen die voor risico van de deelnemers belegd worden.

Op basis van de kenmerken van de deelnemers, de risicohouding en de concrete beleggingsmogelijkheden zijn de algemene doelstellingen van het beleggingsbeleid ten behoeve van de deelnemers als volgt bepaald:

- Behalen van een maximaal reëel rendement op de lange termijn tegen een aanvaardbaar risico;
- Toerekenen van risico en rendement aan doelgroepen;
- Realiseren van een stabiel beleggingsresultaat op de lange termijn;
- Behouden van de uiteindelijke 'pensioenwaarde' ofwel het op de pensioendatum aan te kopen pensioen.

Om richting te geven aan het beleggingsbeleid wordt per onderscheiden leeftijdsgroep binnen het fonds vastgesteld welke verhouding tussen risico en beoogd rendement als optimaal wordt beschouwd, rekening houdende met de kenmerken van de deelnemers. Op basis van deze afweging wordt de optimale beleggingsmix per leeftijdsgroep bepaald. De risicohouding van het fonds is toegelicht in hoofdstuk 3.2 van deze ABTN.

2. Vastlegging investment cases

Voorafgaand aan de uitvoering van een ALM-studie stelt het bestuur vast welke beleggingscategorieën voor Flexsecurity geschikt zijn om in te beleggen. Daarbij toetst het bestuur de beleggingscategorieën aan de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds, waarmee wordt vastgelegd of de beleggingscategorie potentieel investeerbaar is. Voor de potentieel investeerbare categorieën wordt een investment case uitgewerkt met doelstellingen en restricties.

De investment case van een beleggingscategorie vormt het uitgangspunt bij de uitvoering van het beheer van de betreffende beleggingscategorie. De investment case geeft (op hoofdlijnen) aan wat Flexsecurity met de beleggingscategorie beoogt, op welke wijze Flexsecurity in de betreffende categorie wil beleggen en wat daarbij de (risico)begrenzingsen zijn bij het beheer van de betreffende categorie. Minimaal driejaarlijks worden de investment cases herzien en waar nodig ook tussentijds aangepast.

3. Uitvoering ALM-studie

In beginsel voert Flexsecurity eens in de drie jaar een ALM-studie uit, met inschakeling van een externe consultant. Bij de bepaling van de uitgangspunten van de ALM-studie en de uitvoering van de studie wordt de fiduciaire vermogensbeheerder nadrukkelijk betrokken. Aan de hand van de mogelijke ontwikkelingen van de pensioenkapitalen en in te kopen pensioenuitkeringen van verschillende representatieve maatmensen wordt de risicohouding van het fonds geëvalueerd, wordt bezien in hoeverre de doelstellingen van het fonds verenigbaar zijn met de risicohouding en wordt onderzocht welke aanpassingen en verbeteringen in de beleggingsmix mogelijk zijn. De uitkomsten van de ALM-studie zijn richtinggevend voor de inrichting van het strategische beleggingsbeleid. De resultaten en conclusies van de ALM-studie worden vastgelegd in een 'besluitvormingsdocument' waarin de overwegingen, argumenten, onderzochte alternatieven en uiteindelijk gemaakte keuzes worden weergegeven. Gezien de goedkeurende bevoegdheid die het verantwoordingsorgaan heeft ten aanzien van het strategische beleggingsbeleid wordt dit orgaan nadrukkelijk en actief betrokken bij de uitvoering van de ALM-studie.

4. Vaststelling strategisch beleggingsbeleid

De volgende stap betreft de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid in de vorm van een driejarig strategisch beleid. Onder strategisch beleggingsbeleid wordt in dit kader verstaan de vaststelling van de volgende kernelementen van het beleggingsbeleid van het fonds:

- De doelstellingen van het beleggingsbeleid van het fonds;
- De beleggingsovertuigingen van het fonds;
- De indeling van de lifecycle en de verschillende leeftijdsgroepen binnen het fonds;
- De inrichting van de portefeuillestructuur;

- De normsamenstelling van de verschillende portefeuilles en de daarbij te hanteren maximale afwijkingen;
- De strategische benchmarks;
- De toegestane beleggingscategorieën;
- Het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Het beleid inzake afdekking van renterisico;
- Het beleid inzake afdekking van valutarisico;
- Het beleid inzake gebruik van derivaten, inclusief tegenpartij- en onderpandbeleid;
- Het beleid inzake herbalancering;
- De liquiditeitseisen en het daartoe toegepaste beleid;
- Het beleid inzake securities lending;
- Het beleid inzake selectie, monitoring en evaluatie van managers;
- Beheersing van specifieke risico's.

Het strategische beleggingsbeleid ligt in lijn met de doelstellingen en risicohouding van het fonds en de uitkomsten van de ALM-studie. Het strategische beleggingsbeleid kent een horizon van drie jaar, te weten van 1 april 2023 tot 1 april 2026, waarbij jaarlijks op basis van een tussentijdse evaluatie een herijking kan plaatsvinden. Indien noodzakelijk wordt bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid een beroep gedaan op externe partijen zoals de ALM-consultant of andere adviseurs. Het verantwoordingsorgaan heeft een goedkeuringsrecht ten aanzien van de vaststelling en eventuele tussentijdse wijziging van het strategische beleggingsbeleid en wordt om die reden door het bestuur nadrukkelijk betrokken in het proces van de vaststelling ervan.

5. *Vaststelling jaarlijks beleggingsplan*

De vijfde stap in de totstandkoming van het beleggingsbeleid betreft de vaststelling van het jaarlijkse beleggingsplan. In dit beleggingsplan wordt verdere invulling en concretisering gegeven aan het strategische beleggingsbeleid, gericht op een horizon van één tot drie jaar. Daartoe wordt onder meer aandacht geschonken aan de volgende punten:

- Een evaluatie van de belangrijkste strategische uitgangspunten van het fonds en van de resultaten van het uitgevoerde beleid in het voorgaande jaar;
- Een macro-economische analyse van de wereldeconomie, waarin onder meer wordt ingegaan op verwachtingen voor het komende jaar inzake economische groei, inflatie, renteontwikkelingen, politieke risico's en verwachte rendementen;
- Een onderbouwing van eventuele afwijkingen binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid.

Het verantwoordingsorgaan wordt door het bestuur betrokken bij de jaarlijkse cyclus van vaststelling van het beleggingsplan.

Het beleggingsplan beschrijft naast de bovengenoemde analyses en evaluaties de voor dat jaar geldende samenstelling van de beleggingsportefeuille aan de hand van:

- de verdeling van het belegd vermogen over beleggingscategorieën;
- de te hanteren normweringen en bandbreedtes;
- de te hanteren uitvoeringsbenchmarks;
- de te hanteren signaleringsvariabelen.

Het beleggingsplan heeft jaarlijks een ingangsdatum van 1 april en heeft een looptijd tot en met 31 maart van het daaropvolgende jaar.

6. Vaststelling beleggingsrichtlijnen

In het verlengde van het beleggingsplan worden jaarlijks de beleggingsrichtlijnen vastgelegd die gelden ten behoeve van de uitvoering van het beleggingsbeleid van het fonds. De beleggingsrichtlijnen vormen het mandaat en daarmee een onderdeel van de overeenkomst met de fiduciaire vermogensbeheerder en geven de normen, grenzen en kaders aan die de vermogensbeheerder dient te respecteren bij de uitvoering van het beleggingsbeleid.

7. Selectieproces managers

Voorafgaand aan het doen van beleggingen in een bepaalde beleggingscategorie vindt een zorgvuldig selectieproces plaats. Dit proces is eveneens van toepassing bij vervanging van managers in een beleggingscategorie waar reeds in belegd wordt. De voorbereiding van het proces van managersselectie is uitbesteed aan de fiduciaire vermogensbeheerder maar vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het bestuur, dat de uiteindelijke keuze voor de manager maakt.

Het bestuur stelt voorafgaand aan een selectie op basis van de investment cases de criteria vast waar de manager aan dient te voldoen en bepaalt op basis van de door de fiduciaire vermogensbeheerder verrichte selectie de uiteindelijke keuze. De fiduciaire vermogensbeheerder voert het selectieproces uit, monitort de managers op continue basis en is verantwoordelijk voor aanstelling en ontslag van vermogensbeheerders binnen de door het pensioenfonds gestelde criteria (zoals vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid en de investment cases). Indien een nieuwe manager voorgesteld wordt, bereidt de fiduciaire manager het voorstel zodanig voor dat het bestuur in staat gesteld wordt om op basis van alle relevante criteria en feiten een adequate keuze te maken. Het managersselectiebeleid van Flexsecurity is beschreven in een daartoe opgesteld beleidsdocument.

8. Portefeuillebeheer

De fiduciaire vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de portefeuille binnen de door het bestuur in de beleggingsrichtlijnen vastgelegde kaders. Daarnaast signaleert de fiduciaire vermogensbeheerder indien er sprake is van (dreigende) overschrijdingen van niveaus van relevante parameters, zoals rente en volatiliteit. De fiduciaire vermogensbeheerder rapporteert maandelijks over het verloop van de portefeuille en licht relevante ontwikkelingen maandelijks toe in bestuursvergaderingen.

In een eventuele crisissituatie kan het bestuur op korte termijn ingrijpen in het gevoerde beleid, conform hetgeen daarover bepaald is in het crisisplan van het pensioenfonds.

9. Rapportage en monitoring

De fiduciaire vermogensbeheerder rapporteert maandelijks over de samenstelling van de beleggingsportefeuille, de performance, de risico's in de portefeuille, de exposures ten opzichte van de afgesproken normwelingen en de bandbreedtes die zijn opgenomen in het beleggingsplan. Op kwartaalbasis levert de fiduciaire vermogensbeheerder een uitgebreide rapportage en zijn factsheets over de onderliggende vermogensbeheerders beschikbaar via een portal. Daarnaast ontvangt het bestuur rapportages omtrent waardeontwikkeling en performance ten opzichte van de benchmarks van de beleggingsadministrateur. De beleggingsadministrateur stelt deze rapportages zelfstandig vast en voert maandelijks een reconciliatie uit met de fiduciaire vermogensbeheerder.

10. Evaluatie en bijsturing

Het strategische beleggingsbeleid van Flexsecurity wordt elke drie jaar, of als het tussentijds noodzakelijk is, geanalyseerd, bij voorkeur door middel van een ALM-studie. Door middel van de ALM-studie kan worden vastgesteld of het bestaande strategische beleid op hoofdlijnen nog steeds passend is. Ook worden in deze cyclus de investment cases geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Voorafgaand aan het opstellen van een nieuw beleggingsplan vindt een evaluatie van de resultaten van het voorgaande jaar plaats. Daarbij wordt vastgesteld in hoeverre de uitgangspunten van het beleid en de specifieke keuzes die in het beleggingsplan zijn gemaakt, hebben bijgedragen aan het resultaat. Tevens wordt aan de hand van de evaluatie bepaald of de bijdrage van de verschillende beleggingscategorieën en het deelbeleid op specifieke beleggingsonderdelen heeft bijgedragen aan de beleggingsdoelstellingen van het fonds. Op basis van de resultaten van de evaluaties vindt binnen de kaders van het strategische beleid bijsturing van bestaand beleid en eventueel introductie van nieuw beleid plaats. Verder worden de prestaties van de partijen die worden ingeschakeld voor de uitvoering van de beleggingsprocessen periodiek geëvalueerd. Deze evaluaties kunnen leiden tot onderzoeken naar de inzet van mogelijke alternatieve vermogensbeheerders.

De evaluatie van de fiduciaire vermogensbeheerder maakt deel uit van het uitbestedingsbeleid waarbij de partijen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed, jaarlijks worden beoordeeld.

7.2 Beleggingsovertuigingen en invulling prudent-personprincipe

Het beleggingsbeleid van Flexsecurity wordt primair ingevuld aan de hand van de in eerdere hoofdstukken beschreven missie, visie en strategie van het fonds, alsmede de risicohouding die op grond hiervan is bepaald. Voor de inhoud hiervan wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze ABTN.

Naast de risicohouding en het daaruit afgeleide risicokader vormen de beleggingsovertuigingen van Flexsecurity en de prudent-person-regels (volgens art. 135 van de Pensioenwet en art. 13 Besluit FTK), belangrijke input voor de bepaling van het strategische beleggingsbeleid van het fonds.

Toepassing prudent-person-principe

Op grond van het prudent-person-principe zoals vastgelegd in de Pensioenwet hanteert Flexsecurity de volgende uitgangspunten:

1. Flexsecurity belegt in het belang van de (gewezen) deelnemers. Dit komt tot uitdrukking in de keuze van het risicoprofiel per leeftijdsgroep zowel qua beleggingsmix als qua afdekking van rente- en valutarisico;
2. De beleggingen in niet-gereguleerde markten worden tot een prudent niveau beperkt. Binnen het strategische beleggingsbeleid wordt dit tot uitdrukking gebracht doordat het maximale aandeel van illiquide beleggingen per deelportefeuille is gespecificeerd;
3. De beleggingsportefeuille kent een brede spreiding over beleggingscategorieën en risicobronnen; het risicoprofiel van een leeftijdsgroep wordt niet gedomineerd door een enkele beleggingscategorie of risicobron;
4. Flexsecurity gebruikt derivaten en repofinanciering uitsluitend in het kader van het verlagen van het risicoprofiel dan wel voor doeltreffend portefeuillebeheer. Dit geldt met name voor het beheer van het renterisico. De inzet van renteswaps draagt bij aan het verlagen van het renterisico op de opgebouwde pensioenkapitalen van de oudere deelnemers. Bij het derivatengebruik wordt gezorgd voor voldoende spreiding over tegenpartijen, zodat een bovenmatige gevoeligheid voor een enkele tegenpartij wordt voorkomen;
5. Bij het construeren van het beleggingsbeleid en de keuze voor de uitvoerders geeft Flexsecurity zich rekenschap van de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de beleggingsportefeuille als geheel. Bij de constructie van zowel het strategische beleggingsbeleid als de jaarlijkse normportefeuilles worden deze zaken expliciet in de afweging meegenomen. Als waarborg voor de kwaliteit van de beleggingsportefeuille worden met alle vermogensbeheerders specifieke beleggingsrichtlijnen afgesproken die ertoe moeten leiden dat er geen posities kunnen worden ingenomen die de kwaliteit en het risico van de portefeuille kunnen schaden. Ook voor de operationele risico's, zoals onder andere de waardering en de securities lendingactiviteiten gelden specifieke richtlijnen. Daarnaast wordt de mate van liquiditeit in de financiële markten als onderdeel van de periodieke monitoring van de portefeuille gevolgd. Tot slot worden ten behoeve van de constructie van de strategische normportefeuille en de jaarlijkse normportefeuilles verwachte rendementen gedefinieerd voor alle relevante beleggingscategorieën. Deze worden expliciet besproken in de organen van het fonds; ook vindt er jaarlijks een ex-post-evaluatie hiervan plaats in het beleggingsplan voor het komende jaar.
6. De beleggingen worden zoveel als mogelijk gewaardeerd op basis van marktwaardering. Deze waarderingen worden ook door een onafhankelijke partij vastgesteld.

Beleggingsovertuigingen

In aanvulling op de uitgangspunten die voortkomen uit de prudent-person-regels, heeft Flexsecurity zes beleggingsovertuigingen vastgelegd. Deze beleggingsovertuigingen zijn:

1. Het strategische beleid bepaalt het resultaat

De belangrijkste keuze in de beleggingsportefeuille wordt gevormd door de strategische assetallocatie. De impact van andere beleggingsbeslissingen zoals de managerselectie is relevant, maar heeft minder impact dan de belangrijkste keuzes die er in de portefeuille gemaakt moeten worden.

2. *Eenvoud is het vertrekpunt*

Beleggingen moeten een duidelijk doel hebben. Doelen zijn bijvoorbeeld verwacht rendement, het afdekken van risico's of diversificatie. Daarbij is het belangrijk om niet geconfronteerd te worden met risico's die vooraf niet zijn ingeschat. Bij complexere producten is de kans groter dat dit zich voor zal doen.

3. *Het nemen van beleggingsrisico loont*

In financiële markten kennen beleggingscategorieën met een hoger risico op lange termijn normaliter ook een hoger rendement. Beleggers vereisen voor het nemen van risico een vergoeding, een risicopremie. Hoewel deze vergoeding kan fluctueren in de tijd, gelooft Flexsecurity in het bestaan van positieve risicopremies, onder meer voor kredietverstrekking, economisch eigendom en illiquiditeit. Het pensioenfonds kan van deze premies profiteren, hetgeen kan bijdragen aan het realiseren van de beleggingsdoelstellingen.

4. *Diversificatie voegt waarde toe*

Spreiding van de beleggingsportefeuille over verschillende beleggingscategorieën verlaagt het totale risico van de beleggingen. Dit is vooral het geval wanneer categorieën niet (of slechts in beperkte mate) met elkaar meebewegen. Door zorgvuldige diversificatie is het mogelijk om voor hetzelfde risiconiveau een hoger rendement te behalen, hetgeen bijdraagt aan het realiseren van de beleggingsdoelstellingen.

5. *Passief beheer tenzij*

Verwachte rendementen zijn onzeker, kosten zijn zeker. Uit onderzoek is gebleken dat het voor vermogensbeheerders vrijwel onmogelijk is om op consistente wijze het marktgemiddelde (na aftrek van kosten) te verslaan. Dit geldt vooral voor efficiënte beleggingsmarkten waar informatie zeer snel in de koersen wordt verwerkt. In dergelijke situaties is het in het belang van de deelnemers van het pensioenfonds om voor een geschikte en kostenbewuste passieve invulling van beleggingsstrategieën te kiezen.

6. *Maatschappelijk verantwoord beleggen verlaagt het risicoprofiel*

Flexsecurity zet haar middelen in om maatschappelijk verantwoord te beleggen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een duurzame samenleving. Uit onderzoek is gebleken dat de deelnemers waarde hechten aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Een goed pensioen gaat niet alleen om welvaart maar ook om (maatschappelijk) welzijn. Flexsecurity heeft de overtuiging dat beleggingen die maatschappelijk verantwoord zijn een lager risicoprofiel hebben, niet alleen voor de reputatie maar ook in financiële zin.

Flexsecurity heeft deze beleggingsovertuigingen vertaald naar concrete en toepasbare normen voor de inrichting en beheersing van de beleggingsportefeuilles. Aan de hand van de investment cases en de jaarlijkse vaststelling van beleggingsplannen vindt een doorlopende toetsing van het gevoerde beleid ten opzichte van de beleggingsovertuigingen plaats.

7.3 Strategisch beleggingsbeleid

Het fonds hanteert een beleggingsbeleid dat is toegesneden op de karakteristieken van de deelnemers. Het beleggingsbeleid is gericht op een optimale combinatie van risico en rendement die varieert afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer. Dit is een zogenaamde 'lifecycle-aanpak'. Leeftijdsgroepen met jongere deelnemers hebben meer beleggingen die gericht zijn op rendement. De 'oudere' leeftijdsgroepen participeren relatief meer in beleggingen die een minder risicovol karakter kennen.

Het bestuur heeft een aantal uitgangspunten gedefinieerd die bijdragen aan de prudente vormgeving en uitvoering van het beleggingsbeleid:

1. *Uitlegbaarheid*: er moet voor de deelnemers gemakkelijk duidelijk kunnen worden gemaakt hoe er voor hen prudent wordt belegd;
2. *Eenvoud*: geen ingewikkelde beleggingsconstructies, maar beleggingen in begrijpelijke beleggingscategorieën;
3. *Beperkt aantal leeftijdsgroepen*: ten behoeve van eenvoud in de administratieve verwerking en beheersing van kosten is het aantal leeftijdsgroepen in de lifecycle beperkt;
4. *Aflopender risico bij oplopende leeftijd*: uitgaande van goed onderbouwde risico-rendementsveronderstellingen wordt het risico afgebouwd naarmate de pensioenhorizon korter wordt;
5. *Het zoveel mogelijk mitigeren van neerwaartse risico's*: om de nominale waarde van het aan te kopen pensioen te beschermen worden ten behoeve van de oudste leeftijdsgroepen de neerwaartse beleggingsrisico's gemitigeerd;
6. *Rekening houden met bestedingsmogelijkheden van het pensioenkapitaal*: bij het naderen van de pensioendatum wordt er nadrukkelijk rekening gehouden met de bestedingsmogelijkheden van het pensioenkapitaal om zo de hoogte van de in te kopen pensioenuitkering in grote mate voorspelbaar te houden;
7. *Timingrisico*: het voldoende beperken van de beleggingsrisico's op het moment van het overstappen van het ene naar de andere leeftijdsgroep.

Het beleggingsbeleid ten behoeve van het eigen vermogen en de technische voorzieningen voor risico fonds is gericht op stabiliteit van het vermogen en het behoud van de relatieve omvang, waarbij een beperkt risico wordt gelopen.

Gegeven de eerder omschreven beleggingsfilosofie, de beleggingsdoelstellingen en de risicohouding is het beleggingsbeleid van Flexsecurity in de tweede helft van 2022 binnen een ALM-kader opnieuw onderzocht.¹ In de ALM-studie wilde het bestuur onderzoeken op welke wijze het beleggingsbeleid verder geoptimaliseerd zou kunnen worden, mede gelet op actuele en komende ontwikkelingen in wet- en regelgeving en in de flexmarkt. Als doelstellingen voor de ALM-studie waren geformuleerd:

- Optimaliseren van de risico-/rendementsverhoudingen van de verschillende deelpartefeuilles;
- Optimaliseren van de standaard lifecycle;
- Onderzoeken van het belang en de toegevoegde waarde van afdekking van rente- en valutarisico's;

¹ Hiermee wordt voldaan aan art. 13a lid 1 en lid 4 van het Besluit FTK

- Toetsen van schokbestendigheid van de lifecycle aan de hand van deterministische scenario's;
- Bepalen van mogelijkheden voor het aanbieden van defensievere en offensievere varianten van de standaard lifecycle;
- Optimaliseren van het beleid voor de separate arbeidsongeschiktheidsportefeuille en het belegd eigen vermogen van het fonds.

De uitgangspunten, de onderzochte alternatieven en de uiteindelijke besluitvorming op grond van de ALM-studie zijn vastgelegd in een besluitvormingsdocument, waarin een inzicht wordt gegeven in onderzochte alternatieven en de onderbouwing voor de gemaakte keuzes wordt gegeven. Voor een nader inzicht in de ALM-studie en de gemaakte keuzes wordt verwezen naar dit besluitvormingsdocument. Onderstaand worden de genomen besluiten naar aanleiding van de ALM-studie op hoofdlijnen toegelicht.

- In de vastrentende portefeuille is de categorie direct lending verwijderd, deze is op grond van de karakteristieken van deze categorie overgeheveld naar de rendementsportefeuille. De strategische weging naar liquiditeiten is eveneens verwijderd. De allocaties naar staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheek zijn verhoogd.
- In de matchingportefeuille zijn de verhoudingen aangepast aan de gewijzigde rentestanden en beoogde afdekking van renterisico.
- In de rendementsportefeuille is de categorie direct lending toegevoegd en de categorie hoogrentende leningen verwijderd. Verder is de allocatie naar aandelen ontwikkelde landen verhoogd ten laste van aandelen opkomende landen. De regioverdeling voor de aandelenbeleggingen, inclusief small caps, is gewijzigd naar wereldwijd.
- In de arbeidsongeschiktheidsportefeuille is de weging naar hypotheek verlaagd ten gunste van staatsobligaties en bedrijfsobligaties om de tracking error ten opzichte van de verplichtingen te verlagen.
- In het Belegd Eigen Vermogen is de weging naar aandelen ontwikkelde landen verhoogd ten laste van staatsobligaties, bedrijfsobligaties en liquiditeiten om de ontwikkeling van de beleggingen voor risico deelnemers beter te volgen.

Vervolgens is de effectiviteit van de lifecycle op basis van de aangepaste deelportefeuilles onderzocht. Aan de hand van verschillende maatmensen zijn de gevolgen van verschillende aanpassingen in de lifecycle op basis van 2.000 verschillende scenario's doorgerekend. Daarbij zijn verschillende varianten onderzocht. Ook zijn de gevolgen van diverse 'schokscenario's' onderzocht, waaronder een 'klimaatscenario' waarin de impact van een versnelde klimaattransitie is belicht. Als resultaat is gekeken naar de zogenaamde 'vervangingsratio', ofwel: hoe verhoudt het op pensioendatum in te kopen pensioen zich tot de laatste pensioengrondslag. Daarbij was niet alleen de mediaan van de uitkomsten, maar ook de uitkomst in een 'slecht weerscenario' van belang.

De conclusie van de uitgevoerde analyses was dat een verhoging van het gewicht van de rendementsportefeuille voor de jongere deelnemers in de meeste gevallen het beste resultaat opleverde. De andere varianten leidden tot slechtere resultaten of werden door het bestuur als te risicovol beoordeeld. Op basis van nadere 'finetuning' is vervolgens vastgesteld dat de verhoging van het risico van de rendementsportefeuille het meest efficiënt uitwerkt wanneer de jongste leeftijdsgroep (18-39 jaar) begint met

een weging van 95% (ten opzichte van de tot dusver gehanteerde 80%) in de rendementsportefeuille. Vervolgens zou dit verhoogde risico vanaf 40 jaar moeten worden afgebouwd om de neerwaartse risico's bij leeftijdsovergangen niet te groot te maken. Ten aanzien van de afdekking van het renterisico was de conclusie dat een hogere afdekking van dit risico vanaf een leeftijd van 58 jaar wenselijk is om de nominale pensioenwaarde beter te beschermen.

De resultaten van de aangepaste lifecycle zijn vervolgens getoetst aan de hand van de deterministische stressscenario's. De resultaten hiervan werden door het bestuur als acceptabel beoordeeld.

Op basis van de resultaten heeft het bestuur geconcludeerd dat:

- Een verhoging van het risicoprofiel kan leiden tot betere resultaten in het mediaan scenario, zonder dat dit leidt tot een onacceptabel hoog risico;
- De meest efficiënte uitvoering hiervan plaatsvindt door het aandeel van de rendementsportefeuille in de jongste leeftijdsgroep te verhogen naar 95% en de lifecycle voor de oudere leeftijdsgroepen grotendeels ongewijzigd te laten;
- De renteafdekking voor oudere leeftijdsgroepen stapsgewijs verhoogd moet worden om een optimale bescherming tegen het inkooprisico te bieden;
- De strategische afdekking van valutarisico's op de lange termijn geen toegevoegde waarde heeft maar ten koste gaat van rendement en diversificatie;
- In de gekozen variant van de lifecycle de resultaten in de stochastische analyse als adequaat en in de meest negatieve deterministische scenario's als acceptabel zijn beoordeeld.

De neerwaartse risico's die met name door jonge deelnemers gelopen worden in geval van een (automatische) waardeoverdracht van een pensioenkapitaal naar een pensioenregeling op basis van een uitkeringsovereenkomst zijn door het bestuur nadrukkelijk onderzocht. Het bestuur heeft de voor- en nadelen voor de verschillende groepen gewogen en is tot de conclusie gekomen dat Flexsecurity voor steeds meer deelnemers een pensioenopbouw voor de langere termijn verzorgt. Die deelnemers mogen rekenen op een langetermijnvisie ten aanzien van de beleggingen waarin voldoende risico wordt genomen om tot acceptabele pensioenuitkomsten te komen.

Gewezen deelnemers met een pensioenkapitaal onder de wettelijke afkoopgrens kunnen inderdaad met het geschetste risico geconfronteerd worden, maar in de regel gaat het om beperkte kapitalen die niet van doorslaggevend belang zullen zijn in de totale pensioenopbouw. Daarnaast heeft het bestuur de mogelijkheid om in geval van ernstige calamiteiten in de beleggingsresultaten de uitvoering van automatische waardeoverdrachten (tijdelijk) stil te leggen. Op basis van deze overwegingen acht het bestuur dit risico acceptabel.

Ten aanzien van de lifecycle voor variabel beleggen is de conclusie dat deze variant (die vanaf 10 jaar voor de pensioendatum tot afwijkende allocaties leidt) als gevolg van de aanpassing van de standaard lifecycle iets risicovoller uitpakt dan in het verleden. Daarmee wordt wel beter aangesloten op de variabele uitkeringen die door verzekeraars worden aangeboden. Het bestuur constateert dat de lifecycle voor variabel beleggen met een hoger risicoprofiel voldoet aan de doelstellingen die hiervoor gesteld zijn.

Op grond van de resultaten van de ALM-studie 2022 heeft het bestuur besloten om:

- De samenstelling van de (default) lifecycle voor vaste pensioenen aan te passen door de weging naar de rendementsportefeuille voor de jongste leeftijdsgroep te verhogen naar 95% en dit toegevoegde risico vervolgens stapsgewijs af te bouwen;
- De afdekking van renterisico voor de oudere leeftijdsgroepen stapsgewijs te verhogen naar een volledige afdekking op de pensioenleeftijd;
- Valutarisico strategisch niet af te dekken;
- Het beleggingsbeleid voor de variabele pensioenuitkering ongewijzigd te laten.

Op basis van eerder onderzoek heeft het bestuur tevens besloten geen wijzigingen aan te brengen in het aantal leeftijdsgroepen en het gebruik van de onderliggende deelportefeuilles.

Het bestuur acht de verhoging van het risico voor jongere deelnemers in de lifecycle gepast op basis van de risicohouding van de deelnemers zoals vastgesteld in 2021. Het verantwoordingsorgaan is nadrukkelijk betrokken geweest bij de ALM-studie en de daaruit getrokken conclusies en de op basis daarvan genomen besluiten.

Het bestuur heeft de risico's van de aangepaste lifecycle getoetst aan de tussen StiPP en de sociale partners vastgestelde kwantitatieve risicohouding en vastgesteld dat de nieuwe lifecycle voldoet aan deze normering. De maximale relatieve afwijking van de pensioenuitkering in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediaan) valt binnen de per leeftijd gestelde grenzen van de risicohouding.

7.4 Risicokaders voor het beleggingsbeleid

De risicokaders worden binnen het beleggingsbeleid vastgesteld om duidelijk te maken welke mate van risico door het fonds aanvaardbaar wordt geacht. De mate van risico reflecteert de mate waarin de participatiewaarden (onder normale omstandigheden) bij het gekozen beleid mogen fluctueren. Het risicokader is gericht op beheersing van de maximale fluctuatie van de participatiewaarden (risicobudget).

De maximale fluctuatie van de participatiewaarden is belangrijk om de stabiliteit van het beleggingsbeleid te waarborgen. Door middel van het vaststellen van een risicobudget wordt getracht om de schommelingen van de participatiewaarden te begrenzen. Het risicobudget wordt (ex-ante) weergegeven als de standaarddeviatie van het beleggingsrendement. Met deze standaarddeviatie wordt de beweeglijkheid van de participatiewaarden gemeten. Deze risicomaatstaf sluit aan bij de doelstelling van het fonds om de ontwikkeling van de participatiewaarden te besturen.

De beperking aan het op deze wijze sturen van het risicobudget is dat de standaarddeviatie wordt vastgesteld op basis van een zogenaamde normaalverdeling, hetgeen betekent dat de veronderstelde sturing van de participatiewaarden niet onder alle omstandigheden effectief is. In minder voorkomende marktomstandigheden kunnen afwijkingen (zowel positief als negatief) voorkomen die leiden tot grotere fluctuaties van de participatiewaarden dan verondersteld op basis van het risicobudget. Om de gevoeligheid voor dergelijke ontwikkelingen te testen, worden de aannames van het fonds naast de hantering van de normaalverdeling getest door middel van

doorrekening van extreme scenario's en de gevoeligheid van de participatiewaarden en de uiteindelijk aan te kopen pensioenen voor dergelijke omstandigheden. In de maandelijkse rapportages die van de fiduciaire vermogensbeheerder worden ontvangen, wordt aandacht besteed aan de effecten van zogenaamde 'stressscenario's'. Bij beleidsaanpassingen wordt eveneens getoetst tot welke resultaten het nieuw voorgestelde beleid in stressscenario's zou leiden.

7.5 Samenstelling van deelportefeuilles voor risico deelnemers

De uitgangspunten en conclusies van de ALM-studie zijn vertaald in een vormgeving van een beleggingsbeleid voor de gelden die voor het risico van de deelnemers komen dat is ingericht met behulp van drie deelportefeuilles, te weten:

- de vastrentende portefeuille, gericht op stabiliteit van de rendementen en het zeker stellen van "pensioeninkoop" met behulp van vastrentende waarden met een korte tot middellange looptijd ;
- de matchingsportefeuille, gericht op het zeker stellen van "pensioeninkoop" met behulp van vastrentende waarden met een middellange tot lange looptijd ;
- de rendementsportefeuille, gericht op het betalen van extra rendement.

De te beleggen gelden worden vanuit de leeftijdsgroepen in vaste verhoudingen verdeeld over de deelportefeuilles. Elke deelportefeuille heeft haar eigen doelstelling en daarom haar eigen risico- en rendementskenmerken. Door de deelportefeuilles per leeftijdsgroep op een verschillende wijze te combineren, ontstaat er bij iedere leeftijdsgroep een specifieke beleggingsmix. In de deelportefeuilles wordt uitsluitend gebruik gemaakt van beleggingscategorieën waarvoor investment cases zijn vastgesteld waarin een empirische en praktische onderbouwing wordt gegeven van de gronden waarop Flexsecurity in de betreffende categorie belegt.

De kenmerken van de deelportefeuilles zijn als volgt samen te vatten:

De Vastrentende waardenportefeuille is gericht op het realiseren van stabiele rendementen en het behoud van de 'inkoopwaarde' van het pensioenkapitaal ten behoeve van de pensioeninkoop. Rendement en stabiliteit zijn hierbij de belangrijkste uitgangspunten. Binnen deze deelportefeuille wordt belegd in vastrentende waarden met een looptijd van één jaar tot tien jaar. Deze vastrentende waarden bestaan uit staatsobligaties, bedrijfsobligaties met een hoge kredietwaardigheid en hypotheek. Andersoortige vastrentende waarden met een relatief hoger risicoprofiel worden niet in deze deelportefeuille opgenomen. Gegeven de beleggingen in deze deelportefeuille worden er in deze deelportefeuille onder andere krediet- en renterisico's gelopen.

De strategische samenstelling van de vastrentende portefeuille is als volgt bepaald:

Vastrentende Portefeuille			
	Weging	Minimum	Maximum
Beleggingscategorie			
Vastrentende waarden staatsobligaties	55%	40%	70%
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	20%	10%	30%
Vastrentende waarden hypotheek	25%	15%	35%
Liquiditeiten	0%	-2,5%	10%

De Matchingportefeuille is gericht op het behoud van de 'inkoopwaarde' van het pensioenkapitaal ten behoeve van de pensioeninkoop, ofwel ten behoeve van het zekerstellen van het aan te kopen pensioen. Zekerheid is in deze portefeuille het belangrijkste uitgangspunt. Binnen deze deelportefeuille wordt belegd in vastrentende waarden en renteswaps (LDI-producten) met relatief lange looptijden, veelal tussen de 10 en 30 jaar. Hierbij wordt in beperkte mate gebruik gemaakt van leverage (financiering). De beleggingen in deze deelportefeuille bestaan uit langlopende staatsobligaties van kredietwaardige eurolanden, rentederivaten (swaps) en liquiditeiten.

Genoemde beleggingen kunnen worden vormgegeven door middel van participaties in beleggingsfondsen (LDI-, staatsobligatie- en geldmarktfondsen). Gegeven de beleggingen in deze deelportefeuille wordt in deze deelportefeuille voornamelijk renterisico gelopen. Daarnaast is er onder andere sprake van tegenpartijrisico, voornamelijk met betrekking tot de partijen waarmee rentederivaten worden aangegaan. Jaarlijks wordt (binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid) bepaald hoe de matchingsportefeuille wordt ingevuld op basis van de ontwikkeling van en de verwachting ten aanzien van de 'lange rente'. In de matchingsportefeuille zijn geen illiquide instrumenten opgenomen.

De strategische samenstelling van de matchingsportefeuille is als volgt bepaald:

Matchingportefeuille			
	Weging	Minimum	Maximum
Beleggingscategorie			
LDI-producten	25%	15%	60%
Vastrentende waarden staatsobligaties ²	45%	30%	80%
Liquiditeiten	30%	-2,5%	40%

De Rendementsportefeuille is erop gericht om op langere termijn voor extra rendement op de pensioenkapitalen te zorgen. Flexsecurity is in zijn strategie gericht op het nemen van risico's die over een langere termijn lonend zijn. In eerste instantie gaat het daarbij om marktrisico's. Het fonds neemt hierbij een zo volledig mogelijk investeringsspectrum in ogenschouw. De beleggingen in de rendementsportefeuille bestaan uit aandelen, verdeeld over ontwikkelde en opkomende markten, onroerend goed (zowel genoteerd als niet-genoteerd), onderhandse leningen en liquiditeiten.

Binnen deze deelportefeuille worden met name zakelijke-waardenrisico's genomen. Daarom wordt er gespreid belegd in meerdere beleggingscategorieën. Jaarlijks wordt bepaald hoe, binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid, de rendementsportefeuille wordt ingevuld op basis van de verwachte rendementen en risico's per beleggingscategorie.

De strategische samenstelling van de rendementsportefeuille is als volgt bepaald:

² Het gaat hierbij om staatsobligaties met lange looptijden.

Rendementsportefeuille

Beleggingscategorie	Weging	Minimum	Maximum
Aandelen ontwikkelde landen wereld	51,2%	36,2%	66,2%
Aandelen small cap wereld	10,0%	5,0%	15,0%
Aandelen opkomende landen wereld	9,0%	4,0%	14,0%
Genoteerd onroerend goed wereld	0,0%	0,0%	7,5%
Niet-genoteerd onroerend goed Nederland	17,3%	10,0%	25,0%
Vastrentend onderhandse leningen	12,5%	2,0%	17,5%
Liquiditeiten	0,0%	-2,5%	10,0%

Door drie verschillende deelportefeuilles voor de beleggingen te gebruiken, kunnen de kosten van het vermogensbeheer beperkt worden: in geval een deelnemer over gaat van de ene leeftijdscategorie naar de volgende hoeven niet al zijn beleggingen verkocht te worden en nieuwe beleggingen te worden aangekocht. Alleen de verschillen in de aandelen (wegingsfactoren/verhoudingen) van de verschillende deelportefeuilles tussen de 'oude' en de 'nieuwe' leeftijdsgroep hoeven verwerkt te worden. Bovendien worden alle mutaties die uit de pensioenadministratie volgen, maandelijks gesaldeerd. Premiestortingen, waardeoverdrachten, pensioenexpiraties, overlijdensgevallen, overgangen van de ene naar de andere pensioenregeling en overgangen naar een volgende leeftijdsgroep: alle inkomende en uitgaande mutaties van alle groepen worden maandelijks gesaldeerd. Op basis van deze saldi wordt vastgesteld welke aan- en verkopen er in de drie deelportefeuilles plaats moeten vinden. Deze transacties worden vervolgens één maal per maand uitgevoerd.

Door zo te werken, is het aantal transacties in de beleggingsportefeuilles veel beperkter dan wanneer de deelnemers rechtstreeks in een eigen portefeuille per categorie zouden beleggen en worden onnodige transactiekosten vermeden. Op basis van de vaststelling van de waarde van de onderliggende beleggingen wordt iedere maand de 'unitwaarde' per deelportefeuille vastgesteld.

7.6 Beleggingsbeleid voor risico deelnemers

De leeftijdsgroepen beleggen in verschillende verhoudingen per leeftijdsgroep in de genoemde deelportefeuilles. De deelnemers beleggen in de leeftijdsgroepen aan de hand van 'participaties'. Participaties worden uitgegeven bij de allocatie van gelden door de deelnemers aan de leeftijdsgroepen. Op basis van de unitwaardes van de onderliggende deelportefeuilles hebben participaties een bepaalde waarde, de 'participatiewaarde'. Deze wordt maandelijks per leeftijdsgroep vastgesteld en kent een geldigheidsduur van één maand. Het pensioenkapitaal van een deelnemer is gelijk aan de participatiewaarde maal het aantal participaties dat de deelnemer bezit.

In eerdere ALM-studies is door Flexsecurity onderzocht in hoeverre het hanteren van een kleiner of groter aantal leeftijdsgroepen invloed zou hebben op de resultaten van de lifecycle, mede in relatie tot de kosten ervan. In de afweging tussen complexiteit, kostenefficiëntie en geleidelijke afbouw van risico's is Flexsecurity uitgekomen op een optimale lifecycle bestaande uit tien leeftijdsgroepen. Vanaf twaalf jaar voor de pensioeningangsdatum wordt elke twee jaar een andere, steeds prudentere beleggingsmix gehanteerd. Hiertoe zijn de volgende leeftijdsgroepen vastgesteld:

1. 18-39 jaar;
2. 40-44 jaar;
3. 45-49 jaar;
4. 50-54 jaar;
5. 55-57 jaar;
6. 58-59 jaar;
7. 60-61 jaar;
8. 62-63 jaar;
9. 64-65 jaar;
10. 66 jaar en ouder.

Bovenstaande uitgangspunten en inrichtingskeuzes zijn vertaald in risicobudgetten per leeftijdsgroep. Hiermee wordt kwantitatief vastgelegd welke mate van beleggingsrisico per leeftijdsgroep aanvaardbaar wordt geacht. Deze risicobudgetten worden met behulp van twee verschillende maatstaven weergegeven, namelijk het kapitaalrisico en het inkooprisico.

Strategisch is het risicobudget voor het kapitaalrisico van de leeftijdsgroepen en de deelportefeuilles als volgt bepaald:

Kapitaalrisico

Leeftijdsgroepen	Risicobudget (standaarddeviatie)
1 - 18-39 jaar	12,5%
2 - 40-44 jaar	11,0%
3 - 45-49 jaar	9,5%
4 - 50-54 jaar	8,5%
5 - 55-57 jaar	8,0%
6 - 58-59 jaar	8,0%
7 - 60-61 jaar	8,0%
8 - 62-63 jaar	8,5%
9 - 64-65 jaar	9,5%
10 - 66 jaar en ouder	10,0%

Het risicobudget voor het inkooprisico wordt weergegeven als de verwachte maximale procentuele afwijking van het op pensioendatum aan te kopen pensioen. Dit risicobudget geeft een indicatie van de waarin de aan te kopen pensioenuitkering kan fluctueren als gevolg van de ontwikkeling van de lange rente. Deze rente is bepalend voor de hoogte van de aan te kopen pensioenuitkering.

Inkooprisico

Leeftijdsgroepen	Risicobudget
1 - 18-39 jaar	14,0%
2 - 40-44 jaar	12,5%
3 - 45-49 jaar	11,0%
4 - 50-54 jaar	9,0%
5 - 55-57 jaar	7,5%
6 - 58-59 jaar	6,5%
7 - 60-61 jaar	5,5%
8 - 62-63 jaar	4,5%
9 - 64-65 jaar	3,5%
10 - 66 jaar en ouder	3,0%

De risicobudgetten zijn vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid en worden jaarlijks geëvalueerd door het bestuur van Flexsecurity bij het opstellen van het beleggingsplan voor het daarop volgende jaar. Voorts kunnen deze budgetten tussentijds worden aangepast, indien het bestuur dit nodig acht of marktomstandigheden hiertoe aanleiding geven.

De vaste verhoudingen van de verschillende deelportefeuilles per leeftijdsgroep zijn als volgt samengesteld:

Weging deelportefeuilles per leeftijdsgroep										
	18-39	40-44	45-49	50-54	55-57	58-59	60-61	62-63	64-65	66-eind
Vastrentende Portefeuille	1%	16%	31%	45%	55%	59%	60%	61%	61%	62%
Matchings-portefeuille	4%	3%	2%	4%	8%	11%	16%	21%	27%	32%
Rendements-portefeuille	95%	81%	67%	51%	37%	30%	24%	18%	12%	6%

Voor de beperking van het renterisico bij pensioeninkoop wordt de rentegevoeligheid van de beleggingen verhoogd naarmate de pensioenleeftijd nadert. Dit wordt gerealiseerd door de rentegevoeligheid van de pensioeninkoop te vergelijken met de rentegevoeligheid van de deelportefeuilles samen. Per leeftijdsgroep vindt een verhoogde afdekking van het renterisico plaats conform onderstaande tabel:

	<u>18-39</u>	<u>40-44</u>	<u>45-49</u>	<u>50-54</u>	<u>55-57</u>	<u>58-59</u>	<u>60-61</u>	<u>62-63</u>	<u>64-65</u>	<u>66-eind</u>
% Pensioen-inkoop	9%	15%	21%	32%	46%	55%	65%	76%	89%	100%
Indicatief Minimum	0%	5%	11%	22%	36%	45%	55%	66%	79%	90%
Indicatief Maximum	19%	25%	31%	42%	56%	65%	75%	86%	99%	110%

7.7 Beleggingsbeleid voor risico fonds

De beleggingen ten behoeve van het eigen vermogen van het fonds en van de voorzieningen die voor risico van het fonds komen zijn gesepareerd van de beleggingen voor risico deelnemers. De beleggingen voor risico fonds zijn verdeeld over twee beleggingspools:

- Beleggingen ten behoeve van de voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico;
- Beleggingen ten behoeve van het eigen vermogen.

Onderstaand wordt het beleid voor beide categorieën nader toegelicht.

Beleggingen ten behoeve van de voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico

De primaire beleggingsdoelstelling voor deze pool is gelegen in een zo getrouw mogelijke afstemming van de kenmerken van deze beleggingen, zoals duratie, uitkeringsstromen en rentegevoeligheid, op de verplichtingen die Flexsecurity uit hoofde van de arbeidsongeschiktheidsdekking heeft ten aanzien van deelnemers in het Pluspensioen. Secundair wordt getracht om door middel van de inzet van een beperkte tracking error ten opzichte van de verplichtingen te komen tot een kostendekkend rendement voor de portefeuille op langere termijn.

Na afloop van ieder kwartaal wordt door AZL Actuarieel op basis van de actuele grondslagen en rentetermijnstructuur vastgesteld hoeveel de uitkeringsstromen en de modified duration van de verplichtingen in verband met AO-risico bedragen. Op basis van deze kenmerken worden de beleggingen in de beleggingspool AO-risico zodanig aangepast dat deze zoveel als mogelijk matchen met de laatst bekende verplichtingen, vermeerderd met de in het lopende kwartaal verwachte aanwas van nieuwe verplichtingen.

De benodigde middelen worden hiertoe belegd aan de hand van onderstaande strategische beleggingsmix:

Belegd vermogen AO-risico			
	Weging	Minimum	Maximum
Beleggingscategorie			
Vastrentende waarden staatsobligaties	60%	30%	80%
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	15%	10%	20%
Vastrentende waarden hypotheeklen	8%	3%	25%
Liquiditeiten	17%	-2,5%	50%

De maximale tracking error van deze portefeuille is bepaald op 3,0% ten opzichte van de verplichtingen.

Beleggingen ten behoeve van het eigen vermogen

De beleggingsdoelstellingen voor het eigen vermogen zijn als volgt bepaald:

- Het behoud van kapitaal;
- Het behalen van een rendement dat in lijn beweegt met de ontwikkeling van het belegd vermogen voor risico deelnemers.

De beschikbare middelen worden hiertoe belegd door middel van onderstaande strategische beleggingsmix:

Belegd eigen vermogen			
	Weging	Minimum	Maximum
Beleggingscategorie			
Aandelen ontwikkelde landen wereld	50%	40%	60%
Vastrentende waarden staatsobligaties	25%	15%	35%
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	25%	15%	35%
Liquiditeiten	0%	0%	20%

7.8 Herbalancering

Er wordt aan de fiduciaire vermogensbeheerder geen ruimte geboden voor afwijkingen van de strategische beleggingsmix per leeftijdsgroep. Iedere maand vindt herbalancering plaats conform de verhoudingen van de onderscheiden leeftijdsgroepen. Rekening houdend met de diverse geldstromen tussen de leeftijdsgroepen, de instroom van nieuwe premies en de uitstroom van kapitalen in verband met waardeoverdrachten, pensioneringen en afkopen, vindt maandelijks een herbalancering naar de deelportefeuilles plaats conform de beschreven verhoudingen. Binnen de deelportefeuilles wordt per maand zoveel als mogelijk geherbalanceerd naar de strategische wegingen. Binnen de deelportefeuilles wordt maandelijks gebruikgemaakt van de inkomende en uitgaande geldstromen om de wegingen van de verschillende categorieën zoveel als mogelijk in overeenstemming te brengen met de strategische normwegingen. Zolang de wegingen van de categorieën zich binnen de strategische bandbreedtes bevinden, vindt er geen tussentijdse herbalancering plaats. Het herbalanceringsbeleid is beschreven in een beleidsdocument dat onderdeel uitmaakt van het strategische beleggingsbeleid.

7.9 Strategisch allocatiebeleid

Voor het realiseren van de beleggingsdoelstellingen is het hebben en handhaven van een goede strategie het belangrijkste. De strategie binnen de deelportefeuilles zorgt er voor dat Flexsecurity doelgericht werkt en duidelijke pijlpalen plaatst ter realisatie van de doelstellingen. Kernelementen van de strategie zijn de 'matching- en rendement-aanpak', het rente-afdeckingsbeleid en de focus op beleggingscategorieën en risico's waarvoor over langere termijn een risicopremie mag worden verwacht.

Flexsecurity voert geen tactisch beleggingsbeleid uit en geeft de fiduciaire vermogensbeheerder ook geen ruimte voor het voeren van tactisch beleid binnen of over de deelportefeuilles.

7.10 Risicobeheersing

Als integraal onderdeel van het beleggingsbeleid wordt beoogd de risico's die verbonden zijn aan het voorgenomen en uitgevoerde beleggingsbeleid in beeld te brengen, te beheersen en te monitoren. Onderstaand wordt per risicobron aangegeven in welke mate er sprake is van het betreffende risico en hoe getracht wordt om dit risico te beheersen.

Afdekking renterisico

De koopkracht van het pensioenkapitaal is sterk afhankelijk van de rentestand op de pensioendatum. Staat de rente op de pensioendatum relatief hoog, dan kan met een bepaald pensioenkapitaal een hoge pensioenuitkering worden aangekocht. Staat de rente op de pensioendatum relatief laag, dan kan met hetzelfde pensioenkapitaal slechts een lagere pensioenuitkering worden aangekocht. Om de koopkracht van het pensioenkapitaal zoveel mogelijk te stabiliseren wordt het renterisico deels afgedekt door middel van LDI-producten, euro staatsobligaties, investment grade bedrijfsobligaties en hypotheeklen. De mate van afdekking neemt toe naarmate de deelnemer ouder wordt. Zodoende beweegt het pensioenkapitaal bij de oudere deelnemers in grote mate mee met de 'inkoopwaarde' ten behoeve van levenslange pensioenuitkeringen.

Door het renterisico af te dekken wordt de nominale hoogte van de aan te kopen pensioenuitkering zekerder gemaakt. Daalt de rente, dan neemt het pensioenkapitaal in waarde toe en kan min of meer dezelfde pensioenuitkering aangekocht worden als in het geval dat de rente ongewijzigd was gebleven.

Bij een dalende rente is de afdekking van het renterisico gewenst: de koopkracht van het pensioenkapitaal wordt dan immers grotendeels behouden. Of afdekking van het renterisico bij een stijgende rente gewenst is, is de vraag. Bij afdekking leidt een stijgende rente tot een lager pensioenkapitaal dan zonder afdekking het geval was geweest. Het uitgangspunt van Flexsecurity is dat in het bijzonder de oudere deelnemers zekerheid omtrent de te verwachten hoogte van de nominale pensioenuitkering moet worden geboden. Dit uitgangspunt heeft voor de oudere leeftijdsgroepen prioriteit boven het streven om door middel van het nemen van renterisico extra rendement te genereren. Door het renterisico in oudere leeftijdsgroepen in grote mate af te dekken, is de kans op een vooraf bepaalde pensioenuitkering zekerder en wordt de onzekerheid omtrent de hoogte van de uitkering voor de aanstaande gepensioneerde kleiner.

Indien (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder de bewuste keuze maken om gebruik te maken van het 'beleggingsalternatief', is er geen sprake van afbouw van renterisico vanaf leeftijdsgroep 5. In dat geval zal er tot pensioendatum een aanzienlijk renterisico gelopen worden, dat in beginsel wordt gecontinueerd na aankoop van de levenslange variabele pensioenuitkering, afhankelijk van de keuze voor het variabele beleggingsproduct die de deelnemer maakt.

Inflatierisico

De beschermingsmaatregelen voor stijgingen of dalingen van de rentestanden zijn met name gericht op het behoud van nominale pensioenaanspraken na ingang van het pensioen. Inflatiecompensatie maakt hiervan geen deel uit. De koopkracht van de pensioenkapitalen wordt in de opbouwfase deels beschermd tegen inflatie door het opnemen van inflatiegerelateerde beleggingsinstrumenten. Indien er sprake is van een gewijzigde situatie ten aanzien van de verwachte inflatie, wordt de fiduciaire vermogensbeheerder door het bestuur in staat gesteld om binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid een deel van de instrumenten om te zetten in inflatiegerelateerde instrumenten.

Marktrisico

Via de zakelijke waarden in de rendementsportefeuille wordt gestreefd naar het behalen van rendement. Hierdoor wordt marktrisico in de portefeuille geïntroduceerd. Het fonds beperkt dit marktrisico door per leeftijdsgroep grenzen te stellen aan het kapitaalrisico en per beleggingscategorie bandbreedtes te benoemen. Daarbij wordt in belangrijke mate spreiding toegepast om idiosyncratische risico's in de portefeuille te beperken.

Zakelijkewaardenrisico

Het zakelijkewaardenrisico is aanwezig bij de beleggingen in de rendementsportefeuille. Door middel van spreiding van het zakelijkewaardenrisico over verschillende categorieën en het hanteren van bandbreedtes wordt getracht dit risico te beheersen. Indien (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder de bewuste keuze maken om gebruik te maken van het 'beleggingsalternatief', is er geen sprake van afbouw van zakelijkewaardenrisico vanaf leeftijdsgroep 5. In dat geval zal er tot pensioendatum een aanzienlijk zakelijkewaardenrisico gelopen worden, dat in beginsel wordt gecontinueerd na aankoop van de levenslange variabele pensioenuitkering.

Valutarisico

Valutarisico is voor Flexsecurity uitsluitend relevant in de rendementsportefeuille. Aangezien een deel van de beleggingen in aandelen en genoteerd onroerend goed in andere valuta noteren dan de Euro, leidt het beleggen in deze waarden tot het risico dat veranderingen in de waardering van de valuta leiden tot veranderingen in de rendementen. Het risico op de US dollar is daarbij veruit het grootst. Met betrekking tot de afdekking van het valutarisico hanteert Flexsecurity als beleidsuitgangspunt dat het bewust lopen van valutarisico op lange termijn geen rendement toevoegt. Afdekking van het risico levert op de lange termijn evenmin een resultaat op, maar leidt wel tot extra kosten. Het afdekken van valutarisico kan voor de kortere termijn relevant zijn om grote schommelingen in de portefeuillewaarden als gevolg van wijzigende valutakoersen te beheersen. Met het oog op specifieke marktomstandigheden en risico's heeft het fonds de mogelijkheid om valutarisico's (tijdelijk) af te dekken.

De strategische normweging voor de afdekking van het risico per valuta is als volgt:

Afdekking valutarisico	Norm	Minimum	Maximum
Valuta			
Amerikaanse dollar	0%	0%	100%
Hongkong dollar	0%	0%	100%
Britse pond	0%	0%	100%

Indien valutarisico wordt afgedekt, vindt deze afdekking plaats door middel van valutatermijntransacties waarvoor dagelijks onderpand wordt uitgewisseld.

Commoditiesrisico

Het fonds kent geen beleggingen in commodities, waardoor dit risico niet van toepassing is.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van een verminderde kredietwaardigheid van de debiteur waarin wordt belegd. Hierbij valt te denken aan waardedalingen als gevolg van downgrades, faillissementen of toegenomen spreads. Dit risico wordt beheerst door een goede spreiding over de verschillende categorieën vastrentende waarden en het stellen van minimale eisen aan de kredietwaardigheid van de vastrentende beleggingen.

Concentratierisico

Het concentratierisico is vooral van belang voor vastrentende waarden als gevolg van het gebruik van staatsobligaties van een zeer beperkt aantal Europese 'kernlanden'. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van de staatsobligaties. Het concentratierisico wordt beperkt door spreiding aan te brengen en een maximum vast te stellen aan de allocatie naar staatsobligaties per land.

Bij de overige beleggingscategorieën is in beperkte mate sprake van concentratierisico door een brede spreiding over beleggingscategorieën, die ingevuld worden door beleggingsfondsen of breed gespreide mandaten. De beleggingsfondsen of mandaten in deze categorieën beleggen vervolgens weer in een groot aantal individuele instrumenten.

Tegenpartijrisico

Het risico op tegenpartijen is met name aan de orde bij gebruik van derivaten, zoals renteswaps en eventuele valutatermijncontracten en het aanhouden van liquiditeiten en securities lending. Het tegenpartijrisico wordt zorgvuldig gemonitord en waar mogelijk beperkt. Het fonds hanteert een eigen derivatenbeleid waarin de normen voor tegenpartijrisico en onderpandverlening zijn opgenomen. In het securities lendingbeleid zijn de grenzen voor de uitlening van effecten vastgelegd.

Leverage-/financieringsrisico

Het financieringsrisico van Flexsecurity is beperkt aangezien er door Flexsecurity zeer beperkt gebruik wordt gemaakt van renteswaps in de matchingsportefeuille. Ook in een aantal andere beleggingscategorieën (hypotheek, vastgoedfondsen en direct lending) is een beperkte mate van leverage toegestaan. Richtlijnen ten aanzien van leverage zijn in de investment cases per beleggingscategorie vastgelegd.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is met name van belang bij de afwikkeling van beleggingstransacties en derivatentransacties. De reguliere benodigde kasstromen van het fonds zijn voorzienbaar en tot zekere hoogte beïnvloedbaar. Door het aanhouden van een portefeuille waarin het overgrote deel van de beleggingen op korte termijn te gelde kan worden gemaakt, wordt dit risico geminimaliseerd. Met uitzondering van de beleggingen in niet-genoteerd onroerend goed, hypotheek en directe leningen wordt het liquiditeitsrisico van de totale beleggingsportefeuille als beperkt ingeschat. Het liquiditeitsbeleid is beschreven in een beleidsdocument dat onderdeel uitmaakt van het strategische beleggingsbeleid.

Duurzaamheidsrisico

Flexsecurity houdt binnen de beleggingscyclus rekening met duurzaamheidsrisico's. We spreken van een duurzaamheidsrisico als duurzaamheidsfactoren kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor Flexsecurity of de maatschappij. Bij iedere stap, van de vaststelling van de risicohouding en uitgangspunten tot monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee in lijn met het risicomanagementbeleid. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden en de impact van de belangrijkste ongunstige effecten, met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging. Ook zijn er wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid waar Flexsecurity aan dient te voldoen. Dit betekent dat er ook risico's op het niet nakomen daarvan bestaan (compliance- en/of wet- en regelgevingrisico). De risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico's van Flexsecurity is vastgelegd in het MVB-beleid. Hierin zijn de duurzaamheidsrisico's weergegeven die Flexsecurity heeft geïdentificeerd en is de cyclus uitgewerkt. Voor ieder materieel geïdentificeerd duurzaamheidsrisico is de potentiële impact op het pensioenfonds beoordeeld en is een risicohouding bepaald. Indien nodig zijn/worden er maatregelen genomen zodat het netto risico binnen de risicohouding ligt.

7.11 Benchmarking

Ten behoeve van het toezicht op de uitvoering van het strategische beleid en de meting van de resultaten ten opzichte van het strategische beleid hanteert Flexsecurity strategische beleidsbenchmarks. Deze beleidsbenchmarks geven de norm weer waartegen de beleidsmatige afwijkingen van het strategische beleid worden beoordeeld. De beleidsbenchmarks zijn vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid van het fonds.

Bij de vaststelling van het beleggingsjaarplan bestaat er enige ruimte om (binnen de kaders van de strategische normportefeuille) af te wijken van de normwelingen van deze portefeuille. Om de prestaties van de vermogensbeheerder bij de uitvoering van dit beleid te kunnen monitoren, stelt het fonds jaarlijks in het beleggingsplan de uitvoeringsbenchmarks vast die hierbij aan de orde zijn. Deze kunnen gelijk zijn aan de strategische beleidsbenchmarks, maar kunnen hier, gezien de gemaakte keuzes, ook van afwijken. Met name voor illiquide beleggingscategorieën zoals hypotheek en niet-genoteerd onroerend goed wordt het fondsrendement als uitvoeringsbenchmark gehanteerd.

Het overgrote deel van de beleggingen van Flexsecurity vindt plaats door middel van beleggingsfondsen waarin het fonds participeert. Deze beleggingsfondsen kunnen eigen benchmarks hanteren die afwijken van de door Flexsecurity gehanteerde strategische beleidsbenchmarks en uitvoeringsbenchmarks. Zowel voor actieve als passieve beleggingsstrategieën is een vergelijking met de eigen fondsbenchmarks van belang. Ieder kwartaal rapporteert de fiduciaire vermogensbeheerder aan de hand van factsheets over de prestaties van de beleggingsfondsen ten opzichte van hun eigen benchmarks.

7.12 Evaluatie van resultaten

Iedere maand controleert het bestuur aan de hand van de rapportage van de fiduciaire vermogensbeheerder en van administrateur AssetCare of het vermogensbeheer wordt uitgevoerd conform de richtlijnen. Daarbij worden ook de risico's van het uitgevoerde beleid geëvalueerd en wordt eveneens gekeken naar de tijdigheid, juistheid en de volledigheid van de beleggingsrapportages. De performance van de fiduciaire vermogensbeheerder wordt ieder kwartaal zelfstandig vastgesteld door AssetCare.

Ten minste eenmaal per jaar evalueert het bestuur de resultaten van het beleggingsbeleid en het risicobeheersingsbeleid. Het bestuur baseert zich daarbij op de rapportages en adviezen van de vermogensbeheerders en de rapportages van AssetCare.

7.13 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het beleid met betrekking tot het maatschappelijk verantwoord beleggen (het 'MVB'-beleid) van het fonds ligt in het verlengde van de missie die Flexsecurity heeft en gericht is op het behalen van langetermijnrendement om de doelstellingen van het fonds te realiseren.

Het MVB-beleid is gebaseerd op een viertal overtuigingen, die als volgt samengevat kunnen worden:

- Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijk uitgangspunt.
- Een goed en stabiel rendement op de lange termijn vereist voldoende aandacht voor milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur.

- Duurzame ontwikkeling en bedrijfsvoering kunnen een positieve invloed hebben op de rendement-risico-verhouding. Beleggingen die maatschappelijk verantwoord zijn hebben een lager risicoprofiel, niet alleen voor de reputatie maar ook in financiële zin.
- Flexsecurity beoogt sterke afwijkingen van het volledige beleggingsuniversum als gevolg van maatschappelijk verantwoord beleggen te beperken door de beheersing van concentraties en het behouden van spreiding.

De doelstellingen van Flexsecurity met betrekking tot het MVB-beleid zijn:

- Verbetering van de rendement-risico-verhouding op lange termijn door een lager risicoprofiel (inclusief beperking van het reputatierisico) dan de brede 'grijze' marktindex;
- Realisatie van een positief maatschappelijk rendement zonder negatieve gevolgen voor het financiële rendement. Het merendeel van de deelnemers heeft dit in het deelnemersonderzoek aangegeven;
- Sterke afwijkingen van het volledige beleggingsuniversum als gevolg van maatschappelijk verantwoord beleggen te beperken;
- Jaarlijks voortgang laten zien ten aanzien van de gekozen thema's 'klimaat/duurzame energie', 'goede gezondheid en welzijn', 'waardig werk & economische groei' en het 'bevorderen van een goede governance'

Flexsecurity moet binnen de brede context van MVB-keuzes maken welke onderwerpen prioriteit krijgen, omdat het fonds, mede gezien de beperkte omvang van de beleggingen, niet alles kan doen. Daarom is naar aanleiding van het in 2023 uitgevoerde deelnemersonderzoek en in afstemming met de werkgever en het VO besloten de volgende thema's specifieke aandacht te geven:

- Klimaat (E): Een bijdrage leveren aan het verbeteren van het klimaat mede middels duurzame energie (SDG 7 & 13);
- Sociaal (S): Goede gezondheid en welzijn bevorderen (SDG 3) & Waardig werk en economische groei (SDG 8);
- Governance (G): Het bevorderen van een goede governance.

Flexsecurity geeft op verschillende manieren uitvoering aan het MVB-beleid.

ESG-integratie

In de beleggingsprocessen van Flexsecurity wordt het effect van ESG-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen conform het gedefinieerde ESG beleid. Daarnaast overweegt Flexsecurity per beleggingsinvulling of het hanteren van een best-in-class-aanpak mogelijk en wenselijk is en wordt ESG-due diligence uitgevoerd om de relevante duurzaamheidsrisico's te identificeren. Flexsecurity verwacht van haar vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben en toepassen dat niet materieel van het MVB-beleid van het fonds afwijkt en dat niet leidt tot te hoge risico's.

Uitsluiting

Het uitsluitingsbeleid van Flexsecurity voldoet aan de wettelijke verplichtingen en de aanvullende ESG-criteria van het fonds. Op grond van wettelijke bepalingen belegt Flexsecurity niet in ondernemingen die zich bezighouden met de productie van clustermunitie en gesanctioneerde landen. Daarnaast wil Flexsecurity onder andere niet beleggen in tabak en ondernemingen die zich schuldig maken aan ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en ethiek en/of een lage ESG rating hebben. Deze zullen voor zover mogelijk worden uitgesloten. Omdat de beleggingen van Flexsecurity in aandelen en bedrijfsobligaties volledig zijn vormgegeven in beleggingsfondsen, is het streven om te beleggen in fondsen die conformeren aan het beoogde beleid van uitsluiting. De mate waarin uitvoering van het uitsluitingsbeleid mogelijk is, is mede bepalend voor de selectie en evaluatie van de beleggingsfondsen. Flexsecurity heeft geen invloed op het uitsluitingsbeleid van de beleggingsfondsen. Er zijn niet altijd geschikte beleggingsfondsen beschikbaar die volledige aan de uitsluitingscriteria van Flexsecurity voldoen. Daarnaast hebben kosten, concentratierisico en tracking error invloed op het uitsluitingsbeleid. Om deze reden staat Flexsecurity toe dat maximaal 5% belegd kan worden in posities die op de uitsluitingslijst van Flexsecurity staan.

Indien door vermogensbeheerders meer dan 5% namens het fonds wordt belegd in ondernemingen die niet voldoen aan deze criteria, zal Flexsecurity (via de fiduciaire beheerder) met de vermogensbeheerder in dialoog treden. In het uiterste geval kan afscheid genomen worden van een beleggingsfonds.

Per kwartaal wordt in de beleggingsrapportages inzichtelijk gemaakt in welke mate aan het uitsluitingsbeleid wordt voldaan. Jaarlijks wordt hierover gerapporteerd in het MVB-jaarverslag.

Betrokken aandeelhouderschap (engagement)

Flexsecurity heeft uitgangspunten voor het engagementbeleid bepaald. Via de fiduciaire vermogensbeheerder streeft het fonds naar een constructieve dialoog ('engagement') met de bedrijven en met externe vermogensbeheerders. De dialoog is gericht op het stimuleren van verantwoordelijk gedrag, duurzaamheidspraktijken en goede governance met de intentie om op de langer termijn financiële en/of maatschappelijke waarde te creëren en (duurzaamheids)risico's te verminderen. Ook voeren de externe vermogensbeheerders namens het fonds gesprekken met bedrijven. Bij de managersselectie en evaluatie wordt beoordeeld in hoeverre het engagementbeleid van de externe vermogensbeheerder aansluit bij het beleid van Flexsecurity. Jaarlijks wordt hierover gerapporteerd in het MVB-jaarverslag.

Actief aandeelhouderschap (stemgedrag)

Flexsecurity heeft uitgangspunten voor het stembeleid bepaald. Bij deze uitgangspunten staan o.a. de MVB-ambitie inclusief lange termijn waardecreatie centraal.

Flexsecurity brengt haar stemrecht uit volgens het stembeleid van de vermogensbeheerders vanwege de beperkte mogelijkheden om direct invloed uit te oefenen op de door vermogensbeheerders gehanteerde stemrichtlijnen en de toepassing daarvan. Wel toetst het fonds vooraf of de door vermogensbeheerders gehanteerde richtlijnen en uitvoering aansluiten bij de uitgangspunten van Flexsecurity zelf. Hier wordt in de managersselectie en evaluatie rekening mee gehouden. In het MVB-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd op de wijze waarop (indirect) is gestemd door Flexsecurity.

Positieve impact

Positieve impact is primaire gericht op maatschappelijke verbetering. Mogelijkheden hiervoor worden meegenomen in het managersselectie en evaluatieproces. Per proces wordt de toepasbaarheid en geschiktheid voor Flexsecurity beoordeeld. Flexsecurity geeft momenteel via groene obligaties uitvoering aan beleggingen met positieve impact.

SFDR-classificatie

In het kader van de classificatie van financiële producten op grond van de Sustainable Finance Disclosure Regulation van de Europese Unie kwalificeert de pensioenregeling van Flexsecurity als een financieel product dat ecologische of sociale kenmerken promoot, maar geen duurzame beleggingsdoelstelling heeft. Flexsecurity beschouwt de pensioenregeling in dit kader als een financieel product conform Artikel 8: 'een product dat ESG promoot'. Flexsecurity rapporteert jaarlijks over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (de zogenaamde Principle Adverse Impact indicatoren, PAI's) in het jaarverslag. Op de website van het fonds is de relevante informatie ten aanzien van de SFDR-classificatie en de kenmerken van het duurzaamheidsbeleid terug te vinden.

Rapportage en evaluatie MVB-beleid

De fiduciaire vermogensbeheerder draagt zorg voor de uitvoering van het MVB-beleid en rapporteert hierover per kwartaal aan het bestuur. Flexsecurity rapporteert jaarlijks over de realisatie van het MVB-beleid in een apart MVB-jaarverslag dat voor alle belanghebbenden beschikbaar is. Het bestuur gebruikt het MVB-jaarverslag voor het vaststellen en verantwoorden in hoeverre de gestelde ambities op MVB-gebied zijn gerealiseerd en welke aanpassingen er eventueel nodig zijn.

8. Premiebeleid

8.1 Algemeen beleid

Alle door Flexsecurity uitgevoerde pensioenregelingen hebben het karakter van een beschikbare-premieregeling. Inherent aan een dergelijke regeling is dat de hoogte van de premie bepalend is voor de te verwerven pensioenkapitalen. Op basis van de voorschriften van de Pensioenwet dient het pensioenfonds een kostendeekkende premie te hanteren.

De ex-ante vast te stellen kostendeekkende premie bestaat uit de volgende componenten:

1. De actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst inclusief de risicopremies voor overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's.

Dit betreft dit de volgende onderdelen:

- De premiestortingen;
- De opslag voor toekomstige uitvoeringskosten over de premiestortingen (2,5% ten opzichte van de premiestortingen, de herverzekeringspremie en de risicopremie voor premievrijstelling);
- De risicopremies inzake overlijden en arbeidsongeschiktheid, waarbij in de benodigde risicopremies rekening wordt gehouden met de verwachte 'vrijval' van kapitalen van overleden deelnemers zonder nabestaanden ten gunste van het fonds;

2. Een opslag voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereist eigen vermogen.

DNB heeft aangegeven dat het fonds niet verplicht is een solvabiliteitsopslag te heffen over de premie voor risico deelnemer aangezien het fonds hoofdzakelijk een pensioenregeling voor risico van de deelnemers uitvoert. Er wordt uitsluitend rekening gehouden met een solvabiliteitsopslag op de risicopremie arbeidsongeschiktheid voor risico fonds op basis van de samenstelling van de beleggingen van het fonds. Tevens is rekening gehouden met een solvabiliteitsopslag over de risicopremies. Deze solvabiliteitsopslag is gelijk aan het vereist eigen vermogen voor risico fonds.

3. Een opslag voor uitvoeringskosten.

Voor het fonds betreft dit de verwachte pensioenuitvoerings- en administratiekosten, verminderd met de verwachte vrijval voor kosten uit de kostenvoorziening.

4. De actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst.

Voor het fonds is deze component niet van toepassing aangezien de regeling geen voorwaardelijke onderdelen kent.

Gezien het karakter van de uitgevoerde zuivere beschikbare premieregelingen is de hantering van een rekenrente van beperkte relevantie. Uitsluitend voor de vaststelling van de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid in eigen beheer wordt gerekend met de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur. Hantering van een gedempte premie is niet aan de orde.

De gehanteerde premies in het Basispensioen en het Pluspensioen zijn rechtstreeks ontleend aan de fiscale staffels voor beschikbare premieregelingen op basis van een rekenrente van 3% resp. 4%, met inachtneming van een aangepaste franchise, gebaseerd op een opbouwpercentage van 1,788%. Ieder verschil tussen de rente op basis waarvan de staffels zijn vastgesteld en de werkelijke marktrente op het moment van toekenning van premie komt volledig ten laste van dan wel ten goede aan de deelnemers en leidt niet tot lasten voor het pensioenfonds of herverdeling van gelden binnen het fonds.

De hoogte van de premies wordt bij aanvang van ieder kalenderjaar op basis van bovenvermeld formulier door het bestuur van het fonds vastgesteld, in beginsel voor een periode van één kalenderjaar. Het bestuur heeft de mogelijkheid om de premie gedurende het kalenderjaar éénmalig aan te passen per 1 juli van het betreffende jaar. Het verantwoordingsorgaan heeft een goedkeuringsrecht ten aanzien van de vaststelling van de premiehoogte.

In de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever en in de pensioenreglementen is vastgelegd dat de werkgever uitsluitend verplicht is tot de betaling van de overeengekomen premies, zoals hierboven gespecificeerd. In geen geval kan de werkgever verplicht worden om daarnaast aanvullende premiebetalingen of bijstortingen te doen. Ook kan de werkgever nimmer korting bedingen op de overeengekomen premie of enige aanspraak doen gelden op de middelen van het fonds, ongeacht de financiële positie van het fonds.

In de volgende paragrafen wordt per regeling nader aangegeven op welke wijze deze onderdelen zich vertalen in de premiestelling van de onderscheiden regelingen.

8.2 Premiehoogte Basispensioen

In het Basispensioen wordt een franchise gehanteerd voor de vaststelling van de premiegrondslag. Omdat de vaststelling van de premiegrondslag per uur plaatsvindt, is de franchise omgerekend naar een franchise per uur. Deze franchise is afgeleid van de AOW-franchise die behoort bij een opbouwpercentage in middelloonregelingen tussen de 1,701% en 1,788%. In verband met de hantering van deze verlaagde franchise worden op grond van eisen van de Belastingdienst verlaagde premiepercentages gehanteerd. De verlaagde AOW-franchise is voor 2024 vastgesteld op € 15.816 per jaar.

De berekening van deze franchise naar een uurfranchise vindt plaats op basis van de kleinst mogelijke fulltime werkweek van 36 uur over een periode van 52 weken. Dit leidt in 2024 tot een franchise van € 8,45 per uur. Het maximale pensioengevende uurloon is vastgesteld op € 38,26.

De aan de deelnemers toe te kennen premie voor het Basispensioen is reglementair vastgelegd als een leeftijdsonafhankelijke nettopremie van 7,4% van de pensioengrondslag. Alle kosten en reserveringen moeten worden voldaan door middel van opslagen op deze nettopremie.

8.3 Premiehoogte Pluspensioen

In het Pluspensioen wordt dezelfde uurfranchise gehanteerd voor de vaststelling van de premiegrondslag als in het Basispensioen en bedraagt in 2024 € 8,45 per uur. Het maximale pensioengevende uurloon bedraagt in deze regeling eveneens € 38,26.

De aan de deelnemers toe te kennen premie voor het Pluspensioen is reglementair vastgelegd als een nettopremie per leeftijdsgroep. Alle kosten en reserveringen moeten daarnaast worden voldaan door middel van opslagen op deze nettopremie. De nettopremie is in 2024 per leeftijdsgroep als volgt vastgesteld:

Leeftijd	Beschikbare premie als percentage van de pensioengrondslag
18 tot en met 24 jaar	4,30%
25 tot en met 29 jaar	5,20%
30 tot en met 34 jaar	6,40%
35 tot en met 39 jaar	7,70%
40 tot en met 44 jaar	9,40%
45 tot en met 49 jaar	11,50%
50 tot en met 54 jaar	14,10%
55 tot en met 59 jaar	17,40%
60 tot en met 64 jaar	21,50%
65 en 66 jaar	25,80%

Op basis van de leeftijdssamenstelling van de actieve deelnemerspopulatie van het fonds wordt door het fonds jaarlijks een berekening gemaakt van de benodigde nettopremie op totaalniveau.

De te heffen premie voor het Pluspensioen wordt vastgesteld op basis van een doorsneesystematiek. Dat houdt in dat de premie, ongeacht de leeftijd van de deelnemer, voor werkgever en werknemer procentueel gelijk is.

Naast de premie voor de verplicht gestelde pensioenregeling wordt binnen het Pluspensioen aanvullend een extra premie in rekening gebracht voor de aanvullende dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico, die op verzoek van de aangesloten werkgevers en hun medezeggenschapsorgaan dan wel –organen is verzekerd. De hiervoor in rekening gebrachte premie ziet toe op de financiering van deze aanvullende verzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De doorsneepremie wordt voor minimaal 2/3 deel ten laste gebracht van de werkgever. In 2024 is de premiehoogte voor het verplicht gestelde deel van de pensioenregeling vastgesteld op 11,3% van de pensioengrondslag. De aanvullende premie ten behoeve van de aanvullende dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico is in 2024 vastgesteld

op 1,0% van de pensioengrondslag. De totale te heffen premie in 2024 is daarmee vastgesteld op 12,3% van de pensioengrondslag.

De werkgever is gerechtigd om maximaal 1/3 deel van de verschuldigde premie in te houden op het brutosalaris van de werknemer. In 2024 is de bijdrage van de deelnemer vastgesteld op 4,0% van de pensioengrondslag. De volledige premie ad 12,3% van de pensioengrondslag wordt door de werkgever afgedragen aan het fonds.

8.4 Premiehoogte Payrollpensioen

In het Payrollpensioen wordt een jaarfranchise gehanteerd voor de vaststelling van de premiegrondslag. Deze franchise is vastgesteld op de standaard AOW-franchise die behoort bij een opbouwpercentage in middelloonregelingen van 1,875% en bedraagt in 2024 € 17.545 per jaar. Het maximale pensioengevende jaarloon is vastgesteld op € 137.800 bij een fulltime werkweek.

De aan de deelnemers toe te kennen premie voor het Payrollpensioen is reglementair vastgelegd als een leeftijdsonafhankelijke nettopremie van 13,8% van de pensioengrondslag. Alle uitvoeringskosten, reserveringen en moeten daarnaast worden voldaan door middel van opslagen op deze nettopremie.

De te heffen premie voor het Payrollpensioen wordt vastgesteld op basis van een doorsneesystematiek. Dat houdt in dat de premie, ongeacht de leeftijd van de deelnemer, voor werkgever en werknemer procentueel gelijk is. De totale doorsneepremie bedraagt in 2024 16,4% van de pensioengrondslag. Van deze totale premie wordt 1%punt als verschuldigde werknemersbijdrage ingehouden op het brutosalaris van de werknemer. De volledige premie ad 16,4% van de pensioengrondslag wordt door de werkgever afgedragen aan het fonds.

8.5 Ex-post bepaling kostendekkende premie

De in onderdeel 8.1 beschreven methodiek beschrijft hoe ex ante de premie wordt bepaald. Tijdens de jaarwerkcontrole wordt ex post vastgesteld hoe hoog de kostendekkende premie feitelijk is geweest. De conclusies naar aanleiding van deze vaststelling zijn richtinggevend voor de premievaststelling in de toekomst.

9. Waarderingsgrondslagen van de balans

9.1 Balanswaardering van de beleggingen

De beleggingen worden op de balans als volgt gewaardeerd:

- Activa en passiva worden voor zover niet anders vermeld gewaardeerd tegen nominale waarde;
- De waardering van onroerende zaken geschiedt op actuele waarde en wel tegen marktwaarde. Ongerealiseerde waardeinstijgingen worden in de staat van lasten en baten verwerkt;
- Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren worden gewaardeerd op actuele waarde. Ongerealiseerde waardeinstijgingen worden in de staat van lasten en baten verwerkt;
- Obligaties en andere vastrentende waardepapieren worden gewaardeerd op actuele waarde. Ongerealiseerde waardeinstijgingen worden in de staat van lasten en baten verwerkt;
- Deposito's e.d. worden gewaardeerd op nominale waarde.
- Vorderingen, overlopende activa en overige activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met een voorziening wegens oninbaarheid;
- Liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen;
- Overige schulden en Overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

9.2 Voorziening pensioenverplichtingen

De Voorziening pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende onderdelen:

- De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers, zijn de totaalsom van de pensioenkapitalen van alle deelnemers en gewezen deelnemers;
- De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds die betrekking heeft op het premievrijstellingsrisico uit hoofde van de risicoverzekeringen;
- De voorziening toekomstige uitvoeringskosten.

De wijze van vaststelling en waardering van de Voorziening pensioenverplichtingen is toegelicht in hoofdstuk 6 van deze ABTN.

9.3 Algemene reserve

Het fonds kent naast de genoemde voorzieningen een Algemene reserve. De Algemene reserve heeft ten doel het opvangen van niet expliciet gekwantificeerde risico's zoals het algemene uitvoeringsrisico en het risico dat de geheven doorsneepremie in enig jaar niet toereikend zou blijken voor het bekostigen van de nettopremies ten behoeve van de deelnemers.

Formeel gesproken omvat de Algemene reserve ten minste het op grond van het Financieel Toetsingskader vereiste Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) dat voor het fonds wettelijk vereist is. Bij de vaststelling van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) dient Flexsecurity verplichte buffers ten behoeve van het nabestaandenpensioen en de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid in acht te nemen. Hoewel het risico van het nabestaandenpensioen volledig verzekerd is, schrijft het FTK voor dat het fonds hiertoe eigen buffers dient aan te houden. De benodigde omvang van deze buffers en daarmee van het MVEV wordt bepaald op basis van de met de uitvoerder contractueel overeengekomen toekomstige uitvoeringskosten en de risicokapitalen van de deelnemers.

Jaarlijks vinden de volgende toevoegingen dan wel onttrekkingen aan de Algemene reserve plaats:

- Eventuele positieve of negatieve resultaten die geboekt worden bij de verwerking van de premies voor de pensioenregelingen ten opzichte van de aannames aan het begin van het boekjaar worden toegevoegd dan wel onttrokken aan de Algemene reserve;
- Jaarlijks worden de pensioenkapitalen van de niet-uitkeerbare nabestaandenpensioenen (relevant indien er geen nabestaanden zijn die kwalificeren voor een nabestaandenpensioen) toegevoegd aan de Algemene reserve;
- De risicoverzekering inzake nabestaandenpensioen kent een winstdelingsregeling. Indien aan de minimale voorwaarden voor de winstdeling wordt voldaan, wordt na de beëindiging van de drie jaar durende verzekeringsperiode door Flexsecurity voor 90% gedeeld in het technisch resultaat boven deze drempel. Dit resultaat wordt (indien aanwezig) na afloop van de contractperiode (in casu na 2025) toegevoegd aan de Algemene reserve.

Naast deze toevoegingen dan wel onttrekkingen die de absolute hoogte van de Algemene reserve bepalen, wordt de relatieve hoogte van de Algemene reserve beïnvloed door de volgende ontwikkelingen binnen het pensioenfonds:

- Bij het afkopen van kleine pensioenen en het uitvoeren van uitgaande waardeoverdrachten treedt er een zekere mate van 'vrijval' op doordat uitsluitend de waarde van het pensioenkapitaal wordt overgedragen en de 'overwaarde' van de Algemene reserve achterblijft binnen het fonds. Het omgekeerde geldt ten aanzien van inkomende waardeoverdrachten;
- Voor het beheer van de beleggingen van de Algemene Reserve wordt een apart beleggingsbeleid gevoerd binnen een separate portefeuille. Deze portefeuille heeft als doelstelling om met een relatief eenvoudige samenstelling een vergelijkbaar rendement te genereren als het totaal van de portefeuilles voor risico van de deelnemers. Desondanks kunnen de beleggingsresultaten van de Algemene reserve afwijken van de beleggingsresultaten die in de Voorziening pensioenverplichtingen worden gerealiseerd. Dit kan vervolgens weer leiden tot relatieve dalingen of stijgingen van de Algemene reserve ten opzichte van de Voorziening pensioenverplichtingen.

Een deel van de genoemde effecten is voorzienbaar en kan (mede op basis van ervaringscijfers) deels rekenkundig geschat worden. De overige effecten die de omvang van de Algemene reserve ten opzichte van de Voorziening pensioenverplichtingen bepalen, zijn afhankelijk van externe ontwikkelingen.

10. Weerstandsvermogen en sturingsmiddelen

Onderstaand wordt nader ingegaan op de sturingsmiddelen die het fonds ten dienste staan om de financiële positie van het fonds in stand te houden en indien nodig te versterken.

Gelet op de aard van de uitgevoerde pensioenregelingen, zijnde zuivere beschikbare premieregelingen, het feit dat door het fonds geen ingegane pensioenen worden verzekerd en de omstandigheid dat het risico uit hoofde van overlijden volledig is herverzekerd, zijn de risico's voor het fonds beperkt. Onderstaand wordt de wijze van vaststellen van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) en Vereist Eigen Vermogen (VEV) nader toegelicht.

10.1 Vaststelling Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Voor de vaststelling van het MVEV houdt het fonds rekening met de volgende componenten en berekeningswijze.

Buffer voor beleggingsrisico's

Aangezien het pensioenfonds het risico van premievrijstelling in eigen beheer draagt, wordt er voor dit deel van de Technische Voorzieningen voor risico fonds beleggingsrisico gelopen. Het beleggingsrisico wordt vastgesteld als 4% van het bedrag van de bruto technische voorzieningen voor risico fonds.

Buffer voor beheerlasten

De buffer voor beheerlasten wordt vastgesteld als 25% van de uitvoeringskosten van het fonds in het boekjaar.

Buffer voor overlijdensrisico

Deze buffer wordt vastgesteld op basis van het overlijdensrisicokapitaal in het betreffende jaar, vermenigvuldigd met 0,3%. Aangezien het overlijdensrisico volledig is herverzekerd, wordt de buffer naar beneden bijgesteld. Op grond van het FTK bedraagt de bijstelling 50%.

Buffer voor arbeidsongeschiktheidsrisico

De buffer voor arbeidsongeschiktheidsrisico wordt vastgesteld op de wijze zoals omschreven in artikel 11 lid 6 en 7 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds.

10.2 Vaststelling Vereist Eigen Vermogen

Het VEV is uitsluitend van toepassing op de beleggingen voor risico van het fonds en wordt bepaald conform het standaardmodel van DNB. Het VEV wordt vastgesteld op basis van de wijze waarop het beleggingsbeleid voor het eigen vermogen en de risico's fonds is ingericht. Bij de vaststelling van de risico's wordt gebruikt gemaakt van de onderliggende kasstromen van de beleggingsportefeuille. Op basis van de S-formule wordt vastgesteld welke risico's er gelopen worden, zowel ten aanzien van de strategische als de feitelijke beleggingsmix op de datum van vaststelling.

Indien het vereist eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen, hetgeen gebruikelijk het geval is, wordt het vereist eigen vermogen gelijkgesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen.

10.3 Inzet van sturingsmiddelen

Herstelkracht zonder inzet van beleidswijzigingen

Uitgaande van de uitgangspunten van het premie- en beleggingsbeleid is de kans op een dekkings- of reservetekort beperkt, doch aanwezig. Aangezien de verplichtingen van het fonds grotendeels beperkt zijn tot de waarde van de beleggingen voor risico van de deelnemers en de vorming van nieuwe pensioenaanspraken bepaald wordt door de betaalde premie, kan ten aanzien van deze onderdelen in beginsel geen sprake zijn van een dergelijk tekort. Wel kan zich een situatie voordoen waarin het fonds niet aan de minimale grenzen van het MVEV en/of VEV blijkt te kunnen voldoen. In een dergelijke situatie zal het fonds gebruik moeten maken van sturingsmiddelen om binnen de toegestane termijnen weer tot een toereikende financiële positie te komen.

Premiebeleid

Ten aanzien van het premiebeleid geldt dat binnen de uitvoering de premie beperkt als sturingsinstrument kan worden ingezet. Het fonds stelt bij aanvang van het kalenderjaar voor alle regelingen de te heffen doorsneepremie vast. Deze wordt geacht kostendekkend te zijn en heeft in beginsel niet als doel om eventuele tekorten binnen het fonds aan te vullen. Bij de vaststelling van de doorsneepremie wordt rekening gehouden met de verwachte kenmerken en ontwikkeling van de actieve deelnemerspopulatie. Met name de leeftijdssamenstelling van de actieve deelnemerspopulatie bepaalt in de Pluspensioenregeling de hoogte van de benodigde doorsneepremie. Indien in enig jaar de samenstelling substantieel zou afwijken van de aannames aan het begin van het kalenderjaar, kan het bestuur eventueel per 1 juli van dat jaar besluiten tot een aanpassing van de te heffen doorsneepremie teneinde deze kostendekkend te maken. De financiële gevolgen van een mogelijk tijdelijk optredend tekort in de doorsneepremie kunnen worden opgevangen vanuit de Algemene reserve.

Toeslagbeleid

Flexsecurity kent geen ingegane pensioenen. Alle pensioenaanspraken zijn gebaseerd op het systeem van beschikbare premie. Gerealiseerde beleggingsrendementen, zowel positief als negatief, worden maandelijks toegevoegd dan wel onttrokken aan de opgebouwde pensioenkapitalen. Het fonds kent derhalve geen systematiek van toeslagverlening. Toeslagbeleid is daarom ook geen sturingsmechanisme voor het fonds.

Beleggingsbeleid

Voor de pensioenkapitalen van de (gewezen) deelnemers is het beleggingsbeleid de belangrijkste sturingsvariabele. In het strategische beleggingsbeleid is de strategische beleggingsmix per doelgroep van het fonds vastgelegd. Per leeftijdsgroep wordt uitgegaan van een stabiel risicobudget en een gelijkblijvende strategische verdeling van de beleggingsmix. Daarbij is het aantal beleggingscategorieën vastgelegd en beschreven in het strategisch beleggingsbeleid.

In geval van een crisissituatie kan het bestuur op basis van het daartoe vastgestelde beleid voor een noodprocedure zoals omschreven in hoofdstuk 13 tijdelijk ingrijpen in het vastgelegde strategische beleggingsbeleid en op basis van de verwachte ontwikkelingen op korte termijn aanpassingen doorvoeren. Dergelijke aanpassingen zouden als mogelijk doel hebben om de belangen van de (gewezen) deelnemers naar behoren te behartigen in mogelijke crisissituaties. Dit laat onverlet dat alle risico's die samenhangen met het gevoerde beleggingsbeleid direct voor rekening van de pensioenkapitalen van de (gewezen) deelnemers komen.

Pensioenbeleid

Gegeven de omstandigheid dat de inhoud van de pensioenovereenkomst van de deelnemers wordt bepaald door de inhoud van de pensioenbepalingen binnen de ABU cao voor Uitzendkrachten en het reglement van het bedrijfstakpensioenfonds StiPP, alsmede door de wettelijke bepalingen inzake de pensioenregeling voor payrollwerknemers, heeft het bestuur van het fonds beperkte mogelijkheden om door middel van het pensioenbeleid sturing te geven aan de financiële positie van het fonds, voor zover het de uitvoering van de verplicht gestelde pensioenregelingen betreft. Voor de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico dat aanvullend op de verplicht gestelde regeling door Flexsecurity wordt verzekerd, geldt dat een aanpassing van het beleid gebaseerd moet zijn op besluitvorming van de werkgever en de ondernemingsraad of Ondernemingsraden binnen Randstad Groep Nederland bv.

Verlagen van aanspraken

Op basis van de pensioenreglementen kent Flexsecurity de reglementair vastgelegde mogelijkheid om de pensioenkapitalen te verlagen indien de financiële positie van het fonds hiertoe aanleiding geeft.

Situaties waarin het verlagen van aanspraken aan de orde zou kunnen zijn, zijn een situatie waarin het fonds niet aan de eisen van een toereikend eigen vermogen voldoet, het scenario van een faillissement van de verzekeraar van het overlijdensrisico of een noodzaak tot afwikkeling van het fonds zonder nieuwe premie-instroom. Indien de getroffen voorzieningen en aanwezige reserves in een dergelijke situatie niet toereikend zouden zijn om de financiële gevolgen van een dergelijk scenario te ondervangen, kan er een noodzaak zijn tot het verlagen van aanspraken, ofwel het verlagen van de pensioenkapitalen. Deze maatregel zal uitsluitend getroffen worden indien het bestuur van mening is dat op grond van de solvabiliteitspositie van het fonds er sprake is van een strikte noodzaak. Bij de beoordeling van de solvabiliteit zal het bestuur zich baseren op de voor het fonds relevante verhoudingen tussen bezittingen en verplichtingen.

11. Risicomanagement

11.1 Uitgangspunten van integraal risicomanagement

Flexsecurity wordt bij het streven zijn doelstellingen te bereiken met verschillende en wisselende onzekerheden geconfronteerd. Voor het bestuur van het pensioenfonds is van belang om vast te stellen welke mate van onzekerheid als acceptabel wordt beschouwd. Onzekerheid biedt zowel risico's als kansen. Integraal risicomanagement stelt het bestuur in staat om op een efficiënte en effectieve wijze met deze onzekerheid en de hieraan verbonden risico's en kansen om te gaan.

Een risico is een onzekere gebeurtenis met oorzaken, waarschijnlijkheid van optreden en effecten op vooraf gestelde doelen;

- dit betekent dat er zonder vooraf vastgestelde doelen geen risico's zijn; en
- voor Flexsecurity een doel 'iets' is 'wat voor het pensioenfonds van waarde is'. Dit is een brede opvatting, maar vanzelfsprekend zijn deze doelen gelegen in de strategische doelstelling van het fonds. Deze is onder meer gebaseerd op de missie en visie van het fonds.

Risicomanagement is een vorm van waardenmanagement, waarbij het omgaan met gevolgen voor waarde centraal staat. Dit betreft zowel waardecreatie als waardebescherming. Ofwel zowel voor de wijze waarop Flexsecurity dagelijks waarde toevoegt voor haar stakeholders – door premies te incasseren, gelden te beleggen, pensioenen te administreren, te verzekeren en uit te betalen en hierover te communiceren – als voor de wijze waarop deze processen beheerst en beschermd worden door bijvoorbeeld goed bestuur, wet- en regelgeving en mitigatie van allerhande risico's.

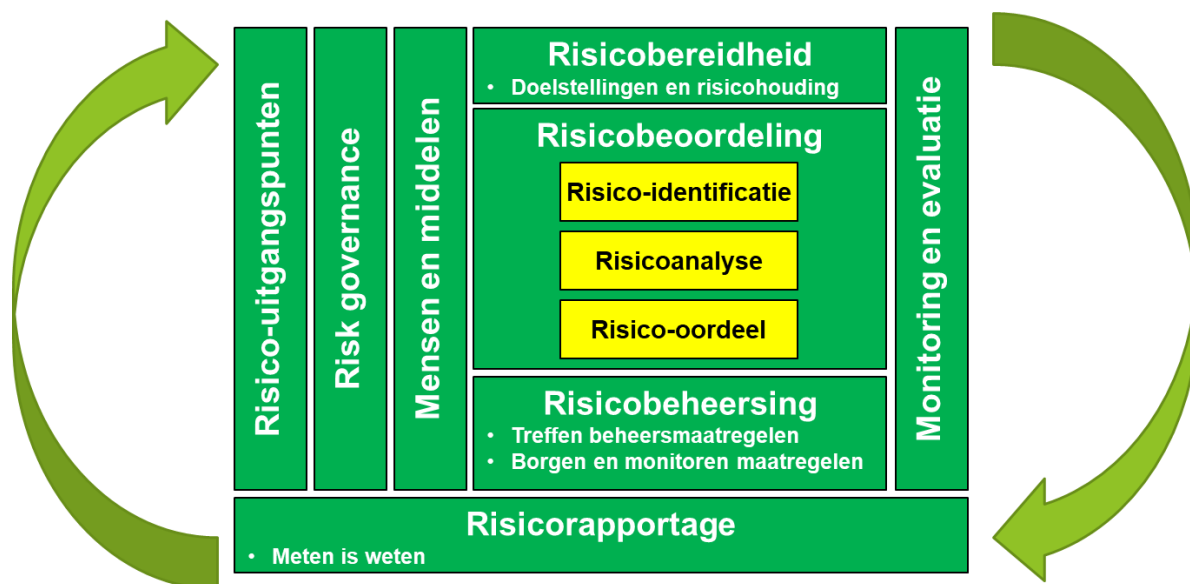
De mate waarin de waardecreatie en de waardebescherming aangemoedigd wordt dan wel aanwezig is, wordt bepaald door de risicobereidheid. De risicobereidheid is de mate waarin Flexsecurity bereid is (bepaalde) risico's te lopen om de (strategische) doelstellingen van het fonds te bereiken. Flexsecurity gebruikt de termen 'risicobereidheid' en 'risicohouding' door elkaar, voor het fonds zijn dit synoniemen. De mate waarin het fonds risico's kán lopen, het 'risicodraagvlak', is meegenomen bij de vaststelling van de risicobereidheid. Flexsecurity onderkent hierin geen onderscheid: risicobereidheid en risicodraagvlak zijn in de praktijk zodanig met elkaar verweven dat het fonds voor de bepaling van zijn risicohouding weinig toegevoegde waarde ziet in het uit elkaar trekken van deze begrippen.

Ten behoeve van het integraal risicomanagement heeft Flexsecurity meerdere uitgangspunten geformuleerd. Deze vormen het fundament voor het risicoraamwerk en zijn de basis voor de implementatie van het risicomanagement.

Dit zijn de risico-uitgangspunten van Flexsecurity:

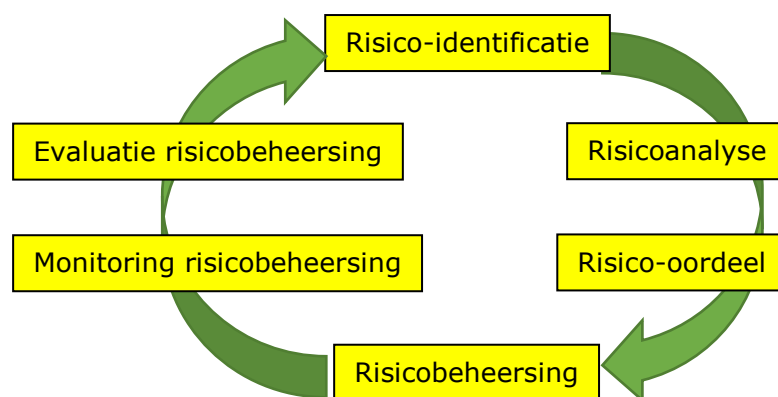
1. Om onze doelstellingen te bereiken is gestructureerd risicomanagement geïntegreerd in de besturing en uitvoering van Flexsecurity.
Dit betekent dat bij alles wat Flexsecurity doet het uitgangspunt is dat het actief managen van risico's bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen van het fonds. Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van besturing, beleidsbepaling en uitvoering.
2. Risicomanagement is het beheersen van (on)gewenste en/of (on)beloonde risico's, niet het vermijden van risico's.
En daarom stelt Flexsecurity vooraf doelen, zodat met behulp van de risicobeheersing de doeltreffendheid kan worden bepaald.
3. Bij risicomanagement geldt 'inspecting over expecting': als we niet naar risico's vragen of er niet naar zoeken, dan vinden en/of kennen we ze niet. En hebben we geen keuze met betrekking tot het managen ervan.
Dit betekent dat er alleen gestuurd kan worden als we onze risico's kennen en er wat te kiezen valt. Dit vereist een open houding en veel 'doorvragen'.
4. Ons risicomanagement is situationeel bepaald, heeft betrekking op het hele pensioenfonds, maar kent een focus.
Het risicomanagement van Flexsecurity is geen kopie, is van iedereen die bestuurlijk of uitvoerend bij het fonds betrokken is en richt zich ten eerste op de risico's met de grootst mogelijke impact op de doelstellingen van het fonds.
5. Ons risicomanagement is dynamisch; wendbaarheid is een must om te kunnen reageren op veranderingen van binnenuit en/of van buitenaf.
Het risicomanagement van het fonds is nooit 'af', daarom zijn er ook oneindige cycli ingebouwd; het past zich voortdurend aan de situatie aan om effectief te zijn. Het is een doorlopend proces van analyseren, oordelen, monitoren, evalueren en verbeteren. Flexsecurity leert ook van incidenten die zich hebben voorgedaan en risico's die zich hebben gemanifesteerd.
6. Ons risicomanagement is kritisch en doelgericht; het wordt uitgevoerd door hen die er direct belang bij en/of invloed op hebben – het bestuur van het fonds – waarbij het gevaar voor verblinding onderkend is.
Dit betekent dat Flexsecurity alleen de risico's beoordeelt en beheerst die relevant zijn. Dit gebeurt in principe 'in de lijn', bij het bestuur. Risicomanagement is niet gedelegeerd aan een staffunctie. Het bestuur is echter ook zelfkritisch en kent zijn beperkingen; daarom wordt regelmatig door de sleutelfunctiehouders van het fonds of een buitenstaander een 'outside-in'-blik op verschillende aspecten van het risicomanagement geworpen.
7. Het identificeren, beoordelen en beheersen van relevante risico's is belangrijker dan de risicorapportages.
Wij weten dat risicomanagement vaak subjectief is; bovendien zijn niet alle risico's 'grijpbaar' of eenvoudig meetbaar. Daarom is het praten over risico's en de (gewenste) beheersing ervan meestal belangrijker dan de exacte uitkomst van een risicometing.

De kern van het integraal risicomanagement van Flexsecurity wordt gevormd door het risicomanagementproces. Dit proces wordt ondersteund door meerdere elementen c.q. bouwstenen die tezamen het raamwerk van het risicomanagement vormen. Dit ziet er als volgt uit:

Dit raamwerk is gebaseerd op de ISO-norm voor risicomanagement, te weten ISO 31000 – *Risk Management*. Per saldo is er binnen dit raamwerk een cyclus te onderkennen die ingebed is in de organisatie van en besluitvorming binnen Flexsecurity en die de opzet van het raamwerk – het risicomanagement –, de implementatie alsook de evaluatie ervan (gericht op continue verbetering) weergeeft. Deze cyclus begint met het bepalen van de risico-uitgangspunten en de risk governance en eindigt met het aan de hand van rapportages monitoren en evalueren van de (effectiviteit) van het risicoraamwerk. Waarna de cyclus feitelijk opnieuw begint.

Daarnaast is er een tweede cyclus die meer toeziet op de beheersing van de risico's *an sich*. Deze is minder zichtbaar in bovenstaand raamwerk, maar heeft voornamelijk betrekking op de gele blokken in dat raamwerk. Deze cyclus betreft het risicomanagementproces van een door het fonds geïdentificeerd risico.

11.2 Taken en bevoegdheden

Voor een eenduidige uitvoering van het risicomanagement is een heldere en passende verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vereist. Flexsecurity hanteert, op basis van het principe van het 'Three lines of Defense model', een onderscheid tussen risico-eigenaren (de 1^e lijn), risicocontroleurs (de 2^e lijn) en interne auditors (de 3^e lijn).

De eerste lijn wordt gevormd door het bestuur van Flexsecurity, in de tweede lijn acteert voornamelijk de sleutelfunctiehouder risicobeheer van het fonds en in de derde lijn is met name de sleutelfunctiehouder interne audit van het fonds aan zet.

In tabelvorm zijn de belangrijkste elementen van de risk governance van het fonds de volgende:

Lijn	Wie?	Rol	Taken
1.	Bestuur	Risico-eigenaar ' <i>risk taker</i> '	Eindverantwoordelijk voor het gehele risicomanagement, waaronder beleid en implementatie. Eigenaar van de beheersing en verantwoordelijk voor de uitvoering
2.	Sleutelfunctie risicobeheer Sleutelfunctie actuariael Compliance officer	Risicocontroleur, -coördinator en - ondersteuner ' <i>risk challenger</i> '	Onafhankelijke toetsing van het risicomanagement(systeem). Analyseert, monitort, velt oordeel en adviseert het bestuur
3.	Sleutelfunctie interne audit	Interne audit ' <i>risk assurer</i> '	Onafhankelijke beoordeling en evaluatie van de adequaatheid en doeltreffendheid van het risicomanagement van het fonds. Voert audits uit

Naast de sleutelfunctiehouder risicobeheer zijn in de tweede lijn ook de sleutelfunctiehouder actuariael en de compliance officer van het fonds actief. Nadere specificaties van de taken van de sleutelfunctiehouders en van de compliance officer zijn vastgelegd in het Reglement Sleutelfuncties. In dit reglement is geborgd dat de functies altijd door onafhankelijke personen bekleed worden. Sleutelfunctiehouders hebben de mogelijkheid om sleutelfunctie vervullers aan te stellen; zij blijven evenwel te allen tijde verantwoordelijk voor de uitvoering van hun functies.

Behalve bovenstaande genoemde functies zijn er ten behoeve van het fonds nog een onafhankelijk accountant, een certificerend actuaris en een visitatiecommissie actief. Deze kennen allen hun eigen, specifieke en wettelijk vastgelegde taken. Zij maken geen deel uit van de risk governance van Flexsecurity, zij dat de bij hun taakuitvoering vastgestelde bevindingen input vormen voor verbetering van het risicomanagement van het fonds. Deze verbeteringen worden in beginsel opgepakt door de risico-eigenaren, de bestuursleden. Het bestuur legt hierover ook verantwoording af, direct aan het verantwoordingsorgaan van het fonds en (onder meer) in het jaarverslag (dat gecontroleerd wordt door de onafhankelijk accountant en de certificerend actuaris).

Daarnaast maakt het verantwoordingsorgaan deel uit van de risk governance: aangezien bij Flexsecurity dit orgaan naast adviesrechten ook goedkeuringsrechten heeft – en het bestuur zodoende op bepaalde beleidsterreinen pas besluiten kan nemen / (laten) uitvoeren / implementeren als het verantwoordingsorgaan zijn instemming hieraan verleend heeft – is het verantwoordingsorgaan op die beleidsterreinen ook deel van de eerste lijn. Zodoende is dit orgaan ook risico-eigenaar en medeverantwoordelijk voor de beheersing, in ieder geval bij het nemen van besluiten ten aanzien van het beleid. Voor de beleidsterreinen waarop dit van toepassing is, wordt verwezen naar de opsomming in de paragraaf over 'risicoparagraaf en -opinie en majeure bestuursbesluiten' hieronder.

Flexsecurity heeft geen commissies en geen bestuursbureau. Dit betekent dat alle rollen en taken door het bestuur en/of bovengenoemde functionarissen worden uitgevoerd. Zowel het bestuur als de sleutelfunctiehouders en de compliance officer werken met jaarplannen. In deze plannen worden accenten c.q. speerpunten vastgelegd die voor het effectief risicomanagement in enig jaar belangrijk worden geacht. De sleutelfunctiehouders en de compliance officer rapporteren over de voortgang van de uitvoering van hun jaarplannen en de hierbij opgedane bevindingen aan het bestuur.

Het bestuur heeft een zogenaamde RACI-indeling vastgesteld met betrekking tot het risicomanagementproces en het raamwerk van het risicomanagement. Hiermee is op overzichtelijke wijze de rolverdeling in het risicoraamwerk gekaderd. In deze RACI-indeling wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende rollen:

- R = Responsible (verantwoordelijk);
- A = Accountable (eindverantwoordelijk);
- C = Consulted (geraadpleegd);
- I = Informed (geïnformeerd).

In de RACI-tabel is vastgelegd welke partij (bestuur, sleutelfunctiehouder risicobeheer, sleutelfunctiehouder interne audit en uitbestedingspartijen) op welke wijze betrokken is bij de verschillende onderdelen van het risicobeheersingsproces, van de opzet van het raamwerk tot de beoordeling van risico's en het opstellen van rapportages.

Aangezien het bestuur eindverantwoordelijk is en de bestuursleden 'risico-eigenaren' zijn, is het van belang dat het bestuur voldoende aandacht en expertise op het gebied van integraal risicomanagement heeft. Mede daarom staat het onderwerp risicomanagement elke bestuursvergadering geagendeerd en worden daarnaast separate vergaderingen georganiseerd om het risicomanagement van het fonds 'uit te diepen'. Bovendien zijn de geïdentificeerde risico's ook toegewezen aan individuele bestuursleden: hiermee wordt vrij feitelijk het risico-eigenaarschap ingevuld. Periodiek rapporteren de bestuursleden over de aan hen toegewezen geïdentificeerde risico's.

Daarnaast is onderdeel van het risicomanagement dat bij belangrijke bestuursbesluiten het voorstel voor het te nemen bestuursbesluit zowel een risicoparagraaf als een separate risico-opinie bevat. In de risicoparagraaf weegt het bestuur de risico's die met het te nemen besluit c.q. de implementatie ervan gepaard gaan af, en licht het bestuur toe welke eventuele extra beheersmaatregelen er getroffen worden. De risico-opinie wordt opgesteld door de sleutelfunctiehouder risicobeheer; hierin staat zijn mening ten aanzien van het te nemen bestuursbesluit waarin begrepen de uitkomst van een toetsing van het besluit aan de missie, visie en strategie en de mate van beheersing van de onderkende risico's, , alsmede een inhoudelijke analyse op volledigheid en relevantie.

11.3 Risicobereidheid

Mede op basis van de missie, visie en strategie van het fonds heeft het bestuur de risicobereidheid van het fonds bepaald. Deze risicobereidheid is vastgesteld voor vijf risicohoofdcategorieën en de onderliggende risicocategorieën. Aan de risicocategorieën ('risico's') worden vervolgens subcategorieën ('subrisico's') toegewezen.

De vijf risicohoofdcategorieën zijn de volgende:

- Financieel risico deelnemers, gesplitst in de hoofdrisico's:
 - Lifecyclerisico
 - Beleggingsrisico' rendementsportefeuille
 - Beleggingsrisico vastrentend / matching
- Financieel risico fonds
- Strategisch risico
- Governance- en compliancerisico
- Uitvoeringsrisico

De risicobereidheid kent een indeling waarmee wordt aangegeven in welke mate het bestuur bereid is risico's te lopen. Deze indeling is als volgt:

Hiervoor gelden de volgende definities:

- Lage risicobereidheid (L):
Het risico wordt vermeden, tenzij er uitzonderlijke omstandigheden zijn waardoor het risico wordt geaccepteerd.
- Gematigde risicobereidheid (M):
Het risico wordt geaccepteerd indien de (verwachte) opbrengsten groter zijn en het risico voldoende kan worden gemeten, gemonitord en – waar nodig – bijgestuurd.
- Hoge risicobereidheid (H):
Het risico wordt geaccepteerd. Als het risico zich voordoet, dan wordt de impact gemanaged.
- Zeer hoge risicobereidheid (ZH):
Het risico wordt zonder meer geaccepteerd.

Naast de vaststelling van de risicobereidheid op basis van bovenstaande indeling heeft Flexsecurity ook risicobereidheidsverklaringen opgesteld, ook wel *risk appetite statements* genoemd. Hiermee wordt toegelicht – dan wel wordt verklaard – waarom het bestuur een bepaalde mate van risicobereidheid heeft. Veel van wat in de missie, visie en strategie is vastgelegd, klinkt hierin door.

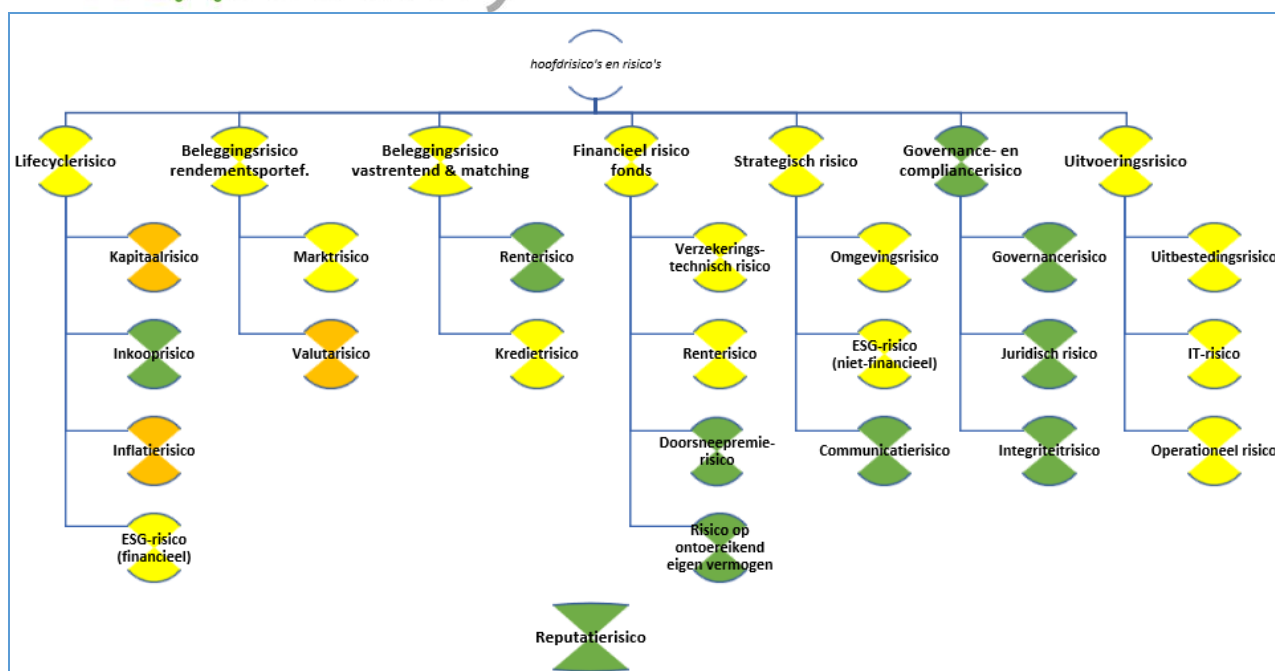
De risicobereidheid van Flexsecurity is als volgt bepaald:

Hoofdcategorie	Risicobereidheid				Risicobereidheidsverklaringen
	L	M	H	ZH	
Financieel risico deelnemers (lifecyclerisico, beleggingsrisico rendementsportefeuille en beleggingsrisico vastrentend & matching)		●			Voor het realiseren van beleggingsrendement is het nemen van bepaalde financiële risico's noodzakelijk. Flexsecurity is bereid <u>gematigde</u> financiële risico's ten behoeve van deelnemers te nemen, waarbij deze risico's voor jongere deelnemers groter zijn dan voor oudere.
Financieel risico fonds		●			De visie van Flexsecurity is om op een onderscheidende manier pensioenregelingen uit te voeren, dit moet worden gewaarborgd door een gezonde financiële balans. In dit kader hanteert Flexsecurity een <u>gematigde</u> risicobereidheid en dient de verschuldigde pensioenpremie kostendekkend te zijn. Daarnaast moet het eigen vermogen toereikend zijn om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Strategisch risico		●			Aangezien Flexsecurity met haar pensioenregelingen en dienstverlening proactief in wil spelen op de doorlopend veranderende behoeften en ontwikkelingen van de belanghebbenden, heeft het fonds een <u>gematigde</u> risicobereidheid voor strategisch risico. Het fonds is erop gericht wendbaar te zijn en zijn verandervermogen te versterken om in te kunnen spelen op veranderingen in de omgeving en accepteert tot een zekere hoogte reputatierisico's die met de uitvoering gepaard gaan.

Hoofdcategorie	Risicobereidheid				Risicobereidheidsverklaringen
	L	M	H	ZH	
Governance- en compliancerisico	●				De communicatie van het fonds is helder, transparant en relevant. Flexsecurity houdt zich aan de geldende wet- en regelgeving, maar conformeren is geen absoluut doel: het fonds treedt in overleg met de toezichthouders over verplichtingen die onuitvoerbaar zijn of waarvan de kosten onevenredig hoog zijn. Desalniettemin is de risicobereidheid <u>laag</u> , zeker ten aanzien van integriteitsrisico's.
Uitvoeringsrisico		●			De administratieve processen van het fonds zijn eenvoudig van opzet en worden zo veel als mogelijk geautomatiseerd en datagedreven uitgevoerd. Hierdoor worden de kosten beheerst. Daarom heeft Flexsecurity voor het uitvoeringsrisico een <u>gematigde</u> risicobereidheid: het volledig mitigeren van alle uitbestedings-, IT-, datakwaliteit- en operationele risico's is (te) kostbaar en draagt niet bij aan de doelstelling om een zo groot mogelijk deel van de premie in het pensioen van de deelnemer te stoppen. De uitvoeringskosten mogen verder nooit meer dan 8% van het premievolume bedragen.

11.4 Beschrijving van risico's

Hieronder staat het overzicht van de geïdentificeerde risico's, beperkt tot het niveau van hoofdrisico's en risico's. Hierin is ook te zien wat de risicobereidheid van het fonds is ten aanzien van de verschillende risico's. Deze bereidheid, de risicohoudingen van het fonds, zijn met een kleur aangegeven en volgt uit de risicobereidheid, zoals gedefinieerd, in het vorige hoofdstuk. Zichtbaar is dat de risicobereidheid voor bepaalde risico's duidelijk van elkaar verschilt.

Per hoofd- of subrisico is een zogenaamde 'risicokaart' opgesteld, waarin naast de definitie van het risico de inschatting van het netto-risico is vastgelegd en waarin wordt aangegeven hoe dit netto-risico zich verhoudt tot de risicobereidheid. Daarnaast worden in de risicokaart de getroffen beheersmaatregelen en eventueel nog te treffen beheersmaatregelen beschreven. Ook wordt per risico aangegeven welke beleidsdocumenten relevant zijn bij de beheersing van het risico. De geïdentificeerde risico's worden periodiek geanalyseerd en beoordeeld. Minimaal één maal per jaar worden de risico's expliciet besproken en worden de risicokaarten, indien nodig, aangepast. De zogenaamde 'toprisico's' (zie paragraaf 11.6) worden ieder kwartaal binnen het bestuur besproken.

11.5 Risicobeoordeling

Voor de bepaling van de risico's hanteert Flexsecurity een vijfpuntsschaal, zogeheten kans-classes. De schaal voor de kans-classes is als volgt:

	Kans-klasse	Omschrijving
1	Zeer onwaarschijnlijk	Het is onwaarschijnlijk dat dit risico optreedt in de komende 36 maanden
2	Onwaarschijnlijk	Het is mogelijk dat dit risico optreedt in de komende 36 maanden
3	Mogelijk	Het is mogelijk dat dit risico optreedt in de komende 12 maanden
4	Waarschijnlijk	Het is vrijwel zeker dat dit risico optreedt in de komende 12 maanden
5	Zeer waarschijnlijk	Het is vrijwel zeker dat dit risico meer dan eenmaal optreedt in de komende 12 maanden

In de definities staat ook dat een risico, als het zich voordoet, een effect op vooraf gestelde doelen heeft. Dit effect, vaak impact genoemd, wordt eveneens ingeschat aan de hand van een vijfpuntsschaal. In deze schaal wordt nadrukkelijk een verband gelegd met het bereiken van de (strategische) doelstellingen van het fonds. Het betreft dan ook de risico's die voor rekening van het fonds zijn. In de omschrijvingen van de impact-classes staan mogelijke gevolgen die zich voor kunnen doen; deze hoeven niet alle tegelijkertijd op te treden: als een van de beschrijvingen zich voordoet (of zich dreigt voor te doen), is dit reden om de betreffende impact-klasse aan het risico te koppelen. Als volgt:

	Impact-klasse voor risico's fonds	Omschrijving
1	Minimaal	Minimale negatieve gevolgen voor het realiseren van doelstellingen van het fonds / zeer beperkte financiële schade (maximaal € 10.000) / geen uitvoeringsproblemen / geen verlies van vertrouwen bij belanghebbenden / geen vragen van toezichthouders
2	Klein	Geen materiële impact op het bereiken van de doelstellingen van het fonds / kleine financiële schade (maximaal € 100.000) / geringe uitvoeringsproblemen / klein verlies van vertrouwen bij belanghebbenden / opmerkingen van toezichthouders
3	Middelmatig	Materiële impact op het bereiken van doelstellingen van het fonds / materiële financiële schade (maximaal € 1 miljoen) / aantasting van vertrouwen bij belanghebbenden / onderzoeksvragen van toezichthouders
4	Hoog / groot	Sterk verminderde mogelijkheid om doelstellingen te realiseren / grote financiële schade (maximaal € 10 miljoen) / grote uitvoeringsproblemen / groot verlies van verlies van belanghebbenden / maatregelen van toezichthouders
5	Maximaal	Verlies van de mogelijkheden om de doelstellingen van het fonds te realiseren. / onherstelbare financiële schade voor risico fonds (meer dan € 10 miljoen) / stagnatie in de uitvoering / ernstig verlies van vertrouwen van belanghebbenden / disciplinaire maatregelen van toezichthouders

Voor de risico's die voor rekening van de deelnemers zijn, de (sub)risico's behorende bij de hoofd risico's 'lifecyclerisico', 'beleggingsrisico rendementsportefeuille' en 'beleggingsrisico vastrentend & matching', is voor de impact-classes een relatie gelegd met het strategische beleggingsbeleid van het fonds.

Als volgt:

	Impact-klasse voor risico's deelnemers	Omschrijving
1	Minimaal	Het risicogebruik ligt voor alle leeftijdsgroepen ruim binnen de vastgestelde risicobudgetten
2	Klein	Het risicogebruik ligt voor enkele leeftijdsgroepen dicht bij de vastgestelde risicobudgetten
3	Gematigd	Het risicogebruik overschrijdt voor enkele leeftijdsgroepen de vastgestelde risicobudgetten / Signaleringsvariabelen worden 'geraakt': er is kans op een (beleggings)situatie die niet meer past binnen de vastgelegde kaders van het strategische beleggingsbeleid
4	Hoog / groot	Er is geen sprake van 'normale marktomstandigheden op de financiële markten': het risicogebruik houdt geen tred met de waardevermindering van het pensioenkapitaal en/of de verwachte pensioenuitkering. Er doet zich een (beleggings)situatie voor die niet meer past binnen de vastgelegde kaders van het strategische beleggingsbeleid
5	Maximaal	De financiële markten zijn verstoord: het kapitaal- en/of het inkooprisico manifeste(e)r(en)t zich overduidelijk; grote dalingen van de pensioenkapitalen en de verwachte pensioenuitkeringen zijn het gevolg. Er is sprake van een financiële crisissituatie (met inroeping van de noodprocedure)

De combinatie van de geschatte kans en impact leidt tot het oordeel van het geanalyseerde risico, zijnde het risicoprofiel. Dit geldt zowel voor het zogeheten bruto- als het netto-risico. Het bruto-risico is de inschatting van het risicoprofiel zonder daarbij aanwezige beheersmaatregelen in ogenschouw te nemen. Het netto-risico is het risico waarbij de huidige aanwezige beheersmaatregelen wel meegenomen worden in de beoordeling. Omdat Flexsecurity een situatie waarin geen beheersmaatregelen – hoe klein of slecht ook – in feite niet voorstelbaar vindt, wordt bij de risicoanalyse en -beoordeling altijd uitgegaan van het netto-risico. De aanwezige beheersmaatregelen worden dus steeds in beschouwing genomen.

De mogelijke combinaties van kans en impact worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van de volgende matrix:

Netto-risico (risicoprofiel)			Impact				
			1	2	3	4	5
			Minimaal	Klein	Middelmatig	Hoog / groot	Maximaal
Kans	1	Zeer onwaarschijnlijk	1. Laag	2. Laag	3. Laag	4. Laag	5. Medium
	2	Onwaarschijnlijk	2. Laag	4. Laag	6. Medium	8. Medium	10. Hoog
	3	Mogelijk	3. Laag	6. Medium	9. Hoog	12. Hoog	15. Zeer hoog
	4	Waarschijnlijk	4. Laag	8. Medium	12. Hoog	16. Zeer hoog	20. Zeer hoog
	5	Zeer waarschijnlijk	5. Medium	10. Hoog	15. Zeer hoog	20. Zeer hoog	25. Zeer hoog

Samengevat kent Flexsecurity de volgende kwalificaties voor het netto-risico (c.q. het risicoprofiel):

Score	Netto-risico (risicoprofiel)	Omschrijving
1-4	Laag	Het risico vergt normale bestuurlijke aandacht
5-8	Medium	Het risico is acceptabel, maar bewaking is vereist
9-12	Hoog	Het risico is zorgwekkend, verdere beheersing is vereist, tenzij de risicobereidheid 'hoog' of 'zeer hoog' is
> 12	Zeer hoog	Het risico is onacceptabel, er is directe beheersing nodig, tenzij de risicobereidheid ook 'zeer hoog' is

De relatief risicomijdende houding van Flexsecurity komt in deze kwalificaties naar voren: bij relatief veel van de mogelijke scores is het risicoprofiel 'hoog' of 'zeer hoog'. In deze gevallen zijn aandacht van het bestuur en verdere beheersing van het risico vereist. Althans, dit is het geval indien de mate waarin het bestuur bereid is risico te lopen op het betreffende risico, lager is dan het netto-risico (risicoprofiel). Bij de beoordeling van het risico wordt het risicoprofiel van het betreffende risico afgezet tegen de risicobereidheid ervan. Hierbij wordt de volgende classificatie toegepast:

Risicobereidheid:	Laag	Gematigd	Hoog	Zeer hoog
Risicoprofiel:	Laag	Gematigd	Hoog	Zeer hoog

Als de risicobereidheid hoger dan of gelijk is aan het risicoprofiel, dan wordt het geïdentificeerde risico adequaat beheerst. Dus als de risicobereidheid 'gematigd' is en het risicoprofiel eveneens, dan is de beheersing van het risico in lijn met de verwachtingen en is het oordeel dat dit risico adequaat beheerst wordt.

De geïdentificeerde risico's van het fonds worden alle aan de hand van bovenstaande scores en classificaties geanalyseerd en beoordeeld.

11.6 Kritieke risico indicatoren (KRI's)

Kritieke risico-indicatoren, KRI's, zijn meetbare parameters of statistieken die worden gebruikt om de potentiële bedreigingen en risico's te volgen en te beoordelen waarmee een organisatie wordt geconfronteerd. Ze zijn van belang voor het monitoren van de prestaties en het vermogen van een organisatie om haar doelstellingen te bereiken zonder aanzienlijke negatieve gevolgen. KRI's geven vroegtijdige waarschuwingen voor risico's die zich dreigen voor te doen. KRI's moeten objectief meetbaar zijn aan de hand van kwantitatieve gegevens.

Gelet op deze kenmerken van KRI's heeft het bestuur van Flexsecurity voor de geïdentificeerde risico's en subrisico's, voor zover deze van toepassing en relevant zijn, KRI's vastgesteld.. Voor alle vastgestelde KRI's geldt een drempelwaarde die aangeeft wanneer een situatie als riskant wordt beschouwd. Deze drempelwaarden hebben een relatie met de doelstellingen van het fonds.

Flexsecurity streeft ernaar per kwartaal te rapporteren over de actuele KRI-waarden. Omdat het om objectieve meetbare waarden dient te gaan en in de praktijk niet alle indicatoren even goed dan wel tijdig gemeten kunnen worden, is de monitoring en rapportage van KRI's nog in ontwikkeling. De rapportage van de KRI-waarden geschiedt in de vorm van een bijlage bij het risicodashboard. KRI-herziening en -optimalisatie vinden doorlopend plaats; Flexsecurity vindt het belangrijk een evenwicht te vinden tussen het gebruik van KRI's en het vermijden van een overweldigende hoeveelheid aan indicatoren die het risicomanagement van het fonds uiteindelijk minder effectief kan maken.

11.7 Rapportage, monitoring en evaluatie

De risicokaarten zijn een middel om structureel over de geïdentificeerde risico's te rapporteren. Daarnaast zijn er andere risicorapportages. Naast de beoordeling van periodieke risicorapportages van de grootste uitbestedingspartijen wordt er per kwartaal een risicodashboard opgesteld, waarin tot uiting komt in welke mate de geïdentificeerde risico's beheerst worden. En of deze mate van beheersing al dan niet in lijn is met de risicobereidheid.

Het risicodashboard wordt opgesteld door de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Als input hiervoor wordt gebruik gemaakt van allerhande bronnen, waaronder genoemde risicorapportages van uitbestedingspartijen en de risicokaarten. Daarnaast geeft de sleutelfunctiehouder zijn professionele oordeel.

Het risicodashboard bevat in beginsel een rapportage op de niveaus van hoofd risico's en risico's. Subrisico's komen aan bod in de toelichting ter zake de mate van beheersing van een bepaald risico aan bod. Het bestuur bespreekt het risicodashboard en stelt naar aanleiding hiervan vast welke acties er ondernomen moeten worden om de risicobeheersing verder te verbeteren.

Daarnaast behandelt het bestuur een keer per twee jaar de opzet, inrichting en uitvoering van het integraal risicomanagement van het fonds. Bij deze behandeling evalueert het bestuur de effectiviteit van het risicomanagement van het fonds. De sleutelfunctiehouders risicobeheer en interne audit van het fonds geven hierbij ook hun oordeel. Vervolgens stelt het bestuur naar aanleiding van de evaluatie vast wat er in de opzet, inrichting en uitvoering moet wijzigen en legt dit vast in een nieuwe versie van dit beleidsdocument.

Het verantwoordingsorgaan ontvangt per kwartaal een samenvatting van het risicodashboard en bespreekt dit met het bestuur. Het bestuur bespreekt het beleid ten aanzien van risicomanagement met het verantwoordingsorgaan en betreft het verantwoordingsorgaan bij beleidswijzigingen.

11.8 Eigen Risico Beoordeling (ERB)

De eigenrisicobeoordeling (ERB) maakt deel uit van het risicomanagement van het fonds. In het kader hiervan dient een pensioenuitvoerder een ERB voor de met pensioenen verband houdende activiteiten op te stellen. Deze ERB moet ook ter beschikking worden gesteld aan de bevoegde autoriteiten (DNB) en moet ook betrekking hebben op risico's in verband met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu, sociale risico's en risico's in verband met waardevermindering van activa van veranderde regelgeving ('stranded assets').

Als integraal onderdeel van het risicomanagement van het fonds dient de ERB als instrument c.q. middel om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het fonds, de materiële risico's die het bereiken van de doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen, de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële opzet en financiële situatie van het fonds, als ook voor de pensioenen van de (gewezen) deelnemers.

Tevens dient de ERB tot het verkrijgen van inzicht in de effectiviteit van het risicomanagement inclusief de aanwezige beheersmaatregelen. Bovendien is de ERB een hulpmiddel bij het nemen van belangrijke strategische beslissingen.

Flexsecurity voert minimaal één maal per drie jaar een ERB uit. Daarnaast wordt een ERB – eventueel met een beperktere scope, een ‘deel-ERB’ – uitgevoerd in onderstaande gevallen:

- Bij materiële wijziging van de strategie of de langetermijndoelstellingen;
- Bij significante afname van het eigen vermogen;
- Bij het niet meer voldoen aan solvabiliteitseisen;
- Bij aanpassingen in wet- en regelgeving die een significante invloed hebben op het fonds;
- Bij wijzigingen die een significante invloed hebben op de beleggingsovertuigingen en/of het strategische beleggingsbeleid;
- Bij substantiële (verwachte) afname van het aantal deelnemers of de pensioenverplichtingen het in het fonds;
- Bij een wijziging die een significante invloed heeft op de pensioenregeling(en) van het fonds.

De uitgangspunten van de ERB worden door het bestuur vastgesteld. Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ERB. Een ERB wordt uitgevoerd met behulp van de meest actuele cijfers van het fonds. Vanuit de actuele cijfers wordt, rekening houdend met historische gegevens, bekende feiten en toekomstverwachtingen, een financiële projectie voor een periode van vijf jaar berekend. Dit geschiedt aan de hand van verschillende scenario's. Hiermee wordt een scenarioanalyse verkregen die inzicht geeft in:

- De impact op de pensioenen van (gewezen) deelnemers;
- De impact op het pensioenfonds, waaronder de financiële opzet;
- De impact van nieuwe en opkomende risico's.

De scenario's dienen de materiële risico's te omvatten die het fonds loopt. Hiertoe worden de risico's geïdentificeerd die de realisatie van de doelstellingen van het fonds bedreigen. Voor de identificatie van deze risico's wordt gebruikt gemaakt van de beoordeling uit het risicomanagementproces van het fonds, zoals vastgelegd in het Integraal Risicomanagementbeleid. Daarnaast kunnen uit andere bronnen gebeurtenissen in de interne en externe omgeving geïdentificeerd worden, die risico's zijn of kunnen worden voor het pensioenfonds.

Op basis van de resultaten van de scenario-analyse wordt bepaald of de strategie c.q. de verwachte financiële opzet van het fonds, het risicomanagement van het fonds en de materiële risico's onvoldoende op elkaar aansluiten en er zodoende aanvullende (beheers)maatregelen nodig zijn. Deze vormen aanleiding voor het vaststellen van te treffen vervolgacties.

Over elke uitgevoerde ERB wordt schriftelijk gerapporteerd door het bestuur. De rapportage bevat minimaal de volgende onderdelen:

- Een beschrijving van de wijze waarop de ERB in de besluitvormingsprocessen van het fonds geïntegreerd is;
- Een beoordeling van de financiële positie en/of opzet van het fonds;
- Een beoordeling van de risico's voor de (gewezen) deelnemers met betrekking tot hun pensioenen;

- Een beoordeling van de doelmatigheid van het risicomanagement;
- Een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's;
- Indien dit van toepassing is: een beoordeling van nieuwe, opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa als gevolg van veranderde regelgeving;
- De vervolgacties voor het inrichten van eventuele aanvullende (beheers)maatregelen.

De resultaten en eventuele daaropvolgende maatregelen worden door het algemeen bestuur besproken en vastgesteld. De sleutelfunctiehouder actuarieel en de sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordelen de ERB. Het verantwoordingsorgaan wordt geïnformeerd en ontvangt de uitkomsten van de ERB. Na vaststelling van de (ERB-) rapportage, wordt deze aan de toezichthouder beschikbaar gesteld.

12 Administratieve organisatie en interne controle

12.1 Uitgangspunten uitbestedingsbeleid

Flexsecurity heeft vrijwel alle bedrijfsprocessen uitbesteed aan derde partijen. Aan deze uitbesteding(en) zijn voor Flexsecurity risico's verbonden. Het bestuur van Flexsecurity heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. Dit beleid is vastgelegd in een beleidsplan.

De definitie van uitbestede activiteiten luidt daarbij als volgt:

Het door derden op structurele basis laten leveren van diensten, goederen of faciliteiten die deel uitmaken van de met de uitvoering van de pensioenregeling samenhangende bedrijfsprocessen, met uitzondering van activiteiten die onder de noemer 'inkoop' worden gekwalificeerd.

Het bestuur van Flexsecurity heeft op basis van deze definitie bepaald welke taken binnen de uitvoering van de werkzaamheden van het fonds onder de werkingssfeer van het uitbestedingsbeleid vallen. Het bestuur bepaalt of wijzigingen op grond van veranderende inzichten of veranderingen in de werkzaamheden van het fonds leiden tot een aanpassing van de werkingssfeer van het uitbestedingsbeleid.

12.2 Doel en reikwijdte van het uitbestedingsbeleid

Het bestuur streeft de doelstellingen van het pensioenfonds na met betrekking tot onder meer kwaliteit, continuïteit en integriteit van de dienstverlening. Het uitbestedingsbeleid heeft als doel te waarborgen dat ook bij uitbesteding van activiteiten de doelstellingen van Flexsecurity gewaarborgd blijven – en daarmee de reputatie en integriteit van Flexsecurity. De waarborging komt tot uiting in de selectie, monitoring en evaluatie van de uitbestede activiteiten en processen. Ook in geval van verlenging van overeenkomsten inzake uitbesteding worden de uitgangspunten van het uitbestedingsbeleid toegepast.

Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op werkzaamheden die betrekking hebben op het primaire proces van Flexsecurity of hier direct ondersteunend aan zijn, en waarvan de totale omvang van de opdracht meer dan € 50.000,- excl. btw per jaar bedraagt. Voor opdrachten met een opdrachtsom kleiner dan € 50.000,- excl. btw per jaar wordt marktwerking gewaarborgd door aanvraag in concurrentie of door benchmarking, afhankelijk van de aard en omvang van de uit te besteden c.q. in te kopen activiteiten of processen.

In alle gevallen is selectie gebaseerd op een prijs-/kwaliteitsbeoordeling. Bij opdrachten waarop het uitbestedingsbeleid niet van toepassing is, wordt de uitbesteding gerealiseerd in overeenstemming met het uitbestedingsbeleid waarbij aan sommige punten van het beleid geen uitvoering wordt gegeven.

12.3 Werkzaamheden die niet mogen worden uitbesteed

De volgende werkzaamheden mogen conform de Pensioenwet niet worden uitbesteed:

- a) taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid;
- b) het opstellen van en toezien op het strategisch beleid ten aanzien van vermogensbeheer;
- c) werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van de uitvoerder voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- d) indien de uitbesteding een belemmering kan vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van het bij of krachtens de van toepassing zijnde wet- en regelgeving bepaalde.

12.4 Beschrijving uitbestedingsbeleid

Het bestuur van Flexsecurity is eindverantwoordelijk voor, en behoudt volledige zeggenschap over de uitbestede activiteiten of processen. Dit geldt ook onverminderd wanneer (onder)uitbesteding plaatsvindt door derden aan weer andere partijen. Dit betekent dat het bestuur zicht moet hebben op de volledige keten van uitbesteding. Uitbesteding van derden aan andere partijen mag alleen als het bestuur hierover vooraf geïnformeerd wordt.

In geval van uitbesteding (ook van derden aan andere partijen) zorgt het bestuur ervoor dat Flexsecurity voldoende waarborgen verkrijgt voor het handhaven van een beheerste en integere bedrijfsvoering, alsmede dat de leverancier maatregelen treft onder meer inzake fraudepreventie, bescherming van (persoons)gegevens, geheimhouding en operationeel risicomanagement. Het bestuur zal niet tot uitbesteding overgaan indien de leverancier tevoren niet inzichtelijk kan maken hoe aan deze voorwaarden wordt voldaan.

In geval van uitbesteding voert het bestuur een systematische analyse uit van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van activiteiten en processen. In verband met de geanalyseerde risico's neemt het bestuur beheersmaatregelen. Het bestuur zorgt ervoor te doorgronden wat de uitbestede activiteiten inhouden, gefundeerde beslissingen met betrekking tot de uitbestede activiteiten te nemen en het werk van de leverancier te monitoren. Per specifieke uitbesteding wordt de risicobeheersing op logische wijze uitgewerkt aan de hand van drie 'pijlers', te weten:

- Kwaliteit:
Is de dienstverlening kwalitatief goed genoeg? Tijdig, juist en volledig?
- Continuïteit:
Is de continuïteit van de dienstverlening voldoende gewaarborgd?
- Integriteit:
Is de integriteit van de organisatie, personen en systemen, voldoende gewaarborgd?

Bij iedere uitbesteding is uitgangspunt dat werkzaamheden op het gebied van strategische advisering, uitvoering, monitoring en controle bij verschillende, onafhankelijk van elkaar opererende professionele partijen neergelegd worden. Dit in het kader van scheiding van functies.

Een specifiek aandachtspunt bij de selectie van uitbestedingspartijen betreft het gevoerde beloningsbeleid. Flexsecurity heeft een eigen beloningsbeleid vastgesteld aan de hand waarvan bepaald wordt of de door de uitbestedingspartij gehanteerde beloning conformeert aan dit beleid.

Bij besluitvorming betreffende uitbesteding wordt de gedragscode van Flexsecurity in acht genomen met betrekking tot het melden van een (potentieel) belangenconflict en de betrokkenheid van belanghebbende partijen. Mogelijke nevenfuncties en zakelijke of persoonlijke relaties van betrokken functionarissen worden hierbij in acht genomen. Hiermee wordt voorkomen dat een besluit wordt genomen op basis van andere belangen dan die van Flexsecurity, of dat de schijn hiervan wordt gewekt.

Flexsecurity legt de afspraken met de leverancier betreffende de uitbestede activiteiten en processen vast in een schriftelijke overeenkomst. Deze overeenkomst dient het geheel van relevante aspecten betreffende de uitbestede activiteiten of processen te omvatten, zoals aard, kwaliteit, tijdigheid, servicegraad, deskundigheid, informatievoorziening, eigendom van gegevens en verplichting tot naleving van relevante wet- en regelgeving. De overeenkomst moet ook waarborgen dat de aansprakelijkheid van de leverancier niet zodanig beperkt is, dat schade, ontstaan ten gevolge van wanprestatie of onrechtmatige daad door de leverancier of door haar ingeschakelde derden jegens Flexsecurity, niet of niet in voldoende mate op de leverancier of bedoelde derden kan worden verhaald. Bovendien moet de overeenkomst waarborgen dat de leverancier aan de toezichthouder(s) van Flexsecurity alle gevraagde inlichtingen – met inachtneming van eventueel wettelijke geheimhoudingsverplichtingen – verstrekt, de toezichthouder(s) desgevraagd de toegang verschaft tot de relevante boeken en administratieve bescheiden en de aanwijzingen van de toezichthouder(s) zal opvolgen die verband houden met de door het pensioenfonds uitbestede bedrijfsprocessen. Er dienen daarnaast in de overeenkomst afspraken te worden gemaakt over de wijze waarop deze wordt beëindigd, en over de wijze waarop wordt gewaarborgd dat Flexsecurity de uitbestede activiteiten na beëindiging van de overeenkomst (weer) zelf kan uitvoeren of door een andere leverancier kan laten uitvoeren.

Overige uitgangspunten zijn:

- Het uitbestedingsbeleid van Flexsecurity voldoet aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- Het uitbestedingsbeleid wordt elk jaar door het bestuur geëvalueerd;
- Bij de keuze van een leverancier wordt rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen van Flexsecurity;
- Bij het afscheid van een leverancier wordt een exitgesprek gevoerd;
- Het bestuur draagt zorg voor een adequate beschrijving van (wijziging in) de uitbesteding in de actuariële en bedrijfstechnische nota van Flexsecurity;
- Het bestuur doet verslag van (wijziging) in de uitbesteding in het bestuursverslag van Flexsecurity.

12.5 Selectieproces leveranciers

Het bestuur waarborgt een effectief proces voor leveranciersselectie. Dit proces bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- Risicoanalyse;
- Lijst met potentiële leveranciers;
- RFP (request for proposal) / offerteverzoek;
- Selectiebesluit;
- Opstellen van schriftelijke overeenkomst.

Desgewenst kan de lijst met potentiële leveranciers een 'longlist' zijn die later wordt verkort in een 'shortlist'. De selectie van 'longlist' naar 'shortlist' geschiedt in dat geval aan de hand van een RFI (request for information) / informatieverzoek.

Genoemde risicoanalyse kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- een beschrijving van de uit te besteden activiteiten of processen;
- de te verwachten impact van uitbesteding van deze activiteiten of processen;
- een kosten/batenanalyse van uitbesteding van deze activiteiten of processen;
- een analyse van de gerelateerde risico's en de vereiste toezichtmaatregelen;
- de afspraken over de wijze waarop de uit te besteden activiteiten of processen worden uitgevoerd.

12.6 Eisen aan leveranciers en aanbod van diensten

Een leverancier die in aanmerking komt om de uit te besteden activiteit of het proces te gaan uitvoeren, dient in ieder geval te voldoen aan eisen op het gebied van financiële gezondheid. De leverancier dient te beschikken over de vereiste operationele en technische vaardigheden, kwaliteitsnormen, goede naam en competenties. De leverancier dient de continuïteit van dienstverlening te waarborgen en zeker te stellen dat Flexsecurity de activiteiten of processen na beëindiging van de overeenkomst weer zelf kan uitvoeren of door een derde kan laten uitvoeren.

Bij voorkeur beschikt de leverancier over een ISAE-3402 type II verklaring of een gelijkwaardige certificering, of een gelijkwaardige aantoonbare zekerheid. Deze dient van toepassing te zijn op de uitbestede processen. De leverancier moet beschikken over de benodigde vergunningen en voldoen aan de algemene kwaliteitsnormen. De leverancier dient het pensioenfonds in staat te stellen om blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving.

Op verzoek van de toezichthouder(s) van Flexsecurity worden relevante gegevens ter beschikking gesteld aan deze toezichthouder(s), die tevens de mogelijkheid hebben om onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen ('right to examine').

Ook Flexsecurity dient de mogelijkheid te hebben om onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen bij de leverancier, inclusief het controlerecht van door Flexsecurity aangestelde auditors, actuarissen en accountants ('right to audit'). De leverancier dient te beschikken over een gedragscode die ten minste gelijkwaardig is aan die van Flexsecurity, alsmede een incidentenregeling die ten minste gelijkwaardig is aan die

van Flexsecurity. Ook dient de leverancier te beschikken over een klokkenluidersregeling die ten minste gelijkwaardig is aan die van Flexsecurity. De leverancier dient informatie te geven over zijn interne beloningsbeleid – zodat het bestuur van Flexsecurity kan beoordelen of dit conformeert aan het beloningsbeleid van Flexsecurity en dient waarborgen te verstrekken over de getroffen c.q. te treffen maatregelen inzake fraudepreventie.

Aan het definitieve aanbod van de beoogde leverancier worden strikte eisen gesteld. Het aanbod moet in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving, het uitbestedingsbeleid en ander beleid van Flexsecurity. Verder dient het aanbod te voldoen aan het offerteverzoek. Prijsstelling dient inzichtelijk en marktconform te zijn, waarbij eventuele initiële kosten apart worden aangegeven.

De voorgestelde afspraken moeten specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden zijn. Flexsecurity moet de mogelijkheid hebben wijzigingen aan te brengen in de wijze waarop de uitvoering van de activiteiten en processen door de leverancier geschiedt. De voorstellen betreffende rapportage moeten het ten minste mogelijk maken dat het pensioenfonds aan de wettelijke en de contractuele verplichtingen kan voldoen. Het aanbod moet een voorstel voor periodieke evaluatie bevatten. Tot slot dient de aansprakelijkheid voor de uitbestede activiteiten en processen adequaat en marktconform geregeld te zijn.

12.7 Continuïteit van uitbesteding

Naast een zorgvuldige selectie van de leverancier die voldoet aan de hierboven beschreven eisen, dienen de uitbestede activiteiten of processen gedurende de periode van uitbesteding te worden gecontroleerd, zodat kwaliteit, continuïteit en integriteit gewaarborgd zijn. Waarborging hiervan vindt plaats door het gelijktijdig met het afsluiten van de uitbestedingsovereenkomst opstellen van een *service level agreement* (SLA) of dienstverleningsovereenkomst met de leverancier, waarin de taken, bemensing, op te leveren producten en rapportages, kwaliteits- en serviceniveaus, tijdsafspraken en/of boetebedingen zijn beschreven.

Onderdeel van deze afspraken zijn periodieke (risico)rapportages door de leverancier waarin naast de gebruikelijke en/of voor de hand liggende informatie ook gerapporteerd wordt over klachten, incidenten en uitzonderingen. Bij voorkeur is de opzet van deze rapportages gebaseerd op de drie pijlers van risicobeheersing van uitbesteding van Flexsecurity, te weten: kwaliteit, integriteit en continuïteit.

12.8 Beoordeling van uitbesteding

Het bestuur van Flexsecurity toetst jaarlijks of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het bestuur doet dit door middel van:

- De periodieke rapportage, zoals in de vorige paragraaf vermeld;
- Andere periodieke rapportages van de leverancier, waarin naast de gebruikelijke informatie ook gerapporteerd wordt over klachten, incidenten en uitzonderingen;
- Periodieke audits bij de leverancier of rapportage over de stand van zaken met betrekking tot aanbevolen verbeteringen voortkomend uit ISAE-3402-rapportages of daarmee vergelijkbare rapportages;
- Periodiek overleg en evaluatie met de leverancier over de uitvoering van de activiteiten of processen.

Het bestuur bespreekt de resultaten van de evaluaties met de betrokken uitbestedingspartijen.

13. Noodprocedure voor crisissituaties

13.1 Algemeen

In geval van extreme financieel-economische omstandigheden of andere situaties die kunnen leiden tot een verstoring van de reguliere bedrijfsuitoefening van het pensioenfonds, kan het noodzakelijk zijn om snel te handelen om de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds te beschermen. Anders dan bij 'traditionele' pensioenfondsen waarbij in dat geval de dekkingsgraad kritische niveaus mogelijk nadert of onderschrijdt, is een dergelijke situatie bij Flexsecurity niet direct van toepassing. Alle beleggingsrisico's in de pensioenkapitalen worden volledig gedragen door de (gewezen) deelnemers. Gegeven deze kenmerken van het fonds is de kans op een ontoereikende dekkingsgraad van het fonds als gevolg van economische ontwikkelingen beperkt. Een 'financieel crisisplan' in de zin waarin de toezichthouder hiertoe verplichtingen stelt aan pensioenfondsen is voor Flexsecurity derhalve minder relevant.

Wel is het relevant dat het fonds onderkent dat zich ten aanzien van het vermogensbeheer of andere essentiële onderdelen van de bedrijfsvoering van het pensioenfonds situaties kunnen voordoen die op zeer korte termijn ingrijpen door het fonds vereisen, aangezien de gevolgen voor de deelnemers ingrijpend kunnen zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties die implicaties voor de beleggingsportefeuille kunnen hebben of situaties die kunnen leiden tot grote veranderingen in premiestromen of de deelnemerssamenstelling van het fonds. Een dergelijke situatie vereist de mogelijkheid tot acuut ingrijpen in de beleggingsportefeuille en andere beleidsinstrumenten van het fonds. Een dergelijk ingrijpen kan mogelijk verder reiken dan het mandaat van de vermogensbeheerder toestaat of dan de procedures van het fonds mogelijk maken. Flexsecurity heeft voor het geval van het optreden van een dergelijke 'noodsituatie' een noodprocedure uitgewerkt.

De gebruikelijke procedure voor besluitvorming binnen het bestuur is dat voor het nemen van besluiten die verder reiken dan of afwijken van het vastgelegde beleid, de instemming van het gehele bestuur van het fonds vereist is. Omdat een dergelijke werkwijze in een noodsituatie mogelijk niet altijd werkbaar zal zijn, wordt in de noodprocedure afgeweken van dit uitgangspunt. De noodprocedure maakt het mogelijk om in geval van een dreiging van een dergelijke crisissituatie preventief en snel maatregelen te nemen. Hiertoe heeft het bestuur een 'crisisteam' gemandateerd. In de noodprocedure is vastgelegd wanneer er sprake is van een crisissituatie, hoe in geval van een crisissituatie op zeer korte termijn het bestaande beleid aangepast kan worden, hoe de besluitvormingsprocedure dan verloopt en welke voorwaarden aan het proces en de uitvoering worden gesteld.

13.2 Vaststelling van een crisissituatie

Het crisisplan ziet toe op de maatregelen die door het bestuur genomen kunnen worden ten einde de gevolgen van een crisis op korte termijn te beperken. Om die reden heeft het bestuur de identificatie van een crisissituatie voornamelijk afhankelijk gesteld van factoren die een grote impact kunnen hebben op de omvang van de pensioenkapitalen van de (gewezen) deelnemers c.q. de pensioenen die deelnemers met deze kapitalen kunnen financieren en de continuïteit van de bedrijfsvoering van het fonds. Hiertoe hanteert het fonds de volgende definitie:

Er is sprake van een crisissituatie wanneer financieel-economische ontwikkelingen of andere ontwikkelingen in de omgeving van het pensioenfonds zonder direct ingrijpen door het bestuur naar verwachting op korte termijn kunnen leiden tot een grote daling van de waarde van de opgebouwde pensioenkapitalen, een grote daling van de aan te kopen pensioenuitkeringen of andere ontwikkelingen die de bestuurbaarheid en / of de beleidsuitvoering van het pensioenfonds nadelig kunnen beïnvloeden.

Voor de bepaling van een crisissituatie worden de volgende indicatoren gehanteerd:

- Een waardedaling van het fondsvermogen van minimaal 10% in een periode van maximaal een week;
- Een stijging of daling van de 20-jaarsswaprente van minimaal 0,5%-punt in een periode van een week.

Het kan gewenst zijn om *direct* in te grijpen wanneer een grote daling van de waarden van de opgebouwde pensioenkapitalen dreigt op te treden. Onder *direct* wordt verstaan een ingreep in het beleggingsbeleid binnen 24 uur. Voorbeelden van dergelijke financiële crisissituaties zijn bijvoorbeeld het uitbreken van de Coronacrisis in maart 2020, waarbij de aandelenkoersen sterk daalden.

13.3 Monitoring van marktontwikkelingen

Aangezien het lastig is om een crisissituatie tevoren op een sluitende wijze te definiëren, zal het bestuur de ontwikkeling van de markten en overige relevante ontwikkelingen doorlopend monitoren.

De vier belangrijkste manieren om risico's van een financiële crisissituatie tijdig te signaleren zijn:

- De fiduciaire vermogensbeheerder informeert het bestuur regelmatig over de marktontwikkelingen en/of over redenen zijn om het beleid te wijzigen;
- De fiduciaire vermogensbeheerder informeert het bestuur indien gedefinieerde signaleringniveaus (zoals vastgelegd in het Beleggingsplan) worden overschreden;
- In de bestuursrapportage van de fiduciaire vermogensbeheerder is een overzicht toegevoegd met de belangrijkste marktindicatoren;
- De fiduciaire vermogensbeheerder informeert het bestuur wanneer de kosten van bescherming tegen potentiële risico's laag zijn.

13.4 Inzet van de noodprocedure

De signalering van een crisissituatie ligt primair bij het bestuur, dat zich daarbij terzijde laat staan door de fiduciaire vermogensbeheerder. In geval van een crisissituatie zal direct getracht worden om het bestuur binnen zeer afzienbare tijd om tafel / aan de telefoon te krijgen. Het bestuur stelt vast of er sprake is van een crisissituatie die inzet van de noodprocedure noodzakelijk maakt. Het bestuur althans de op dat moment aanwezige bestuursleden vormen het crisisteam dat de uitvoering van de noodprocedure verzorgt. Het bestuur kan ook besluiten de noodprocedure niet in te zetten en ten aanzien van de crisis de normale besluitvormingsprocedures te hanteren.

Het crisisteam heeft het mandaat om vast te stellen dat er sprake is van een crisissituatie die inzet van de noodprocedure noodzakelijk maakt.

Het crisisteam besluit of er sprake is van een crisissituatie op basis van de volgende aspecten:

- analyse van de financieel economische situatie;
- verwachte impact van de crisissituatie op de beleggingen;
- onderbouwing van de verwachte ontwikkeling en mate van (on)zekerheid.

Het besluit door het crisisteam dat er daadwerkelijk sprake is van een crisissituatie dient unaniem te zijn en onderbouwd te worden vastgelegd.

13.5 Inzetten van vervolgacties

Het crisisteam heeft een mandaat om in geval van een financiële crisissituatie de vervolgacties te bepalen in afwijking van het vastgestelde beleid van het pensioenfonds. Elementen die het crisisteam bij de bepaling van de vervolgacties meeweegt zijn:

- de alternatieve beleidsacties die door het pensioenfonds uitgevoerd kunnen worden;
- de uitvoerbaarheid van de alternatieve beleidsacties;
- de verwachte impact van deze acties op het bruto risicogebruik en rendement;
- de verwachte kosten van een beleidsactie, inclusief het eventueel terugdraaien van deze actie;
- de uitlegbaarheid van de te ondernemen actie aan de deelnemers en de toezichthouder.

Voor wat betreft dit laatste punt geldt dat het crisisteam zich altijd moet afvragen hoe mogelijke acties zich verhouden tot de (realisatie van de) langetermijndoelstellingen van het fonds.

Het crisisteam heeft mandaat om de uitvoerders te instrueren eventuele vervolgacties in afwijking van de het bestaande beleid uit te voeren. De termijn waarvoor de maatregelen gelden wordt expliciet benoemd c.q. begrensd. Bij het uitvoeren van de acties zal primair gekeken worden op welke wijze het risico zo effectief en efficiënt mogelijk kan worden gemitigeerd.

13.6 Beperkingen aan de vervolgacties

De vervolgacties dienen in ieder geval aan onderstaande criteria te voldoen. Bij afwijking van deze criteria dient het crisisteam alsnog vooraf toestemming van het bestuur te verkrijgen. Deze criteria zijn:

- Indien een crisissituatie is vastgesteld, is de voorwaarde voor de daarop te ondernemen acties dat iedere afwijking van de het vastgelegde beleid slechts ingezet mag worden ter beperking van het aanwezige risico;
- De te treffen maatregelen kunnen ertoe leiden dat andere, nieuwe risico's worden geïntroduceerd. Deze nieuwe risico's mogen op basis van de gemaakte inschattingen de bestaande risico's echter niet overtreffen.

13.7 Processtappen

In geval van een crisissituatie worden de volgende processtappen doorlopen.

1. De fiduciaire vermogensbeheerder of een lid van het bestuur neemt een situatie waar die mogelijk als crisissituatie geclassificeerd kan worden.
2. Indien de situatie wordt gesignaleerd door een lid van het bestuur, neemt hij/zij telefonisch contact op met de fiduciaire vermogensbeheerder.
3. De fiduciaire vermogensbeheerder stuurt per e-mail een analyse van de crisissituatie aan het bestuur.
4. Het bestuur, althans de bereikbare bestuurders voert/voeren zo snel mogelijk doch uiterlijk binnen vier uur de eerste toets uit.
5. De voorzitter en de secretaris roepen binnen vier uur het bestuur in (telefonische) vergadering bijeen.
6. Het bestuur besluit binnen deze vier uur of er inderdaad sprake is van een crisissituatie waarin inzet van de noodprocedure gewenst is. Het bestuur bepaalt tevens of het crisisteam moet worden ingezet.
7. Als stap 6 niet kan worden uitgevoerd, wordt het crisisteam bijeengeroepen. Dit bepaalt binnen vier uur of er inderdaad sprake is van een crisissituatie waarin inzet van de noodprocedure gewenst is en bepaalt in overleg met de fiduciaire vermogensbeheerder de vervolgactie(s).
8. Het crisisteam of het bestuur (afhankelijk van de keuze bij stap 6) instrueert de fiduciaire vermogensbeheerder om de vastgestelde vervolgacties uit te voeren, waarbij, in geval van het crisisteam, alle leden afzonderlijk akkoord dienen te geven (telefonisch, via handtekening of per e-mail).
9. Het crisisteam informeert het bestuur zo snel mogelijk dat er sprake is van een crisissituatie, over de inzet van de noodprocedure en over de vervolgactie(s). In geval het bestuur besloten heeft het crisisteam niet bijeen te roepen, vervalt deze stap.
10. De fiduciaire vermogensbeheerder informeert het crisisteam en/of het bestuur betreffende de uit te voeren vervolgacties, de gevolgen hiervan voor het risico, de portefeuillesamenstelling en de beleggingskosten.
11. De fiduciaire vermogensbeheerder voert de vervolgactie(s) zo spoedig mogelijk uit.

12. Het crisisteam legt (indien nodig) zo spoedig mogelijk verantwoording af aan het bestuur betreffende de besluitvorming (crisissituatie, inzet noodprocedure en vervolgacties) en de impact van de vervolgacties op hoofdlijnen. De complete verantwoording wordt geagendeerd voor de eerstvolgende bestuursvergadering. In geval het bestuur besloten heeft het crisisteam niet bijeen te roepen, vervalt deze stap en zal de gang van zaken in de volgende bestuursvergadering worden geëvalueerd.
13. Het bestuur stelt vast of de besluitvorming conform de richtlijnen van de noodprocedure heeft plaatsgevonden, hoe lang de afwijking van het beleid noodzakelijk is en of de vervolgacties aan de voorwaarden hebben voldaan.

Het tempo waarmee de procedure wordt gestart en wordt doorlopen, is op voorhand moeilijk in te kaderen. Intentie achter het stappenplan is dat binnen 24 uur door het fonds een beslissing dient te zijn genomen.

13.8 Samenstelling crisisteam

Het crisisteam heeft bijzondere bevoegdheden in het geval van een noodsituatie. Vanwege de noodzaak om in een voorkomende crisissituatie snel en adequaat te kunnen handelen, is het noodzakelijk om in dergelijke incidentele gevallen af te kunnen wijken van de reguliere en statutair vastgelegde bestuursprocedures. Concreet wordt er afgeweken van het vereiste van een tijdige oproeping van een bestuursvergadering en van het vereiste van besluitvorming door een meerderheid van het bestuur.

Indien er sprake is van een crisissituatie, zal een crisisteam gerechtigd zijn om namens het bestuur besluiten te nemen. Dit crisisteam bestaat uit ten minste twee bestuursleden, ongeacht de geleding, plus een vertegenwoordiger van de fiduciaire vermogensbeheerder. Door het crisisteam kunnen tijdelijke maatregelen worden genomen ter bescherming van de financiële positie van het fonds die in strijd zijn met het vastgelegde strategische beleid. Een crisissituatie eindigt op het moment dat het crisisteam van mening is dat op grond van de marktomstandigheden en de financiële positie van het fonds het langer in stand houden van de crisissituatie niet langer vereist is. Een crisissituatie kan in geen geval langer dan één maand voortbestaan. Op het moment dat het bestuur van mening is dat de genomen maatregelen uit hoofde van de crisissituatie gedurende een periode van langer dan één maand in stand moeten worden gehouden, zal het bestuur in overleg treden met het verantwoordingsorgaan om de inzet van passende maatregelen te bespreken.

De door het crisisteam in te zetten acties dienen in ieder geval aan de volgende criteria te voldoen:

- Indien een noodsituatie is vastgesteld, is de voorwaarde voor de daarop te ondernemen actie dat iedere afwijking van de beleggingsrichtlijnen slechts ingezet mag worden ter beperking van het aanwezige risico;
- De te treffen maatregelen kunnen ertoe leiden dat andere, nieuwe risico's worden geïntroduceerd. Deze nieuwe risico's mogen op basis van de gemaakte inschattingen de bestaande risico's echter niet overtreffen.

Het bestuur vindt het niet effectief om op voorhand restricties op te leggen in termen van de omvang van de uitvoeringskosten of (de reductie van) het risicogebruik.

13.9 Communicatie met belanghebbenden

Het bestuur van het fonds vindt het van groot belang dat alle belanghebbenden op een volledige en duidelijke wijze worden geïnformeerd over het inzetten van een noodprocedure en de maatregelen die door het bestuur zijn ingezet tijdens een crisissituatie. Indien het fonds zich in een situatie van crisis bevindt, is een transparante communicatie met alle belanghebbenden van vitaal belang. De eindverantwoordelijkheid voor alle communicatieve uitingen wordt gedragen door het bestuur.

In het geval van een crisissituatie zal het bestuur met de toezichthouder communiceren op de daarvoor voorgeschreven wijze en met inachtneming van de daarvoor voorgeschreven termijnen.

Het verantwoordingsorgaan zal zo spoedig als mogelijk van de toepassing van maatregelen en acties op de hoogte worden gesteld. In onderstaande tabel is het communicatietraject na vaststelling van een crisissituatie weergegeven.

Belanghebbende partij	Communicatievorm	Tijdstip
Toezi chthouder	Brief	Onverwijld
Werkgever	Mondeling	Binnen twee weken
Verantwoordingsorgaan	Mondeling	Binnen twee weken
Deelnemers	E-mail, evt. brief	Binnen zes weken
Gewezen deelnemers	E-mail, evt. brief	Binnen zes weken

14. Communicatie

Flexsecurity vindt het belangrijk om op een effectieve manier te communiceren met de verschillende doelgroepen binnen het fonds. Het fonds heeft dit beleid vastgelegd in een strategisch beleidsplan dat eens in de drie jaar wordt vastgesteld. Jaarlijks stelt Flexsecurity in haar communicatiejaarplan de speerpunten, de jaarkalender en een begroting vast.

Het bestuur van Flexsecurity stelt het communicatiebeleid vast met inachtneming van advies van het verantwoordingsorgaan en is verantwoordelijk voor tijdige, duidelijke, evenwichtige en correcte informatievoorziening over de pensioenregelingen van het fonds. In de geschiktheidsmatrices van het bestuur en het verantwoordingsorgaan van Flexsecurity is het aandachtsgebied 'communicatie' expliciet opgenomen, zodat de kennis op dat gebied ook binnen het bestuur en het verantwoordingsorgaan geborgd is. Twee leden van het bestuur zijn in het bijzonder belast met communicatietaken. Zij laten zich adviseren door pensioenuitvoerder AZL en rapporteren aan het bestuur over het vast te stellen communicatiebeleid. Samen met AZL initiëren deze bestuursleden de uitvoering en toetsen die voor zover nodig.

Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur over het vaststellen of wijzigen van het communicatiebeleid en de visitatiecommissie controleert. Jaarlijks besteedt het bestuur van Flexsecurity in het bestuursverslag aandacht aan de communicatieverrichtingen in het betreffende boekjaar.

Aan de communicatie van het fonds wordt een aantal wettelijke randvoorwaarden gesteld. Dit zijn de criteria waarop de AFM controleert:

- *Tijdig:*
Basisinformatie wordt binnen drie maanden na de start van deelname aan de pensioenregeling verstrekt door middel van laag 1 van het Pensioen 1-2-3. Dit vindt schriftelijk plaats. Hierbij wordt aangekondigd dat verdere informatieverstrekking digitaal plaatsvindt, tenzij de deelnemer hiertegen bezwaar maakt. Verstrekking van andere informatie vindt tijdig plaats binnen een termijn waarin de deelnemer de informatie redelijkerwijs kan gebruiken voor het beoogde doel;
- *Duidelijk:*
Informatie is vindbaar en begrijpelijk. Gerelateerde informatie wordt bij elkaar gepresenteerd en bevat duidelijke verwijzingen. Vakjargon wordt vermeden, moeilijke termen worden uitgelegd en informatie is zo concreet mogelijk. Het gelaagd aanbieden van informatie (lagen 2 en 3 van het Pensioen 1-2-3) hoort hier ook bij;
- *Evenwichtig:*
Zowel positieve als beperkende kenmerken van de pensioenregelingen en de keuzes worden genoemd en toegelicht. Eerlijk zijn over risico's is daarbij het motto, ook als er geen keuzes zijn;

- *Correct:*
Verstrekke informatie is inhoudelijk juist. Informatie bevat geen tegenstrijdigheden zowel binnen als tussen uitingen. De verstrekke informatie is consistent met de pensioenovereenkomst en het pensioenreglement.

Sinds 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. In deze Wtp is de open norm keuzebegeleiding voor pensioenuitvoerders opgenomen. Keuzebegeleiding is in het kort het begeleiden van de (gewezen) deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde bij het maken van pensioenkeuzes, zodat hij/zij een passende keuze kan maken.

Pensioenfonds Flexsecurity geeft invulling aan deze open norm door allereerst de zorgambitie te hebben vastgesteld. Vervolgens is in kaart gebracht welke 'life events' en onderliggende keuzemomenten bestaan binnen de eigen pensioenregeling. Per keuzemoment is aangegeven op welk van de onderstaande vijf begeleidingsniveaus de huidige én gewenste keuzebegeleiding zich bevindt:

- Infomerer
- Activeren
- Sturen
- Begeleiden / adviseren binnen de regeling
- Adviseren / Wft-advies

Het fonds heeft actie ondernomen op de keuzemomenten waarbij de huidige keuzebegeleiding zich op een lager niveau bevond dan de gewenste keuzebegeleiding. Voor het plotten van het huidige en gewenste niveau van keuzebegeleiding is gekeken niet alleen gekeken naar aantallen deelnemers en impact, maar ook naar het profiel van de deelnemers en de zogenaamde '*klantreis*': hoe beleeft een deelnemer het keuzemoment en hoe ervaart hij de begeleiding?

Tenslotte is een verbetercyclus geïmplementeerd, waarin Pensioenfonds Flexsecurity continu en periodiek toetst of de huidige keuzebegeleiding nog adequaat is. Continue toetsing gebeurt door o.a. monitoring en analyse, controle van geautomatiseerde processen in rapportages en het rekening houden met maatschappelijke veranderingen. Periodiek (éénmaal per jaar) actualiseert het fonds de aantallen per keuzemoment en evalueert het fonds de zorgambitie. Het fonds onderzoekt de mogelijkheid om de effectiviteit van keuzebegeleiding te kwantificeren door middel van een deelnemersonderzoek.

Voor de volledige invulling van de open norm keuzebegeleiding is een separaat beleidsdocument opgesteld.

Een belangrijke uitdaging van Flexsecurity is om met het pensioenfonds dichterbij de belangrijkste doelgroepen te komen, relevant te zijn en inzicht te geven. Met communicatie wil Flexsecurity vooral zoveel mogelijk het onderwerp pensioen onder de aandacht brengen en de bekendheid van de deelnemers met het fonds vergroten. En vervolgens vindbare en duidelijke informatie bieden aan haar doelgroepen.

De doelstellingen van Flexsecurity op het gebied van communicatie zijn als volgt gedefinieerd:

- Iedereen die via één van de aangesloten werkgevers werkzaamheden verricht, wordt met tenminste één boodschap over pensioen geconfronteerd;
- Deelnemers en gewezen deelnemers weten dat ze vanwege hun werk pensioen opbouwen;
- Deelnemers en gewezen deelnemers kennen Flexsecurity als hun pensioenfonds;
- Voor (gewezen) deelnemers en arbeidsongeschikten is de relevante pensioeninformatie eenvoudig te vinden;
- De aangeboden pensioeninformatie is zodanig begrijpelijk dat men, als dat nodig is, in staat is bewuste keuzes te maken;
- Alle communicatiedoelgroepen, dus ook anderstaligen, hebben een positief gevoel bij (de naam) Flexsecurity en voelen zich actief begeleid.

Om deze doelstellingen te realiseren is een strategie ontwikkeld op basis van de uitgangspunten: 'See me, Meet me, Keep me'. Deze strategie houdt in dat het fonds met prikkelende, laagdrempelige en eigentijdse communicatiemiddelen het onderwerp pensioen bij de doelgroepen onder de aandacht brengt. Vervolgens worden de doelgroepen bijna automatisch naar (de website van) het fonds geleid. In de taal van de doelgroepen wordt hen vervolgens vindbare en relevante informatie over het Flexsecurity-pensioen aangeboden. Tenslotte wordt geprobeerd om de doelgroepen in communicatieve zin aan het fonds te binden.

Deze strategie vertaalt zich concreet in:

- Het vergroten van de zichtbaarheid van het fonds door ervoor te zorgen dat de deelnemers Flexsecurity meer en vaker zien. Hiervoor worden middelen ingezet die effectief gebleken zijn in het vergroten van naamsbekendheid en de bestaande communicatiemiddelen van de Randstad-onderdelen;
- Het versterken van de website van Flexsecurity met de daaraan gekoppelde 'mijnpensioencijfers'-omgeving. De website vormt de kern van de pensioeninformatie voor alle doelgroepen. Communicatie is functioneel zonder franjes, vindbaar, duidelijk en logisch;
- Communicatie op verschillende manieren toegankelijk maken, op een wijze die creatief is, aansluit op de belevingswereld van de deelnemer, gelaagd plaatsvindt, op basis van een communicatieconcept;
- Middelen om deelnemers ook na einde van de deelneming te verbinden aan het pensioenfonds.

De volgende uitgangspunten zijn richtinggevend in de communicatie-aanpak van Flexsecurity:

- We zijn voor de ontvanger relevant in onze informatie. We zorgen ervoor dat onze boodschap aansluit op de persoonlijke situatie van de deelnemer, door te zorgen dat onze communicatie:
 - op het goede moment komt;
 - relevant is, en;
 - bruikbaar is.
- Om relevant te kunnen communiceren passen we, als dat praktisch eenvoudig te realiseren is, de boodschap aan op de (verwachte) informatiebehoefte van de doelgroepen. De communicatie kan hierdoor aansluiten op de informatiebehoeften en wensen van een doelgroep en is daarmee gericht en relevanter.
- Onze toonzetting is vriendelijk en positief. Onze stijl is persoonlijk; we spreken de lezer zo veel mogelijk persoonlijk aan. We kiezen taalniveau B1, zorgen voor consistentie in begrippen en gebruiken zo min mogelijk vakjargon.
- Om de afstand te verkleinen tussen deelnemer en pensioenfonds spreken we de deelnemers bij voorkeur aan met de voornaam en in de je-vorm.
- We kiezen voor moderne communicatiemiddelen die aansluiten bij het mediagebruik van onze doelgroepen. We streven ernaar om alle communicatie-uitingen in principe digitaal aan te bieden; dit heeft mede vanwege kostentechnische overwegingen de voorkeur boven gedrukte middelen.
- We communiceren (standaard) op 'digitale wijze' met deelnemers, met uitzondering van de deelnemers die daar bezwaar tegen maken.
- We hanteren een multi-channel aanpak. We bekijken regelmatig hoe wij onze middelenmix het beste kunnen inzetten.
- We houden in de communicatie rekening met de groeiende groep anderstalige deelnemers, door de belangrijkste brieven, folder en de website (deels) in het Engels en Pools aan te bieden. Bij de nieuwe communicatie-uitingen die we volgens de strategie gaan ontwikkelen wegen we af of het wenselijk is om deze content meertalig aan te bieden.
- We hechten belang aan duurzaamheid.
- We kiezen voor een reactieve persbenadering. We werken mee aan informatieverzoeken van betrouwbare media, maar zoeken niet zelf de pers. Dit sluit aan bij onze missie (duidelijk en daadkrachtig).
- We voldoen aan alle wettelijke vereisten op het gebied van communicatie en informatievoorziening en zoeken doorlopend naar mogelijkheden voor verbetering.

Om de communicatieve inspanningen effectief te organiseren onderscheidt Flexsecurity verschillende doelgroepen. Aan de hand van objectief bepaalde en relevante kenmerken van de deelnemerspopulatie wordt een verdeling in doelgroepen gemaakt. Per doelgroep wordt bepaald welke informatie op welk moment relevant is en welke middelen daartoe het beste ingezet kunnen worden.

Flexsecurity onderscheidt doelgroepen aan de hand van de volgende kenmerken:

- Aard van de deelneming (actief, slaper of arbeidsongeschikt);
- Aard van de regeling (Basis-, Plus- of Payrollpensioen);
- Werkgever (Randstad, Tempo-Team of Yacht);
- Leeftijd;
- Omvang pensioenkapitaal;
- Taal;
- Beleggingskeuze.

Onderstaand worden de belangrijkste communicatiemiddelen van Flexsecurity beschreven.

Website

De website **www.flexsecuritypensioen.nl** staat centraal in de communicatie van het fonds. Daarop is alle informatie te vinden waar een (gewezen) deelnemer of arbeidsongeschikte behoefte aan heeft. Het pensioen 1-2-3 is onderdeel van de website. De belangrijkste onderdelen van de website zijn tevens in de Engelse en Poolse taal te raadplegen.

MijnPensioencijfers

De (gewezen) deelnemers hebben toegang tot een besloten website waarop individuele pensioengegevens kunnen worden geraadpleegd en bepaalde wijzigingen kunnen worden doorgegeven. Toegang tot deze besloten omgeving wordt verschaft door in te loggen met behulp van DigiD. In deze persoonlijke omgeving is de actuele hoogte van het pensioenkapitaal te raadplegen, zijn de aan de individuele deelnemer in het verleden verstrekte jaarlijkse pensioenopgaven terug te vinden en kan de deelnemer een aantal zaken zoals wijziging van e-mailadres en bankrekeningnummer zelfstandig regelen. Ook het doorgeven van persoonlijke keuzes bij afkoop of een keuze voor het beleggingsalternatief vindt via Mijnpensioencijfers plaats.

Banner mijn-omgeving Randstad Groep Nederland

Flexsecurity plaatst enkele keren per jaar een tijdelijke 'banner' in de mijn-omgeving van de aangesloten werkgevers. Hiermee wordt Flexsecurity beter zichtbaar en herkenbaar voor de actieve deelnemers. De jaarlijkse terugkomende thema's zijn de publicatie van nieuwe pensioenreglementen, de verzending van het jaarlijkse UPO en de Pensioen 3-daagse.

Data-analyse

Met behulp van technische hulpmiddelen wordt het gedrag van deelnemers op de website geanalyseerd. De resultaten hiervan worden ingezet om gericht te communiceren met de doelgroepen.

Webinars

Door online pensioenwebinars te organiseren willen we de pensioen kennis van onze deelnemers vergroten. In de webinars kunnen verschillende (actuele) thema's besproken worden en kunnen onderwerpen worden belicht die voor specifieke doelgroepen interessant zijn.

E-learning

Om de kennis van onze deelnemers te vergroten bieden we e-learnings aan. Op een eenvoudige online manier kan de deelnemer basiskennis ontwikkelen om de pensioenregeling beter te begrijpen.

'Peer stories'

Door verhalen te laten vertellen door personen waarmee de deelnemer zich kan identificeren, maken we pensioen relevanter. Op deze manier willen we het pensioenonderwerp dichterbij brengen, zodat de deelnemer sneller getriggerd raakt om tot actie te komen. Aan de hand van interviews willen we verschillende scenario's onder de aandacht brengen waar een deelnemer mee geconfronteerd kan worden.

Metpensioen.nl

Voor deelnemers die bijna met pensioen gaan, biedt Flexsecurity een aparte website. Op die website kan de deelnemer onderzoeken welk soort pensioenuitkering het beste bij hem past en welke verzekeraar daarvoor in zijn geval het beste aanbod doet. Via de website wordt de deelnemer, indien gewenst, door een erkend tussenpersoon (*Apple Tree*) begeleid bij het vastleggen van de keuze en het aankopen van de pensioenuitkering.

Filmpjes en animaties

Flexsecurity maakt moeilijke pensioenonderwerpen visueel door zoveel mogelijk pictogrammen, filmpjes en animaties in te zetten.

Uniform Pensioenoverzicht

De actieve deelnemers ontvangen jaarlijks hun Uniform Pensioenoverzicht. Het UPO is terug te vinden in de persoonlijke omgeving van Mijnpensioencijfers en de deelnemer ontvangt een e-mailmelding en/of een melding via de Berichtenbox van Mijn Overheid dat het UPO in MijnPensioencijfers klaar staat. Als de deelnemer digitaal niet bereikbaar is of niet heeft ingestemd met digitale informatieverstrekking, wordt het UPO per post verzonden. De verzending van de UPO's wordt tevoren digitaal aangekondigd. Door middel van plaatsing van een nieuwsbericht wordt op de website extra aandacht gegenereerd voor de UPO-verzending.

Digitale nieuwsbrief

Vier keer per jaar, op vaste tijdstippen, ontvangen de actieve deelnemers een digitale nieuwsbrief. In de nieuwsbrief wordt op een luchtige, laagdrempelige wijze informatie over het pensioen gegeven.

Berichtenbox van Mijnoverheid.nl

Flexsecurity maakt gebruik van de berichtenbox van MijnOverheid.nl. Omdat deze berichtenbox persoonlijk is en niet afhankelijk van het zijn van deelnemer bij Flexsecurity, blijft de band met de gewezen deelnemer in stand als de pensioenopbouw gestopt is.

Flexsecurity beoordeelt doorlopend de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen. Zo wordt er gebruik gemaakt van testen bij een representatief panel, worden acties geëvalueerd, worden statistieken zoals het bezoek van websites geanalyseerd en wordt regelmatig een deelnemersonderzoek uitgevoerd. De bevindingen hiervan worden meegenomen bij het ontwerp van nieuwe communicatiemiddelen.

15. Slotopmerkingen

Deze actuariële en bedrijfstechnische nota beschrijft het fonds naar de situatie per 31 december 2024. Wijzigingen vinden plaats door middel van een wijzigingsblad of door het vervangen van een bijlage, tenzij het bestuur meent dat een volledig nieuwe actuariële en bedrijfstechnische nota noodzakelijk is.

Aldus vastgesteld te Diemen op 13 december 2024,

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity

Bijlage 1 – Lijst van aangesloten ondernemingen

Conform artikel 3 van de statuten van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity zijn per 31 december 2024 de volgende ondernemingen aangewezen als aangesloten ondernemingen:

- Randstad HR Solutions bv
- Randstad Payroll Solutions bv
- Randstad Risesmart bv
- Randstad Uitzendbureau bv
- Tempo-Team Contracting Services bv
- Tempo-Team Uitzenden bv
- Yacht bv
- Yacht Solutions bv

Bijlage 2 – Actuariële grondslagen en veronderstellingen

De berekening van de Voorziening Pensioenverplichtingen wordt, voor zover relevant, uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen:

Sterftegrondslagen	Prognosetafel AG 2024 Ervaringssterfte verzekeraars ES-P2 Laatst vastgesteld 13-12-2024 Correctie ervaringssterfte voor arbeidsongeschikten 250%
Financieringsmethodiek	De technische voorziening is op elk moment gelijk aan de contante waarde van de verkregen pensioenaanspraken.
Leeftijdsverschil man – vrouw	3 jaar Laatst vastgesteld 13-12-2024
Rekenrente	DNB-rentetermijnstructuur.
Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten	De contante waarde van de vrijgestelde toekomstige pensioenopbouw is volledig opgenomen in de technische voorziening, rekening houdend met de door het fonds gehanteerde revalideringskansen
Opslag voor excassokosten	2,5% van de netto technische voorziening Laatst vastgesteld 19-01-2024
Revalideringskansen bij arbeidsongeschiktheid	Gebaseerd op model Verbond van Verzekeraars en Centrum voor Verzekeringsstatistiek , zie bijlage 3 Laatst vastgesteld 13-12-2024
Gehuwdheidsfrequentie tbv vaststelling MVEV	Voor de vaststelling van de technische voorziening voor het latent partnerpensioen vóór de pensioendatum wordt uitgegaan van het onbepaalde partnersysteem. De partnerfrequenties zijn vastgesteld zoals deze zijn weergegeven bij de sterftetafels GBM/V 1985-1990 Laatst vastgesteld 13-12-2024
Opslag voor wezenpensioen tbv vaststelling MVEV	5% Laatst vastgesteld 13-12-2024

Bijlage 3 – Revalideringskansen bij arbeidsongeschiktheid

De revalideringskansen voor IVA-gerechtigden zijn op nihil gesteld. Voor gedeeltelijk WGA resp. volledig WGA worden de revalidatiekansen conform onderstaande tabellen gehanteerd.

Revalideringskansen - WGA gedeeltelijk							Revalideringskansen - WGA volledig						
Aantal jaar arbeidsongeschikt							Aantal jaar arbeidsongeschikt						
Leeftijd	1	2	3	4	5	6	Leeftijd	1	2	3	4	5	6
16	16,4%	23,4%	16,7%	13,8%	14,0%	0,0%	16	12,6%	18,0%	12,8%	10,6%	10,8%	0,0%
17	16,4%	23,4%	16,7%	13,8%	14,0%	0,0%	17	12,6%	18,0%	12,8%	10,6%	10,8%	0,0%
18	16,4%	23,4%	16,7%	13,8%	14,0%	0,0%	18	12,6%	18,0%	12,8%	10,6%	10,8%	0,0%
19	16,1%	23,1%	16,4%	13,6%	13,8%	0,0%	19	12,3%	17,7%	12,6%	10,5%	10,6%	0,0%
20	15,7%	22,7%	16,2%	13,4%	13,6%	0,0%	20	12,1%	17,5%	12,4%	10,3%	10,5%	0,0%
21	15,4%	22,4%	15,9%	13,2%	13,4%	0,0%	21	11,8%	17,2%	12,2%	10,1%	10,3%	0,0%
22	15,1%	22,1%	15,6%	12,9%	13,2%	0,0%	22	11,6%	17,0%	12,0%	10,0%	10,1%	0,0%
23	14,7%	21,7%	15,3%	12,7%	12,9%	0,0%	23	11,3%	16,7%	11,8%	9,8%	10,0%	0,0%
24	14,4%	21,4%	15,1%	12,5%	12,7%	0,0%	24	11,1%	16,5%	11,6%	9,6%	9,8%	0,0%
25	14,1%	21,1%	14,8%	12,3%	12,5%	0,0%	25	10,8%	16,2%	11,4%	9,5%	9,6%	0,0%
26	13,7%	20,7%	14,5%	12,1%	12,3%	0,0%	26	10,6%	16,0%	11,2%	9,3%	9,5%	0,0%
27	13,4%	20,4%	14,2%	11,9%	12,1%	0,0%	27	10,3%	15,7%	10,9%	9,1%	9,3%	0,0%
28	13,1%	20,1%	14,0%	11,6%	11,9%	0,0%	28	10,0%	15,5%	10,7%	9,0%	9,1%	0,0%
29	12,7%	19,8%	13,7%	11,4%	11,6%	0,0%	29	9,8%	15,2%	10,5%	8,8%	9,0%	0,0%
30	12,4%	19,4%	13,4%	11,2%	11,4%	0,0%	30	9,5%	14,9%	10,3%	8,6%	8,8%	0,0%
31	12,1%	19,1%	13,1%	11,0%	11,2%	0,0%	31	9,3%	14,7%	10,1%	8,5%	8,6%	0,0%
32	11,7%	18,8%	12,9%	10,8%	11,0%	0,0%	32	9,0%	14,4%	9,9%	8,3%	8,5%	0,0%
33	11,4%	18,4%	12,6%	10,6%	10,8%	0,0%	33	8,8%	14,2%	9,7%	8,1%	8,3%	0,0%
34	11,1%	18,1%	12,3%	10,3%	10,6%	0,0%	34	8,5%	13,9%	9,5%	8,0%	8,1%	0,0%
35	10,7%	17,8%	12,0%	10,1%	10,3%	0,0%	35	8,3%	13,7%	9,3%	7,8%	8,0%	0,0%
36	10,4%	17,4%	11,8%	9,9%	10,1%	0,0%	36	8,0%	13,4%	9,0%	7,6%	7,8%	0,0%
37	10,1%	17,1%	11,5%	9,7%	9,9%	0,0%	37	7,7%	13,2%	8,8%	7,5%	7,6%	0,0%
38	9,7%	16,8%	11,2%	9,5%	9,7%	0,0%	38	7,5%	12,9%	8,6%	7,3%	7,5%	0,0%
39	9,4%	16,5%	10,9%	9,3%	9,5%	0,0%	39	7,2%	12,7%	8,4%	7,1%	7,3%	0,0%
40	9,1%	16,1%	10,7%	9,0%	9,3%	0,0%	40	7,0%	12,4%	8,2%	7,0%	7,1%	0,0%
41	8,7%	15,8%	10,4%	8,8%	9,0%	0,0%	41	6,7%	12,1%	8,0%	6,8%	7,0%	0,0%
42	8,4%	15,5%	10,1%	8,6%	8,8%	0,0%	42	6,5%	11,9%	7,8%	6,6%	6,8%	0,0%
43	8,1%	15,1%	9,8%	8,4%	8,6%	0,0%	43	6,2%	11,6%	7,6%	6,5%	6,6%	0,0%
44	7,7%	14,8%	9,6%	8,2%	8,4%	0,0%	44	5,9%	11,4%	7,4%	6,3%	6,5%	0,0%
45	7,4%	14,5%	9,3%	8,0%	8,2%	0,0%	45	5,7%	11,1%	7,1%	6,1%	6,3%	0,0%
46	7,1%	14,1%	9,0%	7,7%	8,0%	0,0%	46	5,4%	10,9%	6,9%	6,0%	6,1%	0,0%
47	6,7%	13,8%	8,7%	7,5%	7,7%	0,0%	47	5,2%	10,6%	6,7%	5,8%	6,0%	0,0%
48	6,4%	13,5%	8,5%	7,3%	7,5%	0,0%	48	4,9%	10,4%	6,5%	5,6%	5,8%	0,0%
49	6,1%	13,2%	8,2%	7,1%	7,3%	0,0%	49	4,7%	10,1%	6,3%	5,5%	5,6%	0,0%
50	5,7%	12,8%	7,9%	6,9%	7,1%	0,0%	50	4,4%	9,9%	6,1%	5,3%	5,5%	0,0%
51	5,4%	12,5%	7,6%	6,7%	6,9%	0,0%	51	4,2%	9,6%	5,9%	5,1%	5,3%	0,0%
52	5,1%	12,2%	7,4%	6,4%	6,7%	0,0%	52	3,9%	9,4%	5,7%	5,0%	5,1%	0,0%
53	4,7%	11,8%	7,1%	6,2%	6,4%	0,0%	53	3,6%	9,1%	5,5%	4,8%	5,0%	0,0%
54	4,4%	11,5%	6,8%	6,0%	6,2%	0,0%	54	3,4%	8,8%	5,3%	4,6%	4,8%	0,0%
55	4,1%	11,2%	6,6%	5,8%	6,0%	0,0%	55	3,1%	8,6%	5,0%	4,5%	4,6%	0,0%
56	3,7%	10,8%	6,3%	5,6%	5,8%	0,0%	56	2,9%	8,3%	4,8%	4,3%	4,5%	0,0%
57	3,4%	10,5%	6,0%	5,4%	5,6%	0,0%	57	2,6%	8,1%	4,6%	4,1%	4,3%	0,0%
58	3,1%	10,2%	5,7%	5,1%	5,4%	0,0%	58	2,4%	7,8%	4,4%	3,9%	4,1%	0,0%
59	2,7%	9,8%	5,5%	4,9%	5,1%	0,0%	59	2,1%	7,6%	4,2%	3,8%	3,9%	0,0%
60	2,4%	9,5%	5,2%	4,7%	4,9%	0,0%	60	1,9%	7,3%	4,0%	3,6%	3,8%	0,0%
61	2,1%	9,2%	4,9%	4,5%	4,7%	0,0%	61	1,6%	7,1%	3,8%	3,4%	3,6%	0,0%
62	1,7%	8,9%	4,6%	4,3%	4,5%	0,0%	62	1,3%	6,8%	3,6%	3,3%	3,4%	0,0%
63	1,4%	8,5%	4,4%	4,0%	4,3%	0,0%	63	1,1%	6,6%	3,4%	3,1%	3,3%	0,0%
64	1,1%	8,2%	4,1%	3,8%	4,0%	0,0%	64	0,8%	6,3%	3,1%	2,9%	3,1%	0,0%
65	0,7%	7,9%	3,8%	3,6%	3,8%	0,0%	65	0,6%	6,1%	2,9%	2,8%	2,9%	0,0%
66	0,4%	7,5%	3,5%	3,4%	3,6%	0,0%	66	0,3%	5,8%	2,7%	2,6%	2,8%	0,0%
67	0,1%	7,2%	3,3%	3,2%	3,4%	0,0%	67	0,1%	5,5%	2,5%	2,4%	2,6%	0,0%
68	0,0%	6,9%	3,0%	3,0%	3,2%	0,0%	68	0,0%	5,3%	2,3%	2,3%	2,4%	0,0%